İşçi Sınıfının Savaş Yolunda

DURUM

Kim ki Masal Okumaktan Bıktı!..

durum-online.com bilgi@durum-online.com

Haber, Yorum, Bildiri Sayı: 13 / Ekim 2020

Başyazı

TKP Yaşıyor ve Savaşıyor!

TKP 100. Yıl Kutlaması`nda Mehmet BAYRAK Yoldaş'ın Konuşması:

Yoldaşlar,

Pusulamız Marksizm-Leninizm'dir

Devamı 70. Sayfada

Bu Sayıda

- *Esnaflar Yürüyor* Kadir YILDIZOĞLU *(S.2)*
- *TKP 100 Yaşında!* TKP-1920 *(S.4)*
- *Temenê PKT 100 sal e!* PKT-1920 *(S.7)*
- *Devrimci Durum Üzerine* Cevahir CEVHER *(S.10)*
- *Gençliğin Umudu TKP* Fuat ARKAN *(S.11)*
- *Hayatın İçinden Akan Damlalar* A. TAŞKIN *(S.13)*
- *100. Yıl Kutlu Olsun* Yılmaz DEREN *(S.18)*
- *Türkiye İşçi Sınıfı Tarihi* (1908-1920) *(S.19)*
- *50 ve 80'li Yıllar Sınıf Mücadeleleri (2 Bölüm)* Levent FİDAN *(S.25-29)*
- *Naciye Hanım'dan İKD'ye* Serap AKTEPE *(S.36)*
- *TKP 100. Yıl Tezleri (S.41)*
- *TKP'nin Dünü, Bugünü, Yarını* TKP-1920 *(S.51)*
- *100. Yıl Kutlaması* TKP-1920 *(S.69)*

Açıklama:
10 Eylül 2020'de Partimiz TKP 100 yaşında!

TKP 100 Yaşında!
Yeni atılımla yaşıyor, savaşıyor!

DÜNYADA ve ülkemizde işçi sınıfının ve emekçilerin, tüm insanlığın sömürü ve talandan, ulusal baskı ve zulümden kurtuluşu için, barış, özgürlük, demokrasi ve sosyalizm, halkların dostluğu ve enternasyonal dayanışması için kapitalizme ve emperyalizme, tekelci burjuvaziye ve gericiliğe karşı yılmadan verilen mücadelelerle dolu, bir asırlık şanlı bir tarihtir, TKP tarihi!

Devamı 4. sayfada

Daxuyanî:
10 îlon 2020 partiya me partiya Komunîsta Tirkiyê dibe sedsal!

Temenê PKT 100 sal e!
Bi destpêkekî nû dijît û şer dike!

Lİ cîhanê û li welatê me çîna kargeran û kedkaran, li dijî zêrandin û talankirina hemû mirovan, ji bo rizgarbûna ji jêrdestiya netewî û zulmê, ji bo aşitî, azadî, demokrasî û sosyalîzmê, ji bo dostaniya gelan û hevkariya enternasyonal, dîroka PKT li dijî kapîtalîzmê, emperyalîzmê, bûrjûvazîya monopolîst û paşverûtiyê dîroka tekoşîneke bê hempa û ya sed Sali ye!

Dewama wê li rûpela 7

100. Kuruluş Yıl Dönümünü Çoşkuyla Kutladık!

Devamı 69. sayfada

ESNAFLAR YÜRÜYOR!

Kadir YILDIZOĞLU

2019 Aralık ayında Çin'den dünyaya yayılan ve kısa sürede ölümcül etkisini gösteren Covit 19, dünya kapitalist sisteminin durağanlığa girdiği bir dönemde, ulus devletlerini de derinden etkileyerek , sosyal ve siyasal krize sürüklemiştir. Virüsle mücadelenin uzaması halinde birçok firmanın iflasına, milyonlarca işçinin işsiz kalmasına ve yüzbinlerce esnafın kepenk kapamasına neden olacaktır. Bu çerçevede birçok ülke ekonomik, sosyal önlemler alarak kaosun önünü kesmeye çalışırken, yeterli önlem almayan 3. dünya ülkelerinde farklı sonuçların doğmasına, kaosu iktidar mücadelesine dönüştürme ihtimalini artıracaktır. Dünyada olduğu gibi Türkiye'de de salgının vuracağı kesimler bellidir: Başta işçi sınıfı, emekçiler, çiftçiler, köylüler ve küçük esnaf.

Berberler, kahvehaneler, lokantalar, kafe ve çay bahçeleri, düğün salonları, tiyatro ve sinema salonları, spor salonları, turizm sektöründe; otel, motel ve tatil merkezi işletmecileri için somut bir ekonomik tedbirler alınmış değildir. Yandaşlarının, kandaşlarının bitlerini ayıklayan AKP'li Başkan Erdoğan'dan palyatif çözümler ve kredi vererek borçlandırma dışında yaşama döndürecek kalıcı çözümler üretilmemiştir. Buna karşın en çok vergi alınan bakkallar, marketler ve büfeler, kuruyemişçiler, TEKEL bayileri, kırtasiyeciler, fotoğrafçılar, terziler, çiçekçiler ve daha birçok sektördeki esnafların durumları da iç açıcı değildir. Sokağa çıkma yasaklarıyla sokakların insansızlaştırılması, okulların kapatılmasıyla tezgah arkasındaki esnaf iflasın ayak seslerini dinlemiştir. Bir de dükkansız esnaflar var ki; simitçiler, işportacılar, elektrik-su tesisatçıları, gündelik temizlikçiler, boyacılar.. bu pandemi sürecinde ne yiyip ne içtiler?

Pandemi öncesinde zaten ekonomik krizin ağır yükünü çeken, Covid 19 pande-

misinin yarattığı yıkımda; beş aydır dükkanları kapatılan, sokağa çıkma yasakları yüzünden mağdur olan esnaflara ve çalışanlarının mağduriyetini giderecek ekonomik destek programı oldukça yetersizdir. Yüzbinlerce esnafın kepenk kapatması demek, daha çok işsizlik, yoksulluk ve sefalet demektir.

7 yıldan beri Tekel bayilerine uygulanan 22.00-00.06 saatleri arasında uygulanan sigara içki satma yasağı, serbest ticaret hakkının kısıtlanması esnafın belini bükmüş ve birçok esnafın iflasına neden olmuştur. Ayrıca müşterinin bu saatlerdeki isteğine olumsuz cevap veren esnaf, öfkeli tüketicinin şiddetine maruz kalmış, zaman zaman ölüme varan olaylara tanık olunmuştur. AKP'li milletvekillerinin 22.00 00.06 saatleri arasındaki içki yasağının çiğnenmesine karşı kesilen cezaların 63.815 Tl.den 320 bin lira olarak artırılmasını öngören teklif, esnafın kepenk kapamasına ve iflasına neden olmaktan başka işe yaramayacaktır.

En yakın örneğine geçen haftalarda tanık olduğumuz, yedi yılda altı kez patlayan 7 işçinin hayatını kaybettiği, nicelerinin yaralandığı Sakarya havai fişek fabrikası sahipleri MÜSİAD tarafından teselli yemeğiyle ağırlanırken, böylesi holdingler cezai yaptırımlara uğramazken, küçük esnafa uygulanan bu „adalet“le, hukuksuzlukla, idari para cezalarıyla, psikolojik baskılar esnafları boğmaktadır.

Yandaş sermayenin ve uluslararası marketler zincirinin korunduğu bu ortamda, %79 ile alkolden alınan vergiyle, % 7 sigaradan alınan vergilerle dünyanın en yüksek vergi alan ülkesi konumundaki Türkiye Cumhuriyeti bu güzel ülkeyi ce

henneme çevirmiştir. Bir an önce bu yasakların, cezaların kaldırılıp, Türkiye'nin demokratikleştirilmesi göreviyle karşı karşıyayız.

Toplumu alkolden uzak tutma bahanesiyle, devlet bandrollü alkollü içeceklere yasak getirilmesi doğru değildir. Ayrıca alkollü içeceklere uygulanan ağır vergiler, zamlar nedeniyle yurttaş kendi rakısını, şarabını kendisi üretir hale gelmiştir. Merdiven altı kaçak içki ve sigara üretimi patlamış; bundan devletin 15 milyar kaybı olduğu açıklanmaktadır. Bu kayıp esnafa yüklenmeye çalışılan para cezalarıyla karşılanamaz. Gözden kaçırılan devletin de suça ortak olduğu uyuşturucu ile mücadeledir. Esnafla „mücadele“ yerine esrar, eroin, bonzai ve benzeri uyuşturucularla gençleri zehirleyen, öldüren uyuşturucu baronlarıyla savaşılmalıdır.

Esnafların varlıklarını sürdürebilmeleri için; acilen karşılıksız kira desteği, kira stopajlarının, harç ve fonların kaldırılması gerekmektedir. Pandemiden dolayı ödeme güçlüğü çeken esnafın kredi borçlarının faizsiz ertelenmesi ve 22.00-00.06 arası satış yasağının iptal edilmesi, idari para cezalarının iptal edilmesi ve ödeme yapanların paralarının iadesi, adil ve eşit vergi düzeni, haksız rekabete neden olan AVM'lerin kent dışına taşınması ve esnaf oda seçimlerinin demokratikleştirilmesi ve eşit demokratik koşullarda yapılması gerekmektedir. Başta 320 bin TL'ye çıkarılan alkol yasağı cezasının kaldırılması olmak üzere esnafın tüm taleplerini dile getirmek üzere Özkan Derviş adlı esnaf tüm esnaflar adına İstanbul'dan Ankara'ya Meclis'e yürüyor.

1. Sayfadan Devam

Türkiye'nin doğuş ve gelişme tarihiyle iç içe olan bir tarihtir, TKP tarihi. Başta Mustafa Kemal olmak üzere Osmanlı paşaları, emperyalizme bağımlı ağaların ve burjuvazinin egemenliğinde bir Türkiye yaratmaya çalışırken, TKP ve onun kurucuları Mustafa Suphiler işçi sınıfının ve köylülerin, geniş emekçi yığınların ve aydınların egemenliğinde emperyalizmden bağımsız Sovyetler'e dost bir ülkenin yaratılması, Kürtlerin ve diğer Türkiye halklarının eşitlik, özerklik ve özgür birliktelik temelinde barışçıl ortak bir yaşamın sağlandığı demokratik, federal bir cumhuriyetin kurulması için savaştı ve bugün hâlâ bu cumhuriyetin yaratılması için savaşmaktadır.

TKP'nin 100. yılı, Türkiye İşçi Sınıfına, Türk, Kürt ve tüm Türkiye halklarına, Uluslararası İşçi ve Komünist Hareketine kutlu olsun!

TÜRKİYE Komünist Partisi TKP bundan 100 yıl önce 10 Eylül 1920'de Mustafa Suphi ve Ethem Nejat'ın öncülüğünde Bakü'de kuruldu. Bu parti dünyada yeni bir çağ açan Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin ve onun ülkemizde yarattığı işçi sınıfımızın ve halklarımızın ulusal ve sosyal mücadelesinin ateşleri içinde uluslararası işçi ve komünist hareketinin bir bölüğü, Marksist-Leninist ilkelere bağlı Komintern'in bir seksiyonu olarak doğdu. TKP'nin kurulmasıyla Türkiye işçi sınıfı, emekçileri ve köylüleri, Türkiye halkları hem padişahlığa ve halifeliğe, hem kapitalizme ve emperyalizme karşı ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelesinde tüm güçleri birleştirebilecek, onları sevk ve yönetecek taktik ve stratejileri geliştirecek savaşkan bir örgüte, keskin bir silaha sahip oldu. Halklarımız kuzeyde doğmakta olan yeni Sovyet iktidarında kendi kurtuluşu için savaş yolunu ve TKP'de bu savaşı yönetecek örgütü gördü.

Ankara'daki burjuva efendileri ise kısa zaman içinde gelişen ve değişen yeni dünya koşullarında emperyalizme yanaşmak için TKP'ye ve komünistlere, Sovyetlere karşı cephe aldılar. 28 Ocak 1921'de Mustafa Suphileri Karadeniz'de katlettiler, antiemperyalist güçlere saldırıya geçtiler, tekrar tekrar komünistleri tutukladılar, ağır hapis cezalarına çarptırdılar. 1922'de partimizi yasakladılar. Bu yasak bugüne kadar sürmektedir. Ama Türk burjuvazisinin bu cinayet ve katliamları, ölüm ve işkenceleri, ağır baskıları ve zindanları, koyduğu yasak ve yarattığı illegal koşullar bu mücadeleyi durduramadı. Komünistler her seferinde yeniden toparlandılar, işçi sınıfı içinde kök saldılar, işçi, köylü ve emekçi halkımızın demokrasi ve özgürlük, ekonomik ve sosyal haklar için, sosyalizm için mücadelesinin en önünde yer aldılar, Kürt halkının ulusal ve demokratik mücadelesini desteklediler.

Mustafa Suphilerin katli Türkiye genç işçi sınıfı ve Türkiye halkları için büyük

bir kayıptı. Onlar en yiğit evlatlarını, en bilinçli Marksçı-Leninci kadrolarını, en deneyimli önderlerini kaybetti. Büyük bir darbe aldı. Mustafa Suphilerin katlinin sonuçları bugün hâlâ ülkemizde yaşanmaktadır. Bundan sonra partiye Kemalizmi dayatmaya kalkan Şefik Hüsnü gibi revizyonistler, Nedim Tör gibi Menşevikler, Kıvılcımlı, Mihri Belli gibi likidatörler musallat oldular. Onlar partiyi Mustafa Suphi'nin yolundan ayırmaya kalktılar. Bunlara karşı Salih Hacıoğulları, Nâzım Hikmetler, Reşat Fuatlar, Hüsamettin Özdoğular, Yakup Demirler, Aram Pehlivanyan ve İsmail Bilenler ardıcıl şekilde Mustafa Suphilerin yolunu savundular ve Marksçı-Leninci ilkeler temelinde partinin yaşamasını sağladılar. 1973 Atılımı ile TKP'nin yeniden işçi sınıfı ve emekçi yığınlarla, gençler, kadınlar ve aydınlarla ve ulusal baskıya karşı direnen Kürt halkı ve diğer halklarla bağlarını kurdular. Onlar emperyalizme ve kapitalizme karşı sınıf ve demokrasi mücadelesinde partilerini öncü yaptılar.

1980'li yıllarda Nabi Yağcı ve Partizan grubunun yönetimi ele geçirmesiyle, Sovyetler'deki Gorbaçov yönetiminin de desteğiyle partimiz bugünlere kadar süren yeni bir likidasyonla karşı karşıya kaldı. Bu likidasyon önce TİP'le, sonra diğer sol parti ve gruplarla yapılan birleşmelerle gerçekleşti. Bu birleşme süreci Sovyetler Birliği'nin ve reel sosyalizmin çökmesiyle hızlandı. Tüm bu birleşmeler Marksçı-Leninci ilkelerde değil, sağ ve sol oportünizm temelinde gerçekleşti, sonunda sol Kemalizmle bütünleşti, en sonunda dağıldı. Parti varlık yokluk mücadelesi içine düştü. Yalnız TKP değil, TİP ve diğer partiler de likidasyona uğradılar. Bu birleşmeler, "komünistlerin ve sol güçlerin birliği" gibi anlayışlarla geniş tabanlı, çoğulcu bir parti oluşturma girişimlerinin yanlışlığını tüm çıplaklığı ile ortaya koydu. Buna rağmen likidatörler bugün hâlâ açıkça Leninci parti ilkelerine saldırarak, „partisizliği", Marksçı-Leninci partinin gereksizliğini savunmaktalar, işçi sınıfını ve emekçi yığınları burjuvazinin, egemen güçlerin etkisine terketmektedirler. Kadroların hâlâ likidasyon batağında yuvarlanmasına neden olmaktadırlar.

1989'daki karşı devrimle reel sosyalizmin dağılmasından sonra birçok Avrupa ülkesinde işçi sınıfı ve emekçiler de bir başka likidasyon yaşadılar. Komünist partileri dağıldı veya yeni sol birlik partilerine dönüştü. Bu ülkelerde de işçi sınıfı ve emekçiler Marksçı-Leninci komünist partilerinden yoksun kaldılar. Bugün bu ülkelerde başsız ve güçsüz düşen işçi sınıfı ve emekçiler kapitalle mücadelede ağır yenilgilere uğramaktadırlar. Kapitalizm bu ülkelerde bu sözde yeni sol reformist ve troçkist akımlar sayesinde „altın çağı"nı yaşamaktadır.

Bugün ülkemizin içinde bulunduğu durum, dünyadaki gelişmeler bir an evvel bu likidasyon ortamından çıkmayı, Marksist teoriyle donanmış devrimci bir komünist partisine sahip olmayı zorunlu kılmaktadır. İşçi ve emekçiler Marksçı-Leninci bir komünist partisinin yokluğunu her gün daha çok hissetmektedirler. Bu yokluğu en çok hisseden ülkelerden biri de ülkemiz işçi ve emekçi halkımızdır. Bugün Türkiye Cumhuriyeti 1920 yıllarında Osmanlı İmparatorluğu'nun yaşadığı gibi bir yıkım ve çöküş yaşamaktadır. Nasıl Osmanlı'da Dolmabahçe sarayında sırf kendi saltanatını düşünen, ülkeyi ve halkını düşünmeyen bir sultan var idiyse, bugün de Ankara'da Beştepe'deki sarayda kendi saltanatından, kurmakta olduğu faşizan tek adam rejiminden başka bir şey düşünmeyen bir başka "sultan" bulunmaktadır. Nasıl Osmanlı'nın çöküşünü I. Dünya savaşı öncesinde ve esnasında Libya ve Suriye, Irak çöllerindeki savaşlar, Ermenilere ve diğer halklara uygulanan soykırımlar neden olduysa, bugün de yine Libya'da, Suriye ve Irak'ta yürütülen savaşlar, Kürtlere karşı uygulanan soykırımlar Türkiye'nin çöküşünü hazırlamaktadır. Bugün 100 yıl

sonra ortaya çıkan sorunlar da aynı: Nasıl bir Türkiye? Nasıl bir cumhuriyet? İşçi sınıfı ve emekçiler, Kürt halkı ve diğer Türkiye halkları özgürce yaşanan bir Türkiye, herkesin kendini ifade ettiği demokratik bir cumhuriyet için faşist AKP-MHP iktidarına, Erdoğan'ın otoriter tek adam rejimine karşı kıran kırana bir savaş vermektedirler. Bu savaşta işçi ve emekçiler, Türk ve Kürt halkı, Türkiye halkları TKP'ye, O'nun Marksçı-Leninci ilkelere dayanan politikasına, gelenek ve anlayışına dünden daha çok ihtiyaç duymakta, TKP'yi, Mustafa Suphilerin yolunda giden komünistleri aramaktadır. TKP'siz demokrasi, barış ve özgürlük, sosyalizm mücadelesinin başarıya ulaşamayacağı her geçen gün daha açık görülmektedir.

Bugün Mustafa Suphilerin Bakü'de yarattığı devrimci ruhu savunan, Nâzımların, Bilenlerin yolunda giden, yüreğinin sol köşesinde devrimci ateşi hâlâ yanan TKP'liler partimiz TKP'nin 100. yılında artık ayağa kalkmalılar, kendileriyle hesaplaşmalılar, silkinmenin, toparlanmanın, partiyi ayağa kaldırmanın tarihsel bir zorunluk olduğunu kavramalılar, etrafta partinin adını kullananlara, geleneğini, geçmişini kirletenlere, hâlâ likidasyonu sürdürmek isteyenlere dur demenin zamanı geldiğini göstermeliler, 100. yılı yeni atılımlarla karşılamalılar ve kutlamalıdırlar,

Şimdi bazı likidatörler, troçkistler, revizyonist ve reformistler, oportünistler ve kariyeristler, 'sönümlenen üyeler', utanmadan hâlâ kendine eski TKP'li veya komünist diye ortada gezenler, hâlâ partinin geçmişinden nemalananlar, parti tarihinde hiçbir zaman yeri olmayan, Kemalist kuyrukçuluğu yapan, devletten icazetli SİP-TKP'liler de 100. yılı fırsat sayıp partimizin 100. yılını kutlamaya, kendilerine paye çıkarmaya hazırlanmaktadırlar. Önce bunların böyle bir kutlama yapmaya ne hakları ne de legimitasyonları vardır. Bunların hedefi şimdiye kadar yaptıkları gibi likidasyonu ve bozgunculuğu sürdürmek, partinin tarihine ve savaş geleneklerine ve Marksçı-Leninci ilkelerine bir kez daha saldırmak, partiyi yığınlarda itibarsızlaştırmak ve yığınları partiden uzaklaştırmaktır. İşçi sınıfı ve demokratik güçler buna müsaade etmemelidirler. Bunlar bilmeliler ki, bunun hesabı bir gün kendilerinden sorulacaktır. Bunların TKP'nin bugününde ve yarınında yeri yoktur.

Mustafa Suphilerin, Nâzımların, Bilenlerin yolunda giden TKP'liler ve komünistler 100. yılda yeni bir atılım için harekete geçmelidirler. Meydanı bu burjuva kuyrukçuluğu yapanlara bırakmamalıdır. Yeni atılım, Marksizm-Leninizm, proletarya enternasyonalizmi, Türkiye devrimi ve onun hareket güçleriyle ilgili yakın ve uzak, demokrasi ve sosyalizm hedefleri, Kürt halkının ve diğer halkların ayrılma dahil kendi kaderlerini özgürce belirleme hakkı gibi ilkeler temelinde yükselecektir. Bu ilkeleri kabul eden TKP'lilerin bugün başta gelen görevi, örgütsüzlüğe, başı bozukluğa, disiplinsizliğe son vermek, partinin yeniden yapılanmasına katılmak, başta işçi sınıfı olmak üzere toplumun her kesiminde partiyi yığınlarla bağlamak ve güçlendirmek, yeni üye ve sempatizanlar kazanmaktır, ülkemizde demokrasi ve sosyalizm mücadelesini, sınıf savaşını yeniden yükseltmektir. Bu savaşlarda Erdoğan rejiminin yıkılmasını, Kürt sorununun barışçıl yollardan demokratik çözümünü en başa almaktır.

TKP Marksçı-Leninci teorik görüş ve ilkeler temelinde elele veren, tek ülkü ve tek fikri paylaşan, proletarya enternasyonalizmini savunan, Marksizmi-Leninizmi eylemlerine kılavuz edinen komünistlerin gönüllü birliğidir.

TKP, sözde TKP'lilerin, komünistlerin ilkesiz bir birliği değildir. Onun saflarında likidatörlere, döneklere, troçkistlere, revizyonistlere, reformistlere, oportünistlere, kariyeristlere, SİP'lilere, Kemalistlere yer yoktur.

TKP Türkiye toplumunun en ileri ve devrimci gücü olan işçi sınıfının politik

örgütü, onun en bilinçli, en savaşkan öncü koludur.

İşçi ve emekçiler TKP'lilerden TKP isminin Marksist ilkelerle, geleneğiyle, politikası ve anlayışıyla yeniden bütünleştirmelerini beklemektedir.

Haydi, 100. yılda yeni atılımlarla ileri!

Yaşasın TKP'miz, Yaşasın Türkiye işçi sınıfı ve halklarının demokrasi ve sosyalizm savaşı!

TKP-1920

Www.tkp-online.com

Berdevama rûpela 1

Dîroka PKT dîrokekî li gel dîroka zayîn û pêşveçûna Tirkiyê de ye. Bi seretayî Mustafa Kemal, paşayên Osmaniyan, axayên babesteyî emperyalîzmê di bin serweriya bûrjûvazîde, ku, hewldan Tirkiyekê damezrînin, PKT û damezrînerên wê Mustafa Suphi û hevalên wî, hewl didan di bin serweriya çîna karger û gundiyan, girseyên berfireh yên kedkaran û rûşenbîran, ji bo damezrandina Tirkiyeke ne babesteyî emperyalizmê, li gel Sovyetê hevkar, mafên kurdan û hemû gelên din yên tirkiyê tê de dabîn kirî, li ser bingehê otonomî, bi hevre jîyan ku, bixwazin mafê wan yê cudabûnê jî hebe, ji bo dabînkirina jiyanek hevbeş û aştiyane, welateke demokratîk komareke federal têdikoşîyan, îro dîsan ji bo damezrandina komarek vî tehrî têdikoşin.

100 salîya PKT ji bo çîna karger ya Tirkiyê, Tirk Kurd û hemû gelên din, tevgera karger û komunîstên cîhanê pîroz be!

PARTİYA Komunîsta Tirkiyê PKT 100 sal berî niha 10 îlon 1920 di bi rêberiya Mustafa Suphi û Ethem Nejat li Bakûyê hate damezrandin. Vê partiyê wek yekîneyek ji şoreşa oktobirê ku serdemek nû dabû destpêkirin, wek agirek coş bi afirandina tekoşîna çîna karger û tekoşîna gelan ji bo mafên wan yên rewa, her we wek yekîneyek tevgera komunîstên cîhanê, wek beşek ji Komîntera li ser rêbaza Marksîs- Lenînîst afirî. Bi damezrandina PKT çîna karger li Tirkiyê, kedkar û gundî, gelên Tirkiyê ku, li dijî seltanetê, xelafetê, sermayedarî û emperyalîzmê, ji bo tekoşîna mafên netewî û civakî hemû hêz anîne ba hev, ji bo ecêbî û rêberî, ji bo pêşvebirina taktîk û stratejiyan, yên Tirkiyê bûne xwediyê rêxistineke hevdemî tekoşer û xweragir wek çekekî dijwar.

Gelên me di desthilata li bakûr afirî ango di Sovyeta nû de rêya tekoşînê û PKT jî wek rêxistina ku vê tekoşîne rêve bibe dît.

Efendiyên sermayedar li Enqerê jî bi guhartin û pêşveçûnên zû bi zû yên nû li cîhanê, ji bo ku xwe nêzîkî emperyalîzmê bikin, dijî PKT, komunîtan û Sovyetê cephe vekirin. Çileya duwem 1921 Mustafa Suphî û hevalên wî di Derya reş de hatine qetilkirin, şerek dijî hêzên antîemperyalist ajotin, car bi car komunîst girtin û bi tavanên giran hatine zîndanî kirin.

1922 yê partiya me qedexe kirin. Ev qedexeye heta îro berdewam e. Lê cinayet û qetlîamên sermayedarên Tirk, kuştin û îşkencên wan, zordarî û zîndanên wan, qedexe û rewşên îlegal nekarîn vê tekoşînê rawestînin. Komunîstan karîn her dem xwe berhevbikene ser hev, di nav çîna karger de reh û rîşên xwe belav kirin, di tekoşîna ji bo mafên karger, gundî û kedkaran, ji bo daxwazên wan yên demokrasî û azadî, ji bo mafên wan yên aborî û civakî, ji bo tekoşîna ji bo sosyalîzmê, di sefên pêşîyê de tekoşîna xwe domandin, piştivaniya tekoşîna ji bo mafên Kurdan yên demokratîk û netewî kirin.

Qetilkirina Mustafa Suphî û hevalên wî ji bo çîna karger ya ciwan ya Tirkiyê û ji bo gelên Tirkiyê wundayîyek mezin bû. Ewan rêberên xwe yên herî egît,yên herî zana wek kadirên Marksî-Lenînî, yên herî bi tecrube wunda kirin. Eva zerbeke giran bû. Encamên qetilkirina Mustafa Suphi û hevalên wî heja li welatê me tê dîtin. Paş hinge revîzyonîstan wek Şefik Husnî ku dixwest Kemalîzmê li ser partya me bisepîne, Menşevîkên wek Nedim Tör, lîkîdatorên wek Kivilcimli, Mihrî Belli em dorpêç kirin. Ewan xwestin ku partiyê ji ser rêbaza Mustafa Suphî dûr bixin. Li dijî vana Salih Haciogullari, Nazim Hikmet, Reşat Fuat, Husamettin Özdogru, Yakup Demir, Aram Pehlivanyan û Ismail Bilen bi şêweke serî, rêbaza Mustafa Suphî paraztin û li ser bingehên rêbazên Marksî-Lenînî partî vejandin. Bi perkîna 1973 PKT ji nû va li gel girseyên çîna karger û kedkaran, li gel ciwanan, li gel jinan û rûşenbîran, li gel kurdên ku dijî zordariya liser mafên wan yên netewî û li gel gelên din peywendî girêdan. Ewan di tekoşîna dijî sermayedarî û emperyalîzmê de, ji bo tekoşîna çînî û demokrasiyê partiya xwe wek rêber kêşane rêzên pêşiyê.

Di salên 1980 de wekî Nabi Yagci û gruba partizan partî hilgirtine bin bandora xwe, bi piştivaniya rêveberiya Gorbaçov li Sovyetê, partiya me rû birûyê li hevkirinek nu bû ku heta îro ji berdewam e. Ev li hevkirine pêşiyê bi yekbûna li gel TIP, paşê li gel partiyên çep û grûban pêkhat. Vê pêvajoya yekitiyê bi şik bi rûxîna Yekitiya Sovyet û Sosyalîzma rasteqîn zûtir bi ser hev ve hat. Ev yekitiyene wek bingeh li ser rêbaza Marksî-Lenînî pêk nehatin lê ser bingehê derfetparêziya (oportunizm) rast û çep pêkhatin, di dawiyê de jî li gel Kemalîzma çep li hev girtin, dawiyê jî belav bû, partî kete nav şerê man û nemanê. Ne tenê PKT TIP û partiyên din jî li hev nekirin û belav bûn. Van yekitiyane bi hişmendiya ”yekitiya komunîstan û hêzên çep”, bi afirandina partiyek firavan girseyî wek xeletiyek gelek berbiçav derxiste holê. Li ser vê yekê, jî lihevker (lîkîdator) her niha jî gelek bi aşkerayî, êrişî partiyekê ku li ser rêbaza Lenîne dikin, ”bê partîbûnê”, bê wateyiya partiyek Marksî- Lenînî diparêzin, çîna karger û girseyên kedkar teslîmî bin bandora sermayedaran û hêzên karbidest dikin. Di bine sedemê têkçûna kadiran dinav wêrankariya qaşo li li hevkirinê de

Sala 1989 bi pêleke dij-şoreşî ku sosyalizma rasteqîn têkçû, li gelek welatên Ewropa çîna karger û kedkaran li hevkirinên nû afirandin. Partiyên komunist belav bûn an jî wek yekitiya partiyên çep derketine holê. Di van welatan de çîna karger û kedkar hebûna partiyên Marksî-Lenînî ji dest dan. Îro çîna karger û kedkar li wan welatan ku, bê serî mane û bê hêz bûne, di tekoşîna dijî sermaye de gelek destkevtiyên xwe ji dest didin. Sermayedarî di van welatan de bi saya serê wan tevgerên reformîs û troşkîst de serdema xwe ya ”zêrîn” dijît.

Îro ew rewşa ku welatê me di nav de dijît, pêşveçûnên li cihanê li ser me ewle dike ku em ji lihevkirinên vî cûre dûr bikevîn, bibîne xwediyê partiyeke ku bi teoriya Marksî hatibe hûnadin. Karger û kedkar nebûna partiyeke komunîst li ser rêbaza Marksî-Lenînî roj bi roj zêdetir his dikin. Vê kêmasiyê teybeten karger û gelê me yê kedkar li welatê me zêdetir his dikin. Di salên 1920 çawa Imparatoriya Osmanîyan têk çû, îro Komara Tirkiyê jî ber bi têkçûne ve diçe. Çawa ku li Imparatoriya Osmanî de, ewên di qesra Dolmabahçe de dijiyan tenê ketibûne derdê selteneta xwe, di xema welat û gel de nebûn, îro jî li Enqerê ”sultanek” li qesra Beştepe heye wek take mirov, ji bo dabînkirina selteneta xwe ya faşîzan xema tu tiştek din de nîne. Têkçûna Osmaniyan di Pêşîya şerê Cîhanê ya 1.û di dema wî şerî de, çawa ku, şerên li çolên Êraq, Sûriye û Libyayê, qetlîama Ermeniyan û gelên din bûne sedem, îro jî dîsan şerên li Êraqê, li Sûriyê û li Libyayê têne ajotin, komkujiyên li ser Kurdan têne encam dan, têkçûna Tirkiyê roj bi roj nêztir dike. Pirsgirêkên derdikevinê peşîya me jî di heman astê de nin: Tirkiyek çawa? Komarek çawa? Çîna kargeran û kedkar, jîyana azad ji bo Kurdan û gelên din li Tirkiyê, ji bo ku her kes xwe bi aza-

dane ifade bike, ji bo komareke demoktratîk, dijî desthilatdariya faşîst ya AKP-MHP, dijî rejîma otoriter û yek mirovî ya Erdogan şereke bê hempa tê ajotin. Di vî şerî dekarger û kedkar, gelên Kurd û Tirk, gelên Tirkiyê ji duhu zêdetir pêwîstî bi PKT ê, siyaseta wê ya li ser rêbaza wê ya Marksî-Lenînî hene. Li PKT û komunîstên li ser rêbaza Mustafa Suphi digerin. Roj bi roj zelaltir diyar dibe, demokrasî, aşitî û azadî, serkevtina tekoşîna ji bo sosyalîzmê bêyî PKT sernakeve. Êdî parêzgerên ew ruha şoreşgerî ya Mustafa Suphî li Bakûyê afirandî, yên li ser rêya Nazim, Bilen diçin, PKT yiyên ku, di kuncê çepê yê dilê wan de agirê şoreşgeriyê hêja geşe, di sedsaliya partiyame PKT de divê rabine ser xwe, hisabê ji xwe bipirsin, xwe vejenandin, xwe berhevkirina ser hev, zînde kirin û bilindkirina partiyê li xwe bila têbigehin ku, eve erkek dîrokiye, li der û doran kesên navê partiyê bikartînin, yên dîrok û kevneşopiya wê gemarî dikin, ewên berdewam dixwazin pêvajoya lihevkirinê bajon, dem hatiye ku em ji wan re bêjîn rawestin, 100 salî bi perkînên nû ve bê pêşwazî kirin û pîroz kirin. Niha hindek lihevker, troçkîst, revizyonîs û reformîst, oportunîst û kariyerîst, erndamên vemirî, bê şermên ku lider û doran digerin û ji xwe re dibêjin PKT yîyên kevin an jî komunîst, her îro jî ewên ji kevneşopiya partiyê di bêhnijin, ewên ku tu deman di dîroka partiyê de cîyek wan nebûye, ewên duvhajotiya Kemalîzmê dikin, SIP û PKT yîyên bi rêdana dewletê jî 100 saliyê ji bo xwe firset dizanin, ji bo pîrozkirina 100 saliya partiya me di nav amadekariyan de nin. Di seretayî de çi maf û legîmîtasyona wan nîne ku, pîrozbahiyeke wiha bikin. Armanca wan ewe ku, wek heta niha kiryarên wan ji bo lihevkirinên bê wate, têkderîya xwe li ser karê xwe berdewam bin, êriş bikene ser dîrok û kevneşopiya xebata û rêbaza Marksî-Lenînî ya partiyê, di nezera girseyan de partiyê bê rûmet bikin û girseyên gel, ji partiyê dûr bixin. Çîna karger û hezên demokratîk divê ji vîya re rê nedin. Divê ew bizanin ku, rojekê ev hisabe dê ji wan bête pirsîn. Di roja îroyîn de û di pêşenda PKT de çi cî ji vane ra nîne. Ew PKT yî û komunîstên li ser rêbaza Mustafa Suphî, Nazim û Bilen di meşin di 100 saliyê de ji bo perkîneke nû divê hewl bidin. Divê gorepanê ji bo van duvajoyên sermayedaran re nehêlin. Perkînek nû, Marksizm-Leninîzm, enternasyonaliya proleterya, şoreşa Tirkiyê û li gel pêkhateyên hê-zên wê yên dûr û nêzîk, armancên demokrasî û sosyalîzmê, mafê çarenûsa gelê Kurd û ge-lên din ku mafê cudabûnê jî di nav de li ser van erkan bilind bibe. Erkê serekî yê wan PKT yîyên van krîterane bi pejirînin, divê dawiyê bi, bê rêxistiniyê, tevliheiyê, bê di-siplîniyê bînin, beşdarî nûavakirina partiyê bibin, bi seretayî di nav çîna karger û di hemû beşên civatê de partî bi girsên gel ve bête gi-rêdan û bête bihêz kirin, endam û layengirên nû bêne peyda kirin, li welatê me tekoşîna ji bo demokrasî û sosyalîzmê, tekoşîna li ser bingehê çînî ji nû ve bête bilind kirin. Di van şeran de rejîma Erdogan bête hilweşandin, ji bo çareseriya pirsgirêka Kurdan, bi rêyên aş-tiyane û demokratîk wek pirsgirêka yekemîn bête hesibandin. Di çarçov dîtina teorîk ya PKT ya Mark-sî-Lenînî û li ser bingehê van kevneşopiyan ewên dest didene hev, xwedî yek xwestek û yek hişmendiyê bin, yên en-ternasyolanîzma proleterya diparêzin, ew komunîstên Marksîzmê-Lenînîzmê di xe-batên xwe de wek rêber bikartînin, PKT cihê yekitiya van ya dilxwazane ye.

PKT cihê PKT yî û komunîstên bi gotin, bê erk nîne. Di nav refên wê de ciyê lîkîdatoran, durûyan,troçkîstan, revizyonîstan, reformîstan, oportûnîtan , kariyerîstan, SÎP îyên Kemalîst Nine. PKT di civata Tirkiyê de cihê şoreşgerên pêşkevtiyên hêza xwe di rêxistina çîna karger,yên xwedî zanyariyên wê, baskê şervanên wê yên pêşen de ye. Karger û kedkar li benda PKT yîyên ku navê PKT bi erkên kevneşopiyên makksî, polîtîka û hişmendiya wê bi hev re çespandine ye. Dê di100. saliyê de ber bi perkenîn nû ve herne pêş! Bijî PKT ya me, bijî çîna karger a Tirkiyê û tekoşîna ji bo demokrasî û sosyalîzmê!

PKT-1920 www.tkp-online.com

DEVRİMCİ DURUM ÜZERİNE

Cevahir CEVHER

YAŞADIĞIMIZ tarih, sınıf mücadeleleri tarihidir. Ve çağımız kapitalizmden sosyalizme geçiş çağıdır. Özelde Türkiye kapitalizminin, genelde dünya kapitalizminin ciddi bir ekonomik, siyasal krizinden kaynaklı olarak, Türkiye devrimi için nesnel koşulları olanaklı hale getirmesine rağmen, Türkiye devrimini yaratacak, başaracak olan öznel olanaklar ve araçlar yaratılamamıştır. Devrim, üretim güçleriyle mevcut üretim ilişkileri arasındaki uzlaşmaz çelişkileri doğru kavrayarak ve bu çelişkilerden yola çıkarak eski sosyal düzeni yıkmak, yerine yeni, ilerici bir toplumsal düzeni kurmaktır. Daha açık söylemek gerekirse devrim; toplumsal gelişmenin yasal bir evresi olup, sınıf savaşımının en yüksek biçimidir. Devrimci durum ise; belli bir sosyal sistemin ekonomik ve politik bunalımını ifade eden ve sosyal devrimin ortaya çıkmasının mümkünlüğünü belirleyen objektif şartların bütünüdür.

Üzerinde yaşadığımız topraklarda bu objektif şartların, yani devrimci durumun olgunlaşmasına dair şöyle bir değerlendirme yapmamız mümkündür: Kapitalizmin en yüksek aşaması olan emperyalizm çağında yaşadığımız kapitalizmin krizi, artık krizden öte bir çöküşün işaretidir. Bugün içinde yaşadığımız bu durum, aynı zamanda nihai bir çöküş içerisinde olan vahşi kapitalizmin, en gerici temsilcilerinin siyasal egemenlik biçimi olan faşizmi uygulamaya sokmalarının tanıklığını yapıyoruz. Devrimci duruma dair, Lenin birçok ön açıcı eser bırakmıştır. Lenin'in bu konuya dair işaret ettiği gibi devrimci durumu şu temel belirtileri gösterir; egemen sınıfların üstünlüklerini aynı biçimde sürdürmelerinin artık imkansızlaşmış olması, öte yandan, bir devrimin ortaya çıkması için, sadece alt tabakanın eskisi gibi yaşamak istememesi yeterli değildir. Bunun diğer bir şartı da, üst tabakanın artık öyle yaşayamamasıdır. Ayrıca, ezilen sınıfların ihtiyaçlarından ve yoksulluklarından doğan baskının görülmemiş derecede artmış olması; <barışçı> dönemde hiç ses çıkarmadan soyulmalarına rıza gösteren, ama bunalım ve üst tabakanın yarattığı şartlar karşısında, fırtınalı günlerde bağımsız olarak tarihsel eyleme geçen kitlelerin faaliyetlerinde gözle görülür bir artışın olması gerekir…

Devrimci duruma dair Lenin, birçok eserinde, somut durum üzerinden yaptığı somut tahlillerle sıkça bu konuya dair bu şekilde açıklık getirmiştir. Ancak hemen şunu da belirtmekte fayda vardır, hepimizin demeyeyim, ama bir çoğumuzun bildiği gibi nesnel anlamdaki her devrimci durum, sosyalist devrimin gerçekleşmesi için yeterli değildir. Sosyalist devrimin olabilmesi için nesnel koşulların olgunlaşması kadar, öznel koşulların da buna uygun olarak olgunlaşması gerekir. Mesela nesnel olarak var olan toplumsal durumdan rahatsız olan kitleleri yönetip, yönlendirecek, doğru bir strateji ve taktik uygulayan

devrimci bir partinin var olması gerekir. Bu devrimci partinin aynı zamanda kitlelere siyasi bilinç taşıması, devrimci durumun öznel koşullarını olgunlaştırma anlamına gelir. Marksist devrimci durum teorisi ancak o zaman ete kemiğe bürünür. İşçi sınıfının partisi, işçileri bilinçlendirdiği, işçiler içerisinde örgütlendiği, diğer emekçi kitlelerle ittifakını kurduğu oranda işçi partisi olma niteliğini kazanır. Bu başarılamıyorsa, ne işçi sınıfı hareketinin geçmişine sahip çıkma girişimleri, ne de enternasyonalizm iddiaları, bir kuruluşu işçi sınıfı partisi yapmaz.

Marksizm-Leninizm teori ve pratiği ile sınanıp, donanmış bir işçi sınıfı partisi, aynı zamanda ülkenin özgün koşullarına göre bir devrim stratejisi belirleyip, parti programını hayata geçirecek taktikleri uygulamaya koymalıdır. Bunu yaparken de ülkenin sosyo-ekonomik yapısını, üretim araçlarının gelişmişlik düzeyini, üretim ilişkilerinin aldığı yeni biçimi somut veriler üzerinden değerlendirmelidir. Bu da yetmez. Üretim ilişkilerinin sonucu olarak emekçi halkın psikolojik durumunu, köylünün toprakla olan ilişkisini, etnik ve mezhepsel farklılıkları doğru değerlendirip ona göre bir strateji belirlemelidir.

Ulusal meselede Lenin'in belirttiği gibi 'Ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı' sonuna kadar desteklenmelidir. Ancak bu destek kayıtsız ve koşulsuz olmamalıdır. Devrimci taleplerle emperyalizme karşı verilen ve emperyalizmi zayıflatacak bir hareket ise desteklenmelidir. Özellikle Kürdistan'da yoksul Kürt işçi ve emekçilerinin nihai kurtuluşu için, Kürdistan'da çarpık da olsa kapitalizmin gelişimini, Kürt işçi ve köylülüğünün karakteristik yapısını somut veriler üzerinden analiz etmek gerekir. Bunu yaparken de Kürdistan'da Marksist damarı bulup bu damar yoluyla Kürdistan devrimci ve komünistleriyle irtibata geçmek gerekir.

Bu meseleye dair kafası karışık olanlar buna dair ustaların yazdıklarını yeniden okumalıdırlar. Bütün bu analizleri sağlıklı, objektif ve bilimsel bir bakış açısıyla yapmak için, öncelikle uzun yıllardır bu topraklarda sol geleneğe egemen olan Kemalizm ile hesaplaşmak gereklidir.

Bütün bunlara baktığımızda devrimci nesnel koşulların, devrimci öznel koşullarını yaratacak ve devrimi başarıya götürecek devrimci proletaryanın partisini oluşturmanın eksikliğinin kendisini dayattığını görü-

Gençliğin Umudu TKP

Fuat ARKAN

DİBE vurmuş eğitim sistemimiz gençlere gelecek vaat etmiyor. Yoksul ailelerin çocukları tarikatların eğitim kurumlarına, varsıl aileler ise özel eğitim sektöründeki okulların (firmaların) eline bırakılıyor. Her ikisinde de gençlerin gelecekleri ipotek altına alınıyor. Uyuşturucu kullanımı gençler arasında ayyuka çıkmış, yoz kültür gençleri kendi özünden uzaklaştırmış.

Ülkenin imamı *"dindar nesil yetiştirecegiz"* demişti. Gençler İŞİD'e militan, katil, tecavüzcü, hırsız, ha-

rami oldu. İmam'ın istediği buydu!

Çocuk işçiler patronların iştahını kabartmaya devam ediyor. Pandemi günlerinde bile çocukların -18 yaş altı-sokağa çıkması yasakken çalışan çocuklara serbestti. Yasak günlerinde sokaklar, otobüs durakları çocuk işçilerle doldu, taştı. Bir tarafta virüs nedeniyle kendilerini izole eden burjuvalar, diğer tarafta onların her ihtiyacını evine, kapısına kadar getiren bakkalın, marketin çırağı, motorlu kuryeleri ellerinde kendi ağırlığınca poşetler, omuzlarında kapitalizmin bütün yükü, aklında olan kurtulmaktır bu durumdan. Kurtuluşun yolu, işçi sınıfının yanı, umut onun devrimci örgütü Türkiye Komünist Partisi.

Bu umut bir asırdır bu coğrafyada; fabrika, sanayi sitesi, tersane, atölye, tarla, üniversite ve bütün ezilen halklara umut olmaya devam ediyor. Bu umudu engelleyebilmek için Nâzım Hikmet annelerin rahmine kilit vurmayı önermişti burjuvaziye. Bu mümkün değil; sayısız cinayetlere, tutuklamalara, darbelere, baskılara, likidasyona rağmen yine tomurcuk açmaya, yeşermeye devam ediyor. Her zamankinden daha güçlü, tarihten ders almış durumda.

Likidasyonun da etkisi ile işçi sınıfının örgütlü gücü tükenmiş durumda. 18 yıldır ülkeyi yöneten gerici güçlerin yasaklamalarına maruz kalan gençler, işsizlik ve yoksullukla terbiye edilmeye çalışılıyor. 2013 Gezi direnişinde gençler devlet destekli katliamları gördü. Üzerindeki ölü toprağını attı. Direnişi tanıdı. Zaferin gururunu yaşadı. Kürt gençleri Sur'da, Cizre'de, Şırnak'da ölümüne direndiler, tomadan ve kirpiden korkmadan yürüdüler. Burjuvazi böylesi bir direniş beklemiyordu. Burjuva ideologları x-z kuşağını tanımaya, tahlil etmeye, onlar hakkında yorumlarda bulunmaya başladı. Gençliğin bu ayaklanması hükümete geri adım attırması topluma moral oldu. Gençlerin umudunu tazeledi. Kürt ve Türk halkının ortaklaştığı bu direnişin başarısı tabuları yıktı.

Şimdi gençler yollarını işçi sınıfının savaş yoluyla birleştirip, TKP ile bağlanıp mücadelelerine yeni bir ivme kazandırmalıdırlar.

Hayatın içinden akan damlalar...

A.TAŞKIN

İNSANIN ömrünü ve yaşam tarzını belirleyen şey, eğer biraz öğrendikleri bilgiler ise, diğer kalanı da rastlantısallık ve yaşadığı ülkenin üretim ilişkileri ve yönetim biçimidir. Eğer bir köyde yaşıyorsanız o köyün yaşam biçimine uygun yaşarsınız, ya da öğrendiğiniz, edindiğiniz bilgiler sizi farklı bir yaşama ve arayışa sürükler. Orada bir yaşam kurmak istersiniz. Göçtüğünüz şehirde de istediğiniz yaşamı kuramıyorsanız, şartlar elveriyorsa, daha iyi, daha mutlu olabileceğiniz başka bir ülkeye göç edersiniz. En güzeli insanın kendi ülkesinde mutlu olmanın mücadelesini verebilmesidir. Zira her göçtüğünüz yerde farklı sorunlarla karşılaşırsınız. Bazen istediğinizi bulamazsınız. Bazen de bulabildiklerinizle yetinmek zorunda kalırsınız. Ve ömrünüzün sonuna doğru geldiğinizde edinmiş olduğunuz bilgilerle yaşam tecrübenizden çıkan sonuç, sizin mutluluğunuzun, huzurunuzun ve özgürlüğünüzün ölçüsünü verir. Kendi hikayenizi, kazandıklarınızın ve kaybettiklerinizin üzerine kurarak, çocuklarınıza, akrabalarınıza ve çevrenize anlatarak nasihatte bulunursunuz. Verdiğiniz ders kendi hikayenizdir, ama onları da etkilemiştir ve ilgilendirmektedir. Çünkü bunlar daha iyi, bir başka dünya için verilen mücadelelerin dersleridir.

İnsanoğlu var olduğundan bu yana acılarından, zorluklardan, yaptığı işlerden, üretim faaliyetlerinden ve mutluluklardan çıkardığı dersler ışığında daha ileri gelişmiş bir topluma adımlar atabilmiştir. O oranda özgürlüğü, mutluluğu, barışı ve huzuru yakalayabilmiştir. Ne kadar doğaya hakim olmuş ise ne kadar insanlaşabilmişse, daha yüksek ileri medeniyet kurmuştur. İnsanoğlu sadece doğaya karşı savaşmamıştır. Çoğu kez de içinde bulunduğu üretim ilişkilerini değiştirmek için, yöneten iradeye karşı savaşmıştır. Bazen kazanmış, çoğu kez de kaybetmiştir; ama kazanma umudu onu hep yeniden mücadeleye itmiştir. O yüzdendir ki, toplumsal ilerlemenin diyalektiği içinde gelişimini sürdürerek ayakta kalabilmiş ve neslini sürdürebilmiştir.

Her insan dünyaya gözünü açtığında avantajlı ya da dezavantajlı koşullarda doğar. Mesela şehirde doğanlar, köyde-kırsalda doğanlardan daha avantajlı koşullarda yaşama başlarlar. Çünkü köyde hâlâ feodal ilişkiler egemenken, şehirde modern burjuva ilişkiler egemendir ve şehirde olabildiğince fazla olanaklar ve seçenekler vardır. Ayrıca sosyal yaşam olanakları, oyun, eğlence, ulaşım, kültür, sanat, sinema, tiyatro, spor gibi olanaklar köydeki insana göre çok daha yüksek düzeydedir. Bu açıdan şehirde doğan ve büyüyen bir çocuk, köyde ve kırsalda doğan bir çocuktan daha ileri bilgilere, deneyimlere sahip olur.

Benim kuşağımın %70'i köyde, kırsalda gözlerini dünyaya açmıştır. Tarım ve hayvancılık üzerine kurulan yaşam biçimi kapitalist gelişme süreci ile, sanayi ve hizmet sektörlerinin istihdam talebi çerçevesinde şehirlere akarak yeni yaşam olanakları yaratmıştır. Hayatın değişimi ve dönüşümü bu süreçle yeni bir yol bularak nicelikten niteliğe doğru dönüşüyor. Köyde ve kırsaldaki dar kalıplar kırılıyor, yerini çok kültürlü kitlesel bir yaşama taşıyor. Hiç bilmediğin kavram ve düşüncelerle karşılaşıyorsun, hızlı bir değişime-dönüşüme uğradığının farkına bile varamıyorsun.

Köy ve kırsal yaşamın temel kültürü dilden dile geçen inanç kültürü olarak önemini korurken, kentte de bu inanç daima insan yaşamını etkilemiştir. Ancak şehirde insan başka objelerle, nesnelerle, üretim faaliyetlerinde bulunarak daha ileri bir sosyal yaşamın içinde yaşarlar. Bu anlamda inanç ve din

kültürünün etkileri şehirli insanda daha zayıftır. Dünyanın her yerinde köyde ve kırsalda yaşayan insanlar daha tutucu olmaktadır. Büyük şehirlerin dışında kalan kasaba ve şehirlerde dinci gericiliğin, bağnazlığın, ırkçı tutum ve faşizan baskıların olduğu gerçeğini görüyor ve yaşıyoruz.

Kırsaldaki insan ilişkileri ve sınıfsal çelişkiler şehirdeki çelişkiler kadar öne çıkmış değildir. Kırsalda ya da köyde akrabalık bağları, feodal bağlar daha belirleyici olmaktadır. Sosyal ilişkiler şehirdekinden daha sınırlı ve dar kalmaktadır. Köylünün temel üretim faaliyeti toprağa ektiği ürünlerden elde ettiği gelirdir. Aynı zamanda hayvancılık alanındaki faaliyetleri sayesinde de geçimini kıt kanaat olsa da sürdürebilmektedir.

Dünyamız 30 yılda iki büyük savaş yaşamıştır. Ülkeler birbirine girmiş, insanlık kanlı bıçaklı hale getirilmiştir. İnsan, bu acımasız emperyalist paylaşım savaşlarında öldürülmüş, katledilmiştir. Büyük dramların yaşandığı tarihsel dönem içinde umudun da yeşerdiği gelişmeler ve devrimler gerçekleşmiştir.

Birinci Emperyalist paylaşım savaşında çarlık Rusya'sında Lenin'in önderliğinde işçi sınıfı iktidarı ele alarak sosyalist devrimi gerçekleştirmiştir.

İkinci emperyalist paylaşım savaşında da dünyada birçok ülkenin emperyalist, kapitalist yoldan kurtularak halk demokrasilerinin kurulmasına ve sosyalizmin bir dünya sistemi haline geldiği tarihi bir döneme geçilmiştir.

İşte bu iki savaşın sonrasında dünya henüz yeni dengeler üzerinde kurulurken, büyük savaşların kısmen sona erdiği dönemin ardından 1945-1965 dönemi içinde dünyaya gözlerini açan çocukların fırtına ve kasırgalarla dolu yaşam hikayeleri başlıyordu. Savaşların, acıların, ateşlerin içinden doğan bu kuşağında yaşamı fırtınalar ve kasırgalar içinde geçmiş acı ve umutların arasında filizlenerek yaşama tutunanlar ve tutunamayanlar olmuştur.

Bu açıdan kendi yaşamım içinde toplumsal mücadelenin ve sınıf savaşımının bir parçası olarak yaşamın acı, tatlı damlalarını dilim döndüğünce anlatacağım:

Evet birçok insanın olduğu gibi benim hikayemde böyle başlıyor. Doğduğum yerden, doyduğum yere göçerken büyük umutlarla ve heyecanla doğduğum toprakları terk ederken iyi bir yaşam ve mutluluk inancının ağırlığı gurbete sürüklüyordu.

İlk kez kasabaya indiğim günü hatırlıyorum. Gecenin dördünde kalkıp patika yoll

ardan, ormanlardan, derelerden geçerek toprak bir araba yoluna ulaşarak, üstü tente ile kapatılmış bir kamyonete binerek 10-15 kişi kasabaya doğru yola çıktık. Kamyonet çukurlara düştükçe adeta araba devriliyormuş gibi başlayan uzun bir ayrılık için gurbet ellerine göçü göze alıyorduk.

Çünkü ailelerimizin yoksulluktan kurtulması, iyi bir gün görmesi için bütün ailenin sorumluluğunu üstlenerek hasretle başlayan uzun bir ayrılık başlıyordu.

Yapyabancı şehirlerde, kör karanlık tek odalık gecekondu odalarında, soğukta, sıcakta yaşam savaşı vererek ayakta kalabiliyorduk. Bizim kuşağımızın büyük çoğunluğu ilkokul mezunu idi. Lise mezunu olmak büyük bir şanstı. Şehirde daha çok fırınlarda, lokantalarda, çay bahçelerinde, otellerde, belediyelerde, hizmet sektöründe iş bulup,

çalışabiliyorduk.

İkinci Dünya Savaşı sonrasında bütün dünyada olduğu gibi Türkiye'de de sanayileşme hız kazanıyordu. Türkiye gibi az gelişmiş ülkelerde daha çok montaj sanayi öne çıkıyordu. Bu dönemde köyden kente göç hükümetler tarafından da teşvik ediliyordu. 1970-80 hatta 90'lara kadar köylerden kentlere akın akın insanlar göç etti, köyler boşaltıldı. 90'lı yıllarda Kürdistan kent ve köylerinden göç etmek zorunda kalana insanlarımızın dramı da ayrı… Tarlalar ekilmez oldu, hayvancılık bitirildi. Samandan ete kadar her şeyi ithal ederek üretmeyen bir ülkeye döndük. Yanlış ekonomik kalkınma ve sosyal politikalar sonucunda tüketim toplumuna döndük. Kapitalist, emperyalist sistemin iç içe geçen krizleri bizim gibi ülkeleri daha derinden sarsıyor ve etkiliyor.

Köyden kente göçün en yoğun olduğu dönem olan 1970'lerde benim yolumda önce Ankara, daha sonra İstanbul'a yelken açarak, ömrümün kalan kısmının daha çok İstanbul'da geçeceği kesinlik kazanmış oluyordu.

Ankara günleri dayımın dükkanında çırak olarak başlamıştı. Daha sonra ustalaştım ve dükkanı tek başıma işletir duruma gelmiştim. 1967-73 yılları arasında öğrenci ve işçi eylemlerinin yoğun yaşandığı bir dönemde Ankara'da yaşamam ve ilk gençlik yıllarımın etkisiyle ilgi alanıma girmeye başlayan gençlik hareketleri ve siyaseti beni de etkilemeye başlamıştı. Köyümüzün büyük abilerinin bir kısmı bu olaylara ilgi göstermiş olması dolayısıyla ilgi duymamı daha da artırıyordu. Bir gün benden büyük bir abimizin, öğrenci hareketinin Ankara'daki önemli bir eylemi olan Kızılay - Samanpazarı arası gece meşaleli yürüyüşüne benimde katılmamı istemesi karşısında heyecanla katılma isteğini kabul etmiştim. İlk kez hayatımda bir eyleme katılıyordum. Ama henüz neyin ne olduğunu bilmiyordum. Siyasi ve kültürel olarak çok geri durumdaydım. Öğrenci hareketinin etkisi ile benim ilkokuldan beri okuma isteğim daha da artmıştı. O nedenle yine esnaf bir abimin velileği ile 1970-71 eğitim yılı eğitim dönemi ortaokula kaydımı yaptırdım. Dayım bu dönemde işçi olarak yurtdışına çıkmış ve dükkanı onun adına ben işleterek, kazandığım parayı dayımın banka hesabına yatırıyordum. Okula kaydımı yaptırdıktan sonra çok mutlu olmuştum ama ikinci yılın başında dayım Ankara'ya izinli olarak gelmişti. Tabi benim ortaokula kaydımı yaptırdığımı duyunca çok sinirlenmişti. Bana söylemediği kalmadı: *"Sen cumhurbaşkanı mı olacaksın, sen kimsin?"* gibi birçok küfür ve hakaretten sonra beni dükkandan kovmasıyla şehirde tek başıma kalmıştım.

Köyden tanıdığım büyük abilerimin bekar evinde, bir süre de halamın evinde kaldım ve sonra köye geri dönmek zorunda kaldım. Eğitim hayatım bitmişti. Yeni planlar yapmaya, hayatıma yeni bir yön vermem gerektiğini düşünmeye başladım. Bu arada köyümüzün kimi gençlerinin Trabzon'da büyük bir otelde işe başlamış olduklarını öğrenmiştim. Bana da iş verebileceklerini söyleyince kabul edip komi olarak otelin restaurantında işe başladım. Birkaç sene çalıştıktan sonra tekrar Ankara'ya döndüm. Ankara'da lüks bir restaurantta komi olarak işe başladım. Henüz daha iki aylık bir işçi iken bir sabah restaurantın kapısında ziyaretçim olduğu söylendi. Babam gelmiş. Sarıldım, hoşbeşten sonra babam askere çağrıldığımı, birliğimin İstanbul'da olduğunu ve ayın 3.de teslim olmam gerektiğini, yoksa kaçağa düşeceğimi söyleyince askere gitmekten başka çarem olmadığını anlamıştım. Restaurant sahibi personel müdürüne askere gidecek adamı neden işe aldığını sorgulayınca, personel müdürü bilmediğini, çocuğun yüzünde kıl bile çıkmadığı şeklinde cevaplayarak kendisini savunmuştu. Gerçekten henüz traş olmaya bile başlamamıştım. Teskere almama az bir zaman kala traş olmaya başlamıştım.

Askerde çavuş olmama rağmen üst tertipler beni hep çocuk gibi görüyorlardı. Hatta nöbetçi çavuşluğumda nöbet yerlerine nöbetçi asker yazarken, üst tertiplerin hiçbiri-

nin ne temizlik, ne koğuş ne de diğer nöbetlere yazılmadığını görünce "bu böyle olmaz herkes nöbet tutacak" dediğimde üst tertipler bana karşı çıkmıştı. Bunun üzerine çöp dökmek dahil olmak üzere üst tertiplerden oluşan bir liste yaparak bölük komutanlığına verdim. Tabii ki kıyamet koptu, üst tertiplerle aramızda kavga çıktı. Benim ortaokuldan arkadaşım da çavuştu, bizim tertipler benim yanımda yer aldı ve kavgaya karışan herkes ceza aldı. O günden sonra üst tertiplerle teskere alıncaya kadar aramız düzelmedi. Askerlik sonrasında İstanbul'da yakın akrabalarımın evinde kaldım. Artık yeni bir iş arıyordum. O işi de akrabalarımın aracılığıyla bulmuştum. Çok büyük bir fabrikada işçi olarak işe alındım. Müracaat esnasında benim gibi genç erkek ve kadınlardan oluşan yüzlerce işçi fabrika kapısında işe girmek için kuyruktaydık.

Torpilli olarak işe girmiştik. Bu fabrikada çalıştığım süre içinde torpilim hiçbir işe yaramadı. İşe başladığım gün yeni iş elbiseleri giyerek çalışacağım bölümde işe başladım. Çok gürültülü patırtılı bir ortam vardı. Acemilik dönemi sıkıcı geçti ama daha sonraki günlerde yeni arkadaşlar edinmiş ve yeni şeyler öğrenmeye başlamıştım. İşe girişimin yapıldığı gün hem kaygılı hem de sevinçliydim. Bir formen eşliğinde işe giren işçileri çalışacakları bölüme götürürken, bölümün kapısından içeri girer girmez yoğun bir gürültü ve değişik kokuların burnuma geldiğini hissettim. Bir tarafta hava tabancalarının sesi diğer taraftan lehim potalarından çıkan yoğun duman, kabloların, TV tüplerinin ve kabinlerinin olduğu bölmelerden gelen gürültüler insanın kulaklarını rahatsız ediyordu. Çalışma bantlarının etrafında karşılıklı oturan işçiler önlerinden geçen bant üstündeki malzemeleri alıp, yine önlerindeki plakete yerleştirip bir sonraki arkadaşına gönderiyor ve zincirleme kısa sürede elektronik tablonun tamamlanmasına çalışıyorlardı. Başlarındaki formen ise *"Hadi, çabuk. Aranızda konuşmayın. Haydi aslanlarım"* diye bağırıyordu. Bir sorun olunca hemen oraya gidip sorunu çözüyordu. Bazen de bandın hızlanmasını sağlayıp daha çok iş çıkartmak istiyordu. Bütün bu gürültü patırtı içinde merkezi yayın yoluyla müzik yayını yapılıyordu. Hoparlörlerden şarkı, türkü dinletiliyordu.

Kısa sürede yeni arkadaşlıklar edindik. İşyerinde örgütlü olan sendika temsilcisinin yanıma gelip sendikaya üye yapma talebine karşı sendikanın ne olduğunu sorup öğrendikten sonra üye olmayı kabul etmiştim. İlk kez sendikalı bir işçi olarak çalışma hayatına başlamıştım. Daha sonra sendika temsilcilik

odasına gidip bilgi almaya başladım.

Henüz daha bir yıl olmamışken 16 Eylül 1976 yılında Devlet Güvenlik Mahkemeleri'ne karşı Türkiye çapında genel grev yapılması için çalışmalar başlamıştı. Sendikadan DGM direnişi ile ilgili bildiriler dağıtılıyor, işçiler sürekli bilgilendiriliyordu. Aynı zamanda işveren de bildiri dağıtıyor, olası bir direnişi yasadışı olacağını söylüyordu.

Maden-İş Sendikası ve DİSK, DGM direnişine karşı yoğun örgütleme çalışmaları başlatmıştı. Fabrikalarda komiteler kurularak direnişe sıkı bir şekilde katılım sağlamak için çaba sarf ediliyordu. Maden-İş Sendikası'nın örgüt ağı sağlam bir kadroya sahipti. Sadece Baş Temsilcilik ve kurulu değil, lokal başkanlığı, yönetim kurulu ve ünite temsilciliği ile de birçok işçinin bu yapı içinde rol alması ile sağlam kadrolaşmayı gerçekleştiriyordu.

DGM direnişinden önce sendika tarafından A tipi eğitim seminerine katılmıştım ve çok iyi bilgiler edinerek bilinçli bir işçi olma yolunda ilerliyordum. Sendikanın eylem ve etkinliklerine katılabilmem için sendikal izin alınıyordu. Yine hayatımda ilk kez 1 Mayıs 1976 yılı etkinlikleri için gece gündüz çalışıyorduk. Afişler asıyor, bildiriler dağıtıyorduk. İş çıkışı sendikamızın şubesine gidip sabaha kadar afiş asıyorduk. Birçok yerde faşistlerin, polisin saldırısına ve göz altına alınmaya maruz kalıyorduk. Milliyetçi gerici faşist çetelerle, devrimciler, ilericiler arasında her gün artan çatışmalar ve cinayetler yaşanıyordu. Keskin, ölümüne bir sınıf mücadelesi sürüyordu.

"DGM'yi ezdik, sıra MESS'te" sloganı ile DGM zaferi işçi sınıfına ve özellikle Metal işçilerine çok büyük bir güven vermişti. DİSK'e ve Maden-İş'e olan güven çok daha artmıştı. Hepimiz sendikamızı sonuna kadar savunuyor, kimseye söz söyletmiyorduk.

Bütün bu çalışmalar içinde iş yerimizdeki parti hücremiz tarafından izleniyor ve öne çıkan işçilerle en kısa zamanda ilişki kuruluyordu. Partili bir yoldaş benim de içinde olduğum arkadaş grubunun içinde olmak için bizim gittiğimiz kahveye geliyor, bizlerle oyun oynuyor ve sıcak bir arkadaşlık kurmak istiyordu. Nitekim arkadaş grubumuzun hepsinin güvenini kazanıp sıkı bir arkadaşımız olmuştu. Bizden 5-10 yaş büyük olsa da hep yanımızda ve bir bilge adam gibi bizlere yön veriyordu. En uzun tartıştığımız konuların başında din geliyordu. Ben iyi bir arkadaş olmakla birlikte inançlı biriydim de. Beş altı aylık bir tartışma sonrası ikna edip parti üyeliğine hazırlamayı başarmıştı. Bu arada beni partinin bölge komitesinden Deniz yoldaşla tanıştırdı. Artık onunla görüşmeye başlamıştım. Deniz yoldaşla tanışmadan önce fabrikadaki yoldaşın evinde partiye giriş dilekçesini yazıp vermiştim. Orada parti tüzüğünü de bana okuttuktan sonra, *"artık Türkiye Komünist Partisi aday üyesisin"* diyerek parti adımı vermişti.

O günden bu yana hiçbir başka parti ya da örgüt ile ilişkim olmadı. Tek partim sadece TKP olarak yaşamımdaki yerini inançla, güvenle korumaktadır. Bu parti ülkemiz insanını değiştirip dönüştürecek ve proleter devrime taşıyacak engin tecrübe ve savaşım birikimine sahiptir.

Türkiye Komünist Partisi, Partimizin 100. Kuruluş Yılı Kutlu Olsun!

Selam olsun işçi sınıfımızın örgütünü bu günlere taşıyanlara ve daha ileriye götürecek olanlara! Selam olsun emek verenlere, emeğini esirgemeyenlere!

Yılmaz DEREN

USTANIN dediği gibi *"parti bütün yaşamımız olana kadar, bütün yaşamımız parti olana kadar; yaşamın temel çelişkisi artı değer sömürüsü ise, sömürü sona erene kadar bu kavga bitmeyecek!"*, daha çok çalışıp, kadrolarımızı çoğaltıp, Marksizm-Leninizm öğretisi ve sınıf ahlâkı ile donatıp, parti saflarını sıklaştırarak, güvenli bir yol izleyerek mücadeleyi yükseltmek gerekiyor.

Hiçbir görevi küçümsemeden, kibir yapmadan, iş yaparken hata yapan yoldaşlarımızı hor görmeden, birbirimizin eksiğini tamamlayarak, cesaret vererek, yoldaşça dayanışma içinde birbirimize güven ve destek vererek MÜCADELEYİ yükseltmeliyiz. Bugün bunun çok önemli olduğunu belirtmeliyim. Bizim tek desteğimiz sınıf yoldaşlarımız ve bizi var eden dayanışmadır. Nereden biz gücü alırız unutmayalım, bugünün işini yarına bırakmayalım.

Hani bir zamanlar bir şey anlatırdı büyüklerimiz: Birine bir görev verilmiş. O demiş ki *"nasıl olsa biri yapar"*. Öteki: *"çok insan var biri yapar.."* Derken, bir kişinin yapacağı işi çok kişi de yapmamış, iş ortada kalmış. Yoldaşlarla parti çalışmalarımız 100. yılında yeniden başlar gibi, hızla, heyecanla, şevkle devam etmeli; daha çok emek verilmeli, genç kadrolarla bunu güçlendirmeliyiz.

Bu bir hayal değil, zor değil! Yakınımızda gençler var, uzakta aramayalım. Gençlerimize arkadaşça, yoldaşça yaklaşarak onları yetiştirebiliriz. Gerekli araçlarla destekleyerek, onların önünü açabiliriz. Onlara güvenelim, onlara destek verelim. Bu günlerin en önemli işi bu olmalı, sonrası gelir.

Gelecek gençlikte!

TÜRKİYE İŞÇİ SINIFI TARİHİ (1908-1920)

İKİ noktaya açıklık kazandırarak başlamak gerekli: Birincisi; işçi sınıfının vatanı olmaz, vatan ezilen ve sömürülenler için hapishaneden ibarettir. O nedenle Türkiye kavramını özele indirgeme, mikro ölçekte tartışma ve bugüne taşıma olarak kavramak gerekli. *"Bu coğrafyanın işçi sınıfı tarihi"* demek belki de daha uygunu. Ayrıca Türkiye kavram, etnik, dini, milliyetçi ve şoven duyguların da barındığı bir alan; faşist/dinci duyguların sürekli kaşınıp, kabartıldığı bir bölge.

İkincisi 1908 sadece bu coğrafya için değil, dünyadaki siyasal/ekonomik bazı gelişmelere, burjuva devrimlerine denk geldiği için başlangıç tarihi olarak seçildi. İttihatçıların darbe ile iktidarı ele geçirdikleri yıl olmasının, yani gelişmekte olan genç Türk burjuvazisinin bir devrimi olmasının yanında; dünya pazarının gelişme gösterdiği, liman ve ticaret şehirlerinde fabrikaların kurulmaya başlandığı, Anadolu'da manifaktürde bir sıçrama yaşandığı dönemin de başlangıcı.

II. Meşrutiyet'in İlanı (24 Temmuz 1908)

Önemli bir konu da: 1900'lü yılların başlarındaki işçi sınıfının (ve diğer sınıflarla, tüm ezilen ve sömürülenlerin) yapısı, işleyişi, örgütlenişi, sınıfsal konum etkinliği vs. bugün ile karşılaştırılamayacak derecede farklı, ayrı ve değişmiş durumdadır. Bu satırların okuyucusu bu durumu her daim aklında tutmalıdır. O günden günümüze kadar geçen süreçte değişmeyen en önemli etmen; işçi sınıfı hareketi ile, sosyalist hareketin birliğinin sağlanamaması olmuştur.

Marx bitirilmemiş sınıf kavramı üzerine yazısında şunları sorar: *"Bir sınıfı oluşturan şey nedir? Ücretli emekçileri, kapitalistleri toplumsal sınıf haline getiren şey nedir?"* Sorunun temelinde, üretim araçlarına, kim hâkim, kim kullanıyor ve kim sömürüyor soruları yatmakta. İşçi sınıfı mülkiyet ilişkilerinde, elinde işgücünden başka satacak bir şeyi olmayan proleterdir. Bu anlamıyla da kapitalizm satmak için alan, almak için de satan, kâr amaçlayan bir sistemdir. Kapitalist sistemin temelinde ekonomi yatar. İnsan/toplum ekonomiye tabi kılınmıştır. Toplumun ekonomiyi yönetmesi gerekirken, ekonomi toplumu yönetmektedir. Bunun getirdiği doğal ortamın yok edildiği bir manzarayla karşı karşıyayız. Doğal kaynakların hızla tüketildiği, çevrenin talan edilip, sonra vahşice yok edildiği sistemin adıdır kapitalizm. İnsana ait tüm değerlerin; (erdem, onur, duygu..) alınıp satıldığı, metalaştırıldığı bir dönemdeyiz. Ekonominin hâkim olduğu, her şeyin para ile alınıp satıldığı bu sistemde; toplumun büyük çoğunluğunu oluşturan işçi ve emekçilere tarihsel sorumluluklar düşmektedir. Doğanın, topluma; toplumun da ekonomiye sahip olması gerekirken kapitalizm bunu tersine çevirmiş; ekonomi topluma, toplum da doğaya hâkim olurken;

ana belirleyici ekonomi olmuştur. Ekonominin ana belirleyiciliğinde de toplumun büyük çoğunluğunu oluşturan işçi ve emekçilerin baskı altında ezilip sömürüldüğü bir dönemden geçmekteyiz. Kapitalizmin kâr amacıyla işçilere, emekçilere, doğaya saldırdığı günümüzde; mücadele etmek ve mücadeleyi örgütlemek en önemli unsur olmaktadır.

1900'lü yılların sınıf mücadeleleri ile günümüz şartlarının mücadeleleri arasında farklar var. Ama değişmeyen iki şey mevcut: Kapitalizmin durmak bilmez saldırısı, ikincisi de bu saldırıya dur diyecek ana etmenlerin başında işçi sınıfının gelmesi. Günümüz şartlarında sınıf mücadelesi sadece işçi sınıfı ile sınırlı değil, olmamalı da. İşçi sınıfının mücadelede başı çektiği ve tüm kapitalizm karşıtı unsurların bir araya getirildiği, getirilmesi gerektiği bir süreci yaşıyoruz. Mücadelede en önemli rolü üstlenmesi gereken işçi sınıfının 1908'de başlayan mücadelesini ele almaya çalıştık. Geçmişten çıkarılacak dersler, ileriye daha umutla bakmamızı sağlayacaktır.

1-1908 dönemine kısaca bir göz atalım

23 Temmuz 1908'de, 1789 Fransız Devrimi'nin; hürriyet-adalet-kardeşlik sloganları

büyük kentleri (İstanbul, Selanik, İzmir) inletirken, Osmanlı aydınları gibi, Osmanlı işçileri de hürriyetin ilanının, hürriyetin kendisini getireceğine inanıyorlardı. Bu tarihle birlikte tarihsel hareketlilik artacak, tabi ki bu hareketliliğe karşı baskı da gelecekti. Abdülhamid'in mutlakçı-baskıcı rejimi ilerlemenin önündeki (üretici güçlerin ve üretim ilişkilerinin) en önemli engellerin başında gelmekteydi. Üretici güçlerin önündeki bu engel iki şekilde yıkılabilirdi: ya toplumsal bir hareketle ya da hükümet darbesi ile. Toplumsal bir hareketle yani tabandan gelen bir basınç ile hükümetin devrildiği, yerine daha ilerici unsurların söz alıp hükümet olduğu dönemler; Osmanlı tarihinde ya yoktur ya da olsa bile çok az sürelidir.

Osmanlı-Türk tarihinde hep görüldüğü gibi, sonuç yine aynıydı: 1908 İttihat-Terakki hükümet darbesi ile. Her darbe gibi bu darbe de, başta göz boyayan içi despotluk ve gericilik kokan bir hareketti. Sonuçta öyle de oldu. II. Meşrutiyetin siyasal akım ve güçleri gelişmeyi ve hürriyeti- batıda aramak gerektiğini söylüyorlardı. Bu düşünceye göre; Batı emperyalizmi kutsanmış bir şekliyle gelip her şeyi sunacaktı. Bu Osmanlının ve devamı olan Türkiye'nin hiçbir zaman anti-emperyalist olmadığının ve olamayacağının en önemli kanıtlarından biriydi. Osmanlı, haraca dayalı bir sosyal formasyondu. Ekonomik ve sosyal üretimi de basit yeniden üretimdi. Bu dönemin emperyalizmi; işgal eder, yağmalar ve haraca bağlardı. Osmanlı sosyal formasyonunda elde edilen artık ürünün iki temel kaynağı vardı: Birincisi köylüden alınan haraç, ikincisi de fetih adı altında yapılan talan ve yağma ile elde edilen sosyal artık. Osmanlının üretim tarzı mantığında; elde edilen bu iki haraç türü de tek elde, devletin elinde toplanmaktaydı, devlet haraç üzerinden sosyal artığa el koyan yegâne makamdı. O yüzden Osmanlı-Türk geleneğinde, devlet kutsaldır ve olmazsa olmazdır. Bu devlet ile üretici sınıflar arasında aşılmaz kalın duvarlar söz konusudur. Hakimiyet kayıtsız şartsız padişahın ve onun temsil ettiği sınıfındı. Dünde öyleydi bugün de öyle. Değişmeyen bir diğer özellikte, özel mülkiyetin köylüye ait olmamasından dolayı devletin izniyle toprağını ekip biçmesi ve devleti koruyucu olarak görmesidir.

Devletin bu konumu, darbe ile hükümeti ele alan yapının devletin yerine kendisini koymasını, bir şekliyle devletin var olmasını sağlayacaktı. 1908 darbesinin ülke içindeki

bahar ayları kısa sürdü. Ekim 1908'de çıkarılan kanunla işçi eylemlerine sınır ve yasaklar kondu. Grevler sert bir biçimde bastırıldı. Lenin'in *"zaferin yalnız küçük bir parçası"* diye adlandırdığı/ tanımladığı, 1908 darbesi işçi sınıfına büyük bir darbenin, zulmün habercisiydi. Öte yandan 1908-1913 arasını kapsayan 5 yıllık süreçte Osmanlı devletinde, modern düşüncenin, örgütlenmenin, siyasal fikirlerin hızla yayıldığını ilk kitlesel işçi eylemlerinin, mücadele ve örgütlenmelerinin yaygınlaştığını, işçi sınıfının bu topraklarda ilk kez bu kadar etkin bir biçimde tarih sahnesine çıktığını görmekteyiz.

İstanbul Cibali Tütün İşletmeleri'nin işçilerinin başlattıkları ve ücret zammının alınmasıyla sona eren grev, 1908 işçi eylemlerinin en önemlisi ve ilk habercisi olacaktı. Greve katılan işçi sayısı 100 civarındaydı ve bu önemli bir rakamdı. Anadolu- Bağdat demiryolu işçileri, İstanbul- İzmir tramvay şirketi işçileri, Şark Demiryolu Kumpanyası işçileri, Selanik elektrikli tramvay hattı işçileri, Selanik sigara fabrikası işçileri greve giden en önemli yerlerdi. Tramvay, havagazı, tütün, demiryolu iş kollarındaki işçilerin başını çektiği, yabancı sermayeli işletmelerde başlayan bu grevlerin kendiliğinden bir hareket olduğunun altını çizmek gerekmektedir. İttihat ve Terakkinin de işçi sınıfına bakışını göstermesi açısından önemlidir bu grevler ve eylemler. İttihat ve Terakki'nin "Özgürlük anlayışı" işçi ve emekçilerin özgürlüğünü yok etmek üzerine kuruluyken, "milliyetçiliği" de kapitalist sisteme bağlılık sözü vermekteydi. İlk grev dalgasının asker-polis zoruyla sona erdirilmesinin ardından, İttihat ve Terakki gerçek yerini belirleyecekti; hükümetin yanında ve kapitalist sistemin kucağında.

Cibali Tütün İşçileri Grevi

1908 yılının sonuna doğru çıkarılan yasalarla işçi-işveren ilişkilerinde, toplu sözleşme, grev yasakları getirildi. Sendikalaşma yasaklandı. Yasaklara uymayanlara para ve hapis cezaları veriliyordu. Yasanın yürürlüğe girmesiyle, grevler seyrekleşti. İşçi hareketi ve örgütlenmeleri daha ilk adımlarında bastırılacaktı. 1908-1913 yılları arası işçilerin ve sosyalist aydınların örgütlenme adına ilk adımları attıkları yıllardır. Selanik başta olmak üzere, Rumeli kentleri, İstanbul, İzmir şehirleri işçileri ile Bulgar, Rum, Ermeni, Yahudi sosyalist aydınları başı çekiyorlardı. Bu şehirlerde ilk önemli ve etkin sendikaların kurulduğunu görmekteyiz. Bu sendikalarda örgütlü işçi sayısı 150 bin civarındaydı. Bununla birlikte Selanik Sosyalist Federasyonu'nun kurulması bu federasyonun Yahudice, Rumca, Türkçe, Bulgarca yayın çıkarmasıyla, 1912'de yine Selanik'te kurulan Türkiye Sosyalist Federasyonu'nu ilk önemli sosyalist örgütlenmeler olarak sayabiliriz. Bu dönemde kurulan siyasi partiler de vardı: 1910'da kurulan Osmanlı Sosyalist Fırkası önemli bir yere sahiptir. Sosyalist Hilmi'nin kurucusu olduğu bu örgüt; kaba bir sosyalizm anlayışını savunurken, İttihat ve Terakki'ye karşı ciddi bir muhalefet sergiliyordu. Bu çevre ilerleyen süreçte, Paris'te şube açacaktı. Buna rağmen işçi sınıfı ile bağları kopuktu ve bu bağların kuvvetlenmesi adına da önemli girişimlerde bulunulmadı.

1908-1913 arasının diğer önemli özelliği de Müslüman işçiler ile Müslüman olmayan işçiler arasındaki bakış, eylem ve bilinç farkının iyice su yüzüne çıkmış olmasıdır.

Müslüman ve Müslüman olmayan işçilerin sınıf bilincinin olgunlaşmadığını, bu nedenle de ilerleme kaydedilmediğini söylemek gerekli. Örgütsüzlüğün etkili olması sonucu, işten çıkarmaların kolaylaştığını, işçilere işveren ve devlet eliyle uygulanan milliyetçi, şoven söylemleri ve bunun getirdiği ayrışmayı belirtmeliyiz.

30 Ekim 1918'de I. Emperyalist paylaşım savaşından mağlup ayrılan Osmanlı, imzaladığı antlaşmalar ile hem kendi sonunu hazırlayacak hem de bir dizi toplumsal olayın fitilini ateşleyecekti. 1917 Ekim Devrimi tüm dünyada yeni bir başlangıcın simgesi olurken, 1918 ile birlikte İttihat ve Terakki kendisini fesih edecek, iktidar bir emperyalist gücü tutanlardan diğer emperyalist gücü savunanlara geçecekti. Bu dönemin yarattığı büyük boşluk ile birlikte birçok siyasi örgütün ortaya çıktığını görüyoruz.

Kurtuluş Savaşı (ki bu gerçek anlamda kurtuluş savaşı değildir) işçi sınıfı örgütlenmesine de yeni bir yön verecekti. 1908-1918 arası dönemde işçi sınıfının örgütlenmesinde Rumeli kentleri başı çekerken, 1919-1923 arası dönemde bu kentlerin devletten kopması sonucu, bağ da kopacaktı. Bu kopuş kendini örgütlenme bazında da gösteriyordu: Bu dönemde Komintern'e bağlı örgüt yapıları ile, gerici yapıların denetiminde kurulan örgütlere rastlıyoruz. Ömürleri uzun olmayan bu yapılar (Sosyal Demokrat Fırkası, Türkiye Sosyalist Fırkası, Türkiye İşçi Sosyalist Fırkası vs.) daha sonra birleşmeler ile yollarına devam edeceklerdi. Mondros Mütarekesi sonrası Dr. Hasan Rıza'nın öncülüğünde kurulan Sosyal Demokrat Fırkası, işçi sınıfı ile organik bağ kuramadan ve çoğunluğu İttihatçılardan oluşan bir yapı olmak üzere, 1922'de dağıldı. Ardından, Türkiye Sosyalist Fırkası, Hüseyin Hilmi hariç değişen bir yapıyla sahneye çıkacaktı. Türkiye İşçi Çiftçi Fırkası o dönemde grevlerin başını çekmiş, daha sonra sendikal bir yapıya bürünerek sahneyi terk etmiştir.

1. Arka planda neler var?

1908 darbesinin ardında; ordu mensubu olan cuntacı askerlerin olduğunu belirtmiştik. Darbeyi gerçekleştiren Jön Türkler'in de siyasi perspektifinde; halkın herhangi bir önemi ve değeri yoktu. Amaçları darbe ile iktidarı alıp, yerine geçmekti. Hedefleri gayrımüslim burjuvaziye karşı doğmakta olan Türk müslüman burjuvazisini desteklemekti. 1908'de Abdülhamid aleyhine yapılan gösterilere; memur, küçük esnaf, küçük çiftçi katılsa da başı ordu mensubu askerler çekiyordu. Bu dönemde işçi sınıfının bu gösterilerde var olup, etkin rol oynadığını söyleyemeyiz. Bu ayaklanmalar karşısında 23 Temmuz 1908'de Kanun-i Esasi tekrar yürürlüğe kondu. Kanun-i Esasi'nin işçi ve emekçilere kazanımı olmadığını belirtmek

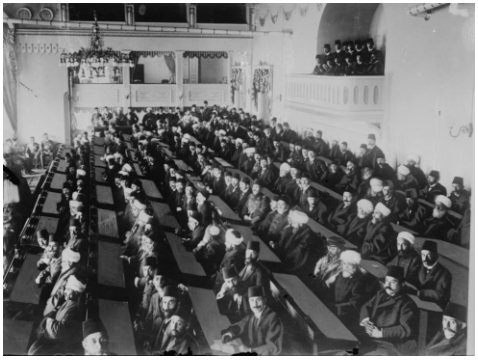

II. Meşrutiyet sonrası ilk Meclis-i Mebusan

gerekli. Her ne kadar resmî ideol ojinin tarih yazımı bize bambaşka şeyle ri anlatsa da darbeci İttihat Terakki mantı ğı günümüzde de devam etmektedir.Cumhuriyet rejimi de esas mantığı ile ittihatçıdır. Asıl amaçları kutsal devleti önce ele geçirip, sonra da sahip olmaktır. İttihatçı mantığın bugün din sosu ile servis edildiğini, değişen bir şey olmadığını söylemek gerekmektedir. İttihatçılar, 1908'de iktidarı ele almalarına rağmen gizli örgüt olarak kalmaya devam ettiler. Aynı mantığı 1922'de Saltanatı ele geçirmesine rağmen 1 yıl sonra Cumhuriyet ilan eden Kemalist anlayışta da görmekteyiz. İttihatçıların, işçi ve emekçilere hiçbir projeleri olmadığı gibi,

her türlü eylem ve örgütlenmeyi de; devlete karşı işlenmiş bir suç olarak görüp yasaklıyorlardı. Devletin devamı söz konusu ise, asla İttihatçılar padişaha karşı değillerdi. Olup biteni biçim sorunu olarak görüyor, olayların arka planındaki gerçeklerle uğraşmıyor ya da uğraşmak işlerine gelmiyordu. Tıpkı günümüzde olduğu gibi. İttihatçı yapı, kafası karışık; hem İslamcı, hem Türk, hem Batıcı içinde çeteleri barındıran bir oluşumdu. 1908 darbesi ve sonrası aynı zamanda her şeyi değiştirmek adına hiçbir şeyin değişmediği bir süreci anlatıyordu. İttihatçı mantığın Türk milliyetçiliğine yönelik faşist politikaları, işçi ve emekçilerin önünde zamanla büyük engeller oluşturacaktır. İşçi ve emekçilerin yanında Ermenilere, Rumlara, Kürtlere karşı da bir yapı meydana getirmektedir. Bu halklara, en başta Ermenilere karşı uygulanan soykırım, baskı, zulüm, sınır dışı etme, mallarına el koyma, Türkleştirme, kimliksizleştirme… o günden bugüne hız kesmeden devam etmektedir. Bu uygulamalarda hem İttihatçıların hem Kemalistlerin ana politikası Anadolu'yu önce Hıristiyanlardan, sonra Türk olmayan halklardan arındırıp, temizleyip Türklere "vatan" yapmak olmuştur. 1915 Ermeni soykırımı bugün Kürt soykırımı olarak devam etmektedir.

Osmanlı siyaset yapısı dinden devlete doğru değil, devletten dine doğrudur. Yeni siyasi yapı ve onun resmî ideolojisi dini belirler pozisyondadır. O günden bugüne her iktidarın elinde dini söylemler bir silah olarak kalmış ve etkin biçimde kullanılmıştır. Her ne hikmetse iktidara gelenler, dine yakın bir pozisyonda mevzilenmiştir. Osmanlı-Türk siyaset biçim ve anlayışının önemli bir özelliği de, parti-hükümet-devlet ayrımının olmaması, bu ayrımın bir şekliyle engellenmesidir. Toplumun büyük çoğunluğu, iktidara gelen partinin kurduğu hükümeti devletin kendisi sanmakta öyle davranmaktadır. Yeni olduğunu söyleyen tüm devlet yapıları, siyasi örgütler, daima eskiyi üretmeye devam etmektedirler. Bununla beraber, milliyetçiliğin de devlet katında kaldığını ve siyasi manipülasyon aracı olarak kullanıldığını söylemek gerek.

1914'de başlayan I. Emperyalistler arası paylaşım savaşının altında; geç kapitalistleşen Almanya'nın pastadan daha çok pay alma isteği yatıyordu. İttihat- Terakki de paylaşıma ortak olma adına Almanya ile birlikte savaşa katıldı. 1918'de imzalanan Mondros Antlaşması ile, 1922'de imzalanan Lozan Antlaşması'na dek geçen süre, resmi tarih yazıcıları tarafından Millî Mücadele olarak adlandırılacaktı. Resmi tarih ve Resmî ideoloji ile ilgili birkaç madde sıralamak gerekirse, şunlar söylenebilir:

- Uydurulmuş en üst yapıyı 1923 darbesiyle kurulan Cumhuriyet'te ve onun mantığı içinde kurgulanan üst yapı kurumlarında görmekteyiz. Dışarıdan dayatma, ithal etme yoluyla dayatılmış resmi tarih, resmi toplumu yaratma çabasındandır.
- Bu dönemin resmi tarih yazıcılığının en önemli özelliklerinden birisi de, görevlendirme yoluyla siyaset adamlarının tarihçi yapılmasıdır. Egemen sınıfın kendi ihtiyaçları doğrultusunda bir tarih versiyonu hazırlanmış ve dayatılmıştır. Bunu da devlet adına sözde aydın, gerçekte devletin memuru kişiler yapmıştır.
- Günümüzde de devletin resmî ideolojisi ile el ele yürüyen bir tarih tezini, sol Kemalistler de savunmaktadır. Gerici imparatorluk yıkıldı, yerine ilerici bir cumhuriyet kuruldu. İşin ilginci bu grupta yer alanlar bu yıkma/kurma ilişkisini bir devrim olarak görmektedirler.
- Resmî ideolojinin ve onun anlatıcısı olan resmi tarih tezi; baskıcı, nefes aldırmayacak biçimde genellemeci, belirsiz bir şekilde yaygınlaştırıcı, fırsat kollayıcı bir yapıdadır. Kendini meşrulaştırmak için itaati, bağlılığı, biat etmeyi şart koşar. Resmî ideoloji sınıf ve çıkar çatışmalarını gizler. Sınıfsız, imtiyazsız, sömürüsüz bir toplum yaratma kurgusu, devlet tarafından desteklenmeyi ve üretilmeyi ön gerektirir.

Öte yandan Mustafa Kemal'in İttihat-Te-

rakki örgütünün iknasıyla başa getirildiğini belirtmek gerekir. Mustafa Kemal efsanesinin yaratılması da o döneme denk düşmektedir. Mustafa Kemal önderliğinde yedi düvele karşı savaş ve bu savaştan da galibiyetle çıkıldığı yalanını da bu çerçevede okumak ve yorumlamak gerekmektedir. Mustafa Kemal ve Kurtuluş Savaşı üzerine de birkaç madde yazmak gerekirse şunlar söylenebilir:

- *"Atatürkçülük tam bağımsızlıktır, anti-emperyalisttir, mazlum halkların kurtuluş simgesidir"* tezi baştan sona sor-gulanmalı, içi boş bir uydurmadır. Bağımsızlık, bayrak, milli marş, anayasa değildir, olamaz. Bağımsızlık, siyasi, sosyal, politik, kültürel, ideolojik bir bütünlüktür. Bağımlılığı engellemek adına söylenen; karşılıklı bağımlılık diye bir şey söz konusu olamaz. Tabiiyet ilişkisi söz konusudur.
- Tam bağımsızlık demek kopuş demektir. Eski rejimden kopmak, eski rejimi reddetmektir. Kurtuluş Savaşı tam bağımsızlığı getirdi ise şunları sormak gerek: Neden Osmanlı borcu 1953'e kadar ödendi? Lozan Antlaşması bir zaferse, neden T.C.nin gümrük vergilerine 1928'e kadar el kondu? Neden 1936'ya kadar T.C.nin Boğazlara girmesi yasaklandı? Neden 1947'de emperyalist kurum olan NATO'ya girildi? Neden emperyalist barış gücü adına Kore'ye asker gönderildi?
- Atatürkçülüğün anti-emperyalist olduğu söylemi sonradan uydurulmuştur. Madem anti-emperyalistsin o zaman I. Emperyalist Savaşa neden girdin? Daha ilginci; I. Emperyalist Savaş'ta yenemediğin (ki Almanya yanındaydı) ülkeleri, Kurtuluş Savaşı'nda yendim masalıdır.

Son olarak şunu ekleyelim: ne Ulusal sol, ne de İslami kesim anti-emperyalist değildir. Ne sermaye ile, ne kapitalizmle ne de egemen iktidarla bir sorunları yoktur. Alternatif toplum projeleri de yoktur. Onların anti-emperyalistliği yabancı düşmanlığı, daha çok ABD düşmanlığı ile sınırlıdır.

Kurtuluş Savaşı olarak adlandırılan dönemde; işçi sınıfı hareketi ve sosyalist mücadelede de canlanmalar olmuştur. 1919'da İzmir'in işgalinde, İstanbul ve Anadolu'da protesto mitingleri düzenlenmiş, işçiler kitlesel katılım göstermişlerdir. 1913'de yasaklanan İşçi Bayramı 1920'de kutlanmaya başlamıştır. Biraz önce bahsettiğimiz gibi, İttihat-Terakkinin gücü hâlâ işçilerin arasında dolaşmaktadır. 1 Mayıs 1920'de Enver Paşa'nın posterleri taşınmıştır. 1920'de kurulan TKP Mustafa Suphi önderliğinde işçi sınıfı içinde önemli bir taban bulmuştur. Kurtuluş Savaşı döneminde SSCB'nin maddi ve manevi yardımı, Anadolu'nun birçok bölgesinde Bolşevizme ve Lenin'e hayranlığı beraberinde getirecekti. Jön Türklerden bu yana yayılan milliyetçi/şoven

duygular, sosyalist ve ilerici düşüncelerin karşısına dikiliyordu.

Yabancı sermayeli fabrikalarda çalışan işçiler, sınıf düşmanı yabancı patronu değil, ülkeyi işgal etmiş emperyalist ülkelere karşı cephe alıyorlardı. Kabaran bu milliyetçi dönemde, Ocak 1921'de Mustafa Suphi ve yoldaşlarının katli, İttihat ve Terakki'nin devamı olan Kemalistlerin gerçek yüzünü ve safını gösterecekti.

İşçi sınıfı içinde örgütlenmeyen sol yapıların, devrimi bir hükümet darbesi olarak gördüğünü, darbeleri bu anlamıyla kutsayıp orduyu solcu ilan ettiklerini belirtmek gerekmektedir.

Burjuvazinin Palazlanması , İşçi Sınıfının Sahneye Çıkması

Levent FİDAN

ÜLKELERİN tarihlerini anlamlandırmak amaçlı birkaç farklı yöntem, anlayış vardır. Bu anlayışların kimisi devlet/toplum ikilikleri üzerinden ilerleyerek geçmişi süzerken ("İlkel komünal tolum dışında şimdiye kadarki bütün toplumların tarihi sınıf mücadeleleri tarihidir", Manifesto), bazıları da seçkinlerin davranışlarının tarihte belirleyici rol oynadığı temelinden hareket ederler. Biz, 1950-1980 arasını konu edinen bu genel değerlendirmede, tarihsel maddeci yönteme bağlı kalarak Türkiye özelinde emek-sermaye çatışmasının özgül yansımalarını anlamaya, yukarıda bahsi geçen yöntemlerin Türkiye tarihindeki yansımalarını da göstererek bir çerçeve çizmeye çalışacağız.

50'li yıllara bakıldığında, ayrıntılara inmeden önce toplumsal ve iktisadi birkaç olguyu direkt olarak saptamak mümkündür. Öncelikle, bu dönemde serpilmiş bir sanayi burjuvazisinden bahsetmemiz mümkün gözükmüyor. Küçük işletmelerin dışında sanayi faaliyetleri devletin elindedir. Böyle olduğu ölçüde bu sınıfın hakim bir yönetici sınıf olma girişimleri 60'lara kadar kadük kalmıştır. Bu dönemde ülke daha çok devlet işletmelerindeki işçi ve emekçilerin yanı sıra tarım temelli, kır nüfusu hayli yüksek olan bir yapıya sahipti. Bu yıllara tarım ve ticaret damga vurmuş, bu ikisinin karakteristikleri sınıfsal mücadeleye ve toplumun atmosferine sirayet etmiştir.

50'li yıllar, II. Bölüşüm Savaşı'nın derin izlerini taşır. Savaştan sonra artık yeni bir dünya konjonktürü vardı. Sosyalist sistemin doğmasıyla sistem savaşı keskinleşti. Bu ana akımda 'soğuk savaş' olarak geçen sürecin başlangıcına işaret ediyordu. Bu bağlamda, 50'li yıllar, Türkiye tarihinde ciddi bir kırılmaya işaret eder. Türkiye kesin olarak Batı Bloku'nun yanında yer aldı. NATO'ya ve diğer Batı Avrupa kurumlarına girebilmek için ülkeyi ve orduyu Sovyetlere ve sosyalist sisteme karşı saldırı üssü olarak batının hizmetine açtı. NATO'ya girdi. NATO'ya girebilmek için Kore'ye gönüllü asker gönderdi. Kore'deki binlerce askerin kanı NATO'ya giriş bileti oldu.

Türkiye'nin batı uşaklığına, Kore'ye asker göndermesine halktan gelen tepkilerden korkan Demokrat Parti hükümeti başta Behice Boran olmak üzere Türkiye'nin barışsever güçlerine, komünistlere saldırıya geçti. 1951/52 yıllarında TKP'ye karşı büyük bir komünist tevkîfatı başlattı, onları 10 yıla

riyet
SİYASİ GAZETE
SEDAT SİMAVİ
100 ALTIN
DOĞUBANK
Bir seneden beri duruşmaları gizli yapılmakta olan
Komünistler hakkında karar dün açıklandı
Kıbrıs işi ve Birleşmiş Milletler Gündemin en sonuna bırakıldı
184 sanıktan 132 si muhtelif hapis cezalarına çarptırıldı
52 sanık beraat etti, 1 sanık hakkındaki dâva da müruzamandan sukut etti
Zeki Baştimar, Kemal Ergin, Macit Bil-

varan ağır hapis cezalarına çarptırttı. İşçi ve emekçi halk yığınlarında muhalefeti örgütleyecek olan güçleri susturdu. Başbakan Menderes'in deyimiyle ülkeyi "dikensiz gül bahçesi"ne çevirdiler. Artık DP, ABD ve NATO'nun burjuvazinin hizmetinde ülkeyi istediği gibi yönetebilirlerdi.

Bu yıllar Demokrat Parti iktidarının ülkede yapısal değişiklikler gerçekleştirdiği yıllardır. Bilindiği üzere, II. Bölüşüm Savaşı'nın Türkiye özelinde kazananı büyük toprak sahipleri ve ticaret sınıfıydı. Celal Bayar'ın büyük tüccarlığı, Menderes'in ise toprak sahipliğini simgelediği bu iktidar, 'hür dünyanın' yaralarını sarma misyonunu göğsünü gere gere üstlenecekti. Marshall Planı doğrultusunda çizgisini belirleyen DP hükümeti, buna ABD kredilerini de ekleyerek üstüne düşen görevi yerine getirecek, ihtiyaç duyulan tarım ürünlerini sağlayacaktı. Bu krediler, tarımda makineleşme anlamına geliyor, bu da büyük toprak sahiplerinin gitgide kapitalistleşmesi anlamına geliyordu. Fakat, sözüm ona hür dünya ile entegrasyonun elbette bir bedeli vardı. Türkiye, ABD'den tarımsal makine ve yedek parçalar satın alarak bir biçimiyle hem bu parayı ABD'ye geri ödemiş oluyor, hem de dünya kapitalizmine entegrasyon hamlesi adı altında ekonomiyi bir dar boğaza doğru sürüklüyordu. Bu, 50'lere kadar döviz rezervi fazlası olan bir ülkenin dış açık veren bir ülkeye dönüşmesinde ilk adımların atılması demekti.

Demokrat Parti, yine bu entegrasyonun bir sonucu olarak, kamu kuruluşlarının özel sektöre aktarımı konusunda adımlar atmış, 'küçük Amerika 'olma söylemiyle bu liberalleşme hamlelerini kitleler nezdinde meşrulaştırmaya çalışmıştır. Bu olguyla paralel olarak, yabancı sermayenin ülkeye girişi için her türlü teşvik sağlanmıştı. Demokrat Parti'nin iktisadi stratejisi, belirli bağlamlarda üstyapı değişikliklerinin yapılmasını gerektiriyordu. Böyle düşünüldüğünde, DP'nin bürokrasiyi tasfiye girişimlerini, merkezin tasfiyesi olarak değil fakat liberal bir yeniden yapılandırma süreci olarak okumak mümkündür. Bu durumda, DP iktidarı, mevcut bürokrasiyi, "halk iktidarı" denen kendi iktidarının önünde bir engel olarak gördüğü için, kapitalistleşmenin farklı bir nüansını -devleti gözeten, planlamacı, sanayi temelli- temsil ettiğinden ötürü tasfiye etmeye çalışmış, elitleri tasfiye ediyoruz söylemleriyle de yine kitleler nezdinde meşruiyet aramıştır.

Bunların yanı sıra, muhafazakârlığın piyasa ile eklemlenmesini temsil eden DP iktidarı döneminde Türk Müslüman burjuvazinin, Varlık Vergisi gibi uygulamalarla güçlenmeye başladığını, burjuvazinin bugünküyle benzer bir biçimde inşaat ve emlak sektörlerinde de aktivite içinde bulunduklarını gözlemlemek mümkündür. Düşük faiz gibi olanaklardan faydalanan burjuvazinin, bankacılık, sigortacılık gibi sektörlerde de aktif olduğu gözlemlenebilir. Öte yandan, montaj sanayi bu dönem yükseliş içerisindeydi. Fakat bu da hafif tüketim sanayi anlamına geliyor; ev eşyaları, beyaz eşyalar gibi mallara talep ve üretim artıyordu. Yine de devletin dışarıdan aldığı dövizi sanayi burjuvazisine aktarması, özel sektörün güçlenmesine yönelik devlet eliyle yapılan yatırımlar, teknik elemanların buralarda kullanılması sanayi burjuvazisine fayda sağladı. Bu durum, 60'lara giderken oldukça kritik bir eşik yaratacak, krize sebep olacaktı. Bunun ise belirli başlı sebepleri vardı. Henüz 45'li yıllarda mevcut hükümet içerisinde, iktisadi yapıdaki değişimlerin sonucu olarak belirli kırılmalar yaşanmaya başlamıştı. Bahsettiğimiz üzere, II. bölüşüm savaşından kârlı çıkan sınıflar, toprak sahipleri ve ticaret burjuvazisi idi. Bu durum, CHP içinde de bir kırılmaya işaret ediyor, Demokrat Parti'nin kuruluşuna giden yoldaki taşları döşeyen durumu oluşturuyordu. Bu bağlamda Demokrat Parti, kuruluşu itibariyle CHP'nin temsil ettiği egemen sınıfın (iç pazara dönük sanayileşme stratejisini savunan sınıfın) çıkarlarını öncelikli olarak savunmayan, burjuvazi içinde bir çıkar çatışmasına ve fraksiyon kavgasına işaret eden bir yer teşkil ediyor, tarım ve ticaret burjuvazisinin yöneticiliğini temsil ediyordu. Bu durum, 50'li yılların sonuna doğru sanayi burjuvazisinin palazlanmasıyla düşünüldüğünde, farklı kırılmalar yaşanacağı anlamına geliyordu.

Emekçi sınıflar açısından ise durum pek iç açıcı gözükmüyordu. Bu dönemin karakteristik bir özelliği, kırdaki emekçi sınıfların

git gide mülksüzleşmesidir. Tarihte birçok örnekte görüldüğü üzere burada da tarımda makineleşmenin artmasıyla paralel biçimde elde edilen kârın artması, emekçi sınıfların aleyhine olmuş, toprak ağalarının zenginleşmesi ile sonuçlanmıştır. Bu yoksullaşmanın sonucu olarak köyden kente göç hızla artmış, proleterleşme, ücretli işçilikte artış yaşanmış, bu alanlarda iş bulamayan yoksul köylüler hizmet alanına yönelmişler, mecbur kaldıkları bütün işleri yapmışlardır. Yine vurgulanması gereken bir diğer nokta, bu nesildeki proleterleşmenin köyden hızlı bir kopuş içermemesi olabilir. Bu dönemde kentte ücretli çalışan emekçilerinin birçoğunun kentte elde edilen birikimle köye dönme gayreti içinde olduğunu söylememiz mümkündür. Kentte kalanların ise gecekondularla kendilerine alan yaratmaya çalıştıklarını tespit edebiliriz. Köyden kente göçün artması sonucu kenttekileri istihdam etme zorunluluğu vardı. Sanayiye kaynak aktarımı için ise tarımda artık oluşması gerekti. Bu daha fazla tarımsal makine ve yardım anlamına geliyordu. Fakat, bunları bir arada sağlamak, 'serbest piyasa' koşulları altında pek mümkün gözükmüyordu. Velhasıl, hammaddelerde düşüş yaşanmaya başladı, bazı ürünler karne ile dağıtılmaya başlandı.

DP iktidarında sanayiye kaynak aktarımı için tarımda artık oluşması gerekti.

DP dönemi ile ilgili analizlere göz atmadan ve kendi yorumumuzu ifade etmeden önce, Türkiye kapitalistleşme tarihinde devamlılık arz eden, burjuvazinin karakteristiği haline gelmiş bir olgu olarak saptayabileceğimiz ve DP iktidarı döneminde somutlaşan bir başka olgudan söz etmekte de fayda vardır. DP döneminde ciddi anlamda sermaye birikimi sağlayan bu sınıfların sanayi yatırımı yapma, uzun vadeli altyapı geliştirmesine kaynak aktarma gibi bir vizyonlarının olmadığını, günü kurtarıcı bir zihniyetle hareket edildiğini tespit edebiliriz. Bu olgu DP dönemine de özgün değildir. 60'lı yıllarda da sermaye, sanayinin temel alındığı, yeniden organize edilmiş planlı bir süreç için değil, iç pazarı canlı tutacak tüketim ürünleri ve bununla birlikte burjuvazinin sermaye birikimini arttırma odaklı kullanılmıştır.

Başlarken belirttiğimiz üzere, tarihi yorumlamanın farklı veçheleri vardır. Demokrat parti özelinde de birkaç farklı yöntemden beslenen analizler yapılmıştır. Örneğin, merkez-çevre, DP'nin iktidara gelişini karşıdevrim olarak okuyan Kemalist yorum ve halk iktidarı olarak okuyan liberal ve muhafazakâr yorumlar bunların örnekleridir. Kemalist yorumun, DP iktidarını kompradorların iktidarı olarak yorumlamasının ön koşulu, kendisinin kapitalist bir iktidar olmadığı tezi üzerine kurulması gerekir ki bildiğimiz üzere bu doğru değildir.

Demokrat Parti'yi, bahsi geçtiği üzere, sınıfsal bağlamdan kopararak basitçe bir bürokrasi karşıtı, nitelikleri iyi tanımlanmamış bir "çevrenin Merkez'e verdiği tepki" olarak okumak ise, etkileri günümüze kadar süregelmiş -AKP'ye verilen destek bu biçimiyle meşrulaştırılmıştır- bulunan bir siyasi pozisyona işaret ediyor. Burada altı çizilmesi gereken nokta, bu sol liberal analiz birimlerinin tuzağına düşmeden, Demokrat Parti'nin CHP'nin organik bağ kuramadığı ve hakiki bir toprak reformundan nasiplenememiş bir kır nüfusunu kendi siyasi kurgusu içerisine eklemlemeyi başardığını tespit etmektir. Do-

layısıyla bu durum basitçe, kültürel kodlarla kurulan bir "çevre" etkisi değil, kendi yöneticilerinin blokunu devam ettiremeyen, kitlelerin rızasını almakta sorun yaşayan bir siyasi iktidarın zayıflaması olarak okunabilir. Diyalektik materyalist anlayışın bir kenara bırakılması sonucu üretilen, "çevre"nin iktidarı tezlerinin bir ayağının boşlukta olmasının bir diğer sebebi, Demokrat Parti'nin CHP politikalarından ciddi anlamda bir kopuş içermiyor olmasından da kaynaklanır. Sol içerisinde de görülen bu yaygın kanaatin (CHP'nin DP iktidarına kadar toplumu aydınlanmacı ve sanayileşmeci temeller üzerinde kalkındıran bir iktidar oluşu gibi) aksine, Demokrat Parti politikaları CHP'nin son dönem politikalarıyla devamlılık içerir. Demokrat Parti, bu bağlamda Türkiye'nin kapitalistleşme mirasının devamcısı olarak adlandırılabilir. Demokrat Parti'nin sınıf karakteri, bahsi geçen açıklayıcılık düzeyleri oldukça tartışmalı olan bu liberal tezlerin aksine, sınıf karakterini TKP'ye karşı tutunduğu tavırla belli etmiş, "çevre" adı altında mistikleştirilen kır ve kentte emek sömürüsü ile karşı karşıya olan toplumsal sınıfların mecazen dahi olsa kurtuluşu ile bir derdi olmadığını sınıf partisine yönelik yoğun saldırılarıyla netleştirmiştir. Yoksul köylülerin ve genç proletaryanın desteğini, sınıfın bağımsız siyasetinin engellenmesi ile düşünülmediği takdirde, bunun kitlelerin verdiği sözüm ona demokratik bir tepki olarak anlaşılması oldukça normaldir. Sözün kısası, burjuvazinin ve mevcut toplumsal yapının analizi her daim komünistlerin o dönemdeki mevcut durumunu da bir analiz birimi olarak hesaba katmak durumundadır.

Demokrat Parti'nin 'ezilenlerin zaferi' veyahut halk iktidarı vs. olmadığı, bu dönem emekçi sınıfların durumuna bakarak da anlaşılabilir. Demokrat Parti, dönemim bazı 'sol' düşünürlerinde de hâkim olan, mekanik, 'sınıflar daha oluşmadı' yorumunu kendisine siper ederek işçi hakları konusunda cimri davranmış, sınıfın grev hakkını dahi tanımamış, bu tarz girişimleri vatana ihanet söylemi altında kriminalize etmiş, işçilerin sigorta ücretlerini dahi kendi çıkarlarına yönelik kullanmıştır. DP, her kapitalist iktidar gibi kendini sömürü üzerinden var etmiştir. İşçi ücretleri düşük tutulmuş, çocuk işçilik gibi yaygın uygulamaların önüne geçilmemiştir. Bunlara paralel olarak bu dönem grevlerin ve sendikalı işçilerin sayısı artmıştır. Türkiye kapitalistleşmesinde bu bağlamda 50'li yıllara kadar süren bir olgunun, sınıf düşmanlığının da devamlılığını tespit etmemiz mümkün gözüküyor. Bu döneme kadar, Türkiye toplumunun sınıflara bölünmemiş bir 'halk' olduğu üzerinden bu düşmanlık yürütülmüşken, DP döneminde bu söylem nüans değiştirmiş, muhafazakâr biçimler almıştır. Bunlar, kalkınma stratejilerini sınıfın sömürüsü üzerinden kuran kapitalistler için, sömürüyü mistikleştirmek, rıza üretimini sürekli kılmak için elzemdir. 'Halk', yerini dini bütün, kimi içerdiği belli olmayan bir millet söylemine bırakmıştır. Bu kim olduğu belli olmayan 'millet' adına kararlar alınmış, bağımsız sınıf siyasetine saldırılmıştır. Bu ikisinin ve bunların devamcısı olacak, evrimleşerek anti-komünizmi de kendisine eklemleyecek söylemlerin ortak noktası sınıf düşmanlığıdır. Bugün de sözüm ona elitliği hedef alarak yapay ikilikler yaratan söylemler kullanılmakta, bu söylemler egemenleri 'mazlum' gibi göstererek sömürüyü yeniden üretmektedir. Sınıf ne birine ne de ötekine mahkûmdur, seçim yapma mecburiyeti yoktur.

Bütün bu dinamikler göz önüne alındığında, 27 Mayıs'a giden süreçte, DP iktidarının, hali hazırda komünistler tarafından bilinen ve aşikâr olan yüzü, kendi içinde yaşadığı kopuşlar, ekonomik krizler gibi etmenler sonucu git gide belirginleşmişti. 50'lerin sonunda iktisadi stratejisi iflas etmiş, gün be gün otoriterleşmiş, toplum bazında rıza üretim mekanizmaları sekteye uğramış, komşularıyla ilişkileri bozulmuş bir Türkiye vardı. Bu sıkışmanın olduğu haliyle devam edemeyeceği aşikârdı. Bu paradigma değişimi, sanayi burjuvazisinin ve it-

hal ikameciliğin hakimiyetinin damga vuracağı bir dönemin kapısını aralıyordu.

27 Mayıs, 60'lar boyunca etkisini sürdürecek bir paradigma değişikliğine işaret ediyordu. Politikaya ordu etkinliği ve vesayeti hâkim oldu. Bu bağlamda, 27 Mayıs darbesini, bahsi geçtiği üzere ne sınıf mücadelesini başlatan bir olay olarak romantize etmeli, ne de liberalizme saparak onu bürokrasinin kitleler üzerinde iktidarı olarak okumalıyız. 27 Mayıs darbesi 50'lerin sonundaki hegemonya bunalımının, sermaye birikim stratejisinin krize girişinin, plansız bir kalkınma modelinin yarattığı çıkmaz sokakların artmasının bir sonucuydu. Burjuvazinin iki kanadı arasındaki iktidar mücadelesinin asker müdahalesiyle çözümüydü. Bu olguyu yine komünistlere ve emekçi sınıflara karşı yürütülen mücadele ile birlikte okumak gerekir. Ülkenin gittikçe ısınan atmosferi de bir çözümü dayatıyordu. Sonuç olarak, 27 Mayıs, krize girmiş hâkim sınıfların yaşadığı yöneticilik sorununu kendi içindeki olağanüstü araçları devreye sokarak, toplumsal temsiliyet veya farklı kanallarla aşılamayan krizi yetkiyle aşma girişimidir. Yönetici pozisyonu krize girmiş büyük toprak sahipleri ve tüccar sınıfından oluşan hâkim sınıflar blokunun alternatifi olan kentli aydın ve sanayi burjuvazisinin bu dönemde azınlıkta olduğunu, kendi taleplerini dayatacak bir konumda olmadığını da 27 Mayıs'ın temsil ettiği değerlerle birlikte düşünmek gerekir.

Kemalist ve faşist subayların birlikte yaptığı ve burjuvazinin modern kanadının desteklediği 27 Mayıs karakteri bakımından askeri-otoriter, ırkçı, şoven, antikomünist, antikürt bir rejim yarattı. Darbe sonunda halk yığınlarından gelen tepkiyi de göz önüne alan yeni asker-burjuva iktidarı kendisinin de ihtiyacı olduğu liberal bir anayasayla işçi ve emekçi yığınlarına, kâğıt üzerinde olsa da, bazı haklar tanımak zorunda kaldı. Askeri iktidar ilk saldırılarını Kürtlere, Marksist ilerici ve devrimcilere yaptı. 485 Kürt Sivas'ta kampa konuldu. Kürt ve Türk aydınları, Marksistler hapse atıldı. Ama işçi ve emekçiler anayasal haklarını almak için dişe diş bir mücadeleye giriştiler, kurbanlar verdiler.

1950 ve 80'li Yıllar Sınıf Mücadeleleri (2. Bölüm)

İşçi Sınıfı'nın Nicel ve Nitel Sıçraması

Levent FİDAN

TÜRKİYE konjonktürünü incelemeden önce, 60'ları karakterize eden özellikler arasında, dünya çapında ciddi ayaklanmaların bulunuşunu da tespit etmek gerekir. Amerika'dan Fransa'ya, Latin Amerika'dan Ortadoğu'ya dünya kaynayan bir kazandı. Bunda Sovyetlerin alternatif bir sistem olarak kendini göstermesinin etkisi, dünya işçi sınıfının ve genç nüfusunun farklı ve alternatif bir yaşam olabileceği idrakine ulaşmasında önemli bir rol oynamıştır.

60'ların Türkiye açısından ise birkaç karakteristik özelliği vardır; içe dönük sanayileşmenin başlaması, buna yönelik ithal ikameci, planlamacı bir strateji izlenmesi bunlardan temel olanıdır. Bu birikim stratejisinin Türkiye tarihinde kendini hissettirecek olumlu ve olumsuz sonuçları olmuş, önceki stratejiden kopuş gibi buradan da çıkış oldukça krizli olmuştur. Bu bağlamda, kamu ve özel sektör bu planlamada bir bütün olarak algılanmış, fakat niyet her daim burjuvazi lehine sanayileşmeyi geliştirmek olmuştur. Dolayısıyla 60'ları devlet ve kapitalistlerin karşı

karşıya gelmesi olarak okuma eğiliminde olan yaklaşımlar çelişkilidir. Planlamalar, kamu kaynaklarının bu doğrultuda kullanılmasını, yatırım teşviklerini, vergi muafiyetlerini içerdiği ölçüde, 'kapitalist sınıf karşıtı bürokrasi' tipi karşıtlıklar soyut kalmakta, kamu kaynakları sanayi burjuvazisinin serpilmesi yönünde kullanılmaktadır. Sanayi burjuvazisi, ABD hegemonyasının etkisi ile piyasaya yayılan belirli ürünlerin üretimini üstlenmiş olsa dahi dışa bağlı bir görünüm içindeydi, bu sebepten hedef öncelikli olarak ülke pazarıydı. Bu dönemde üretim araçlarının gelişmesi sonucu göreceli artan refah, bunun ücretlere yansıması sonucu belirli ürünlerin tüketiminde artış yaşandığı görülebilir. Bu, iç pazara yönelik sanayileşme stratejisi ile uyumludur. Ücretleri direkt olarak baskılamama, bu yolla iç pazardaki tüketimi arttırma, bunun sonucu olarak birikim sağlama stratejisi, serpilmekte olan sanayi burjuvazisi için tutarlı gözüküyordu. Bu atılımlara rağmen toprağa bağlılığın ciddi oranda azalması, bahsettiğimiz ciddi bir tarım reformu olmaması ve buradaki artığın, verimin, sanayi lehine ciddi bir avantaj sağlamaması sanayi atılımı için engel teşkil etmiştir. Yine belirtildiği üzere bir başka engel, iç pazara dönük sanayinin teknik olanakları sağlama bakımından dışa bağımlılığıdır. Bu dışa bağımlılık, oldukça temel bir krize işaret ediyordu. İthal ikameci, içe dönük stratejinin başarısı tartışmalıydı; ithalat yüzdeleri yüksek seviyelerde kalmıştı. Bu, düzgün işleyen bir altyapı kurulamadığının ispatıydı. Dışa bağımlılık, fiyatların kontrol edilememesi demek, dış krediler kesildiğinde kriz yaşamak demekti. Bunu takiben dış kaynaklara kredi başvurusu artıyor, bunların ödenememesi sonucu baskı oluşmaya başlıyor, fiyat kontrolünde tam kontrol olmaması emekçi sınıfları krize sokarken dış kaynak ihtiyacı burjuvaziyi de rahatsız ediyordu.

Bu noktada, yukarıda 50'ler bağlamında yaptığımız bir tespitin altını tekrar çizmek gerekir. Burjuvazi iktisadi stratejinin iç pazara yönelik olması, kamu kredileri, kamu personeli gibi olanakları kullandı. Fakat, burjuvazi bu kaynakları altyapı yatırımlarına aktarmamıştır. Bu sadece burjuvazinin vizyonu ile ilgili bir sorun değil, burjuvazinin karakteri sonucu kaçınılmaz olarak izleyeceği kolay yoldan kar etme stratejisini benimsemesi sonucu yaşanmıştır. Bu sebepten, burjuvazi oluştuğunda toplumun otomatikman kalkınacağı ile ilgili görüş, yarı sömürge, 'çeper' ülkeler için dikkatle ele alınması gereken bir görüştür.

Bunların yanı sıra, burjuvazinin tüketim mallarına yaptığı yatırım, bu ürünlerin ticaretini sağlayan burjuvazinin de yapısını etkilemiş, bu temelde zenginleşen bir Anadolu küçük burjuvazisi yaratmış, bunların çıkarları da siyasi konjonktürü önemli oranda etkilemiştir. İlaveten, 60 öncesi ekonomik sorunlar yaşayan TSK personeli imajı hâkimiyetini yitirmiş, akademisyenler ve uzmanların ücretlerinde artış yaşanmıştır. Bu tip 'ekonomik faydaların' bu sınıfların kapitalist üretim ilişkileri karşısında tutumlarını etkilemediğini söylemek iyimser olur. Zira, bu 'faydalar', radikal kopuşların önüne geçme ve nizamı içerden düzenleme gibi arayışlarla başa baş ilerlemiştir. Burjuvazi, bunların yanı sıra STK'lar ve kendi çıkarlarını savunma odaklı odalar kurarak toplum nezdinde etkisini arttırmayı hedeflemiştir. Dış Pazar rekabetinden izole edilmiş, devlet eliyle beslenen, birikimiyle birçok farklı sektörü domine edebilen burjuvazinin bu hamlelerini, toplumda yönetici sınıf olarak varlığını kabul ettirme siyasi gelişmeler incelendiğinde bunu başarıp başaramadığı oldukça tartışmalıdır- adına attığı adımlar olarak değerlendirebiliriz.

Velhasıl, bu dönemde niteliksel olarak gelişen tek sınıf burjuvazi değildi. İşçi sınıfı da hem nicel hem nitel olarak bir sıçrama yapmıştır. Niceliksel olarak büyüyen

işçi sınıfı kendi çıkarları yönünde örgütlenmeye başlamış, DİSK bu dönemde ciddi etkinlik göstermiştir. Bu dönemin 50'lerden bu bağlamda farkı olduğunu tespit edebiliriz. İşçi sınıfı bu dönemde sadece ekonomik araçlarla, ekonomik çıkarlarını korumak amaçlı örgütlenen bir sınıf görüntüsünden sıyrılmaya, kimliğini idrak etmeye başlamıştır. İşçi sınıfı, bunu sınıf dayanışmasının seviye atladığı KAVEL direnişiyle ispat etmiştir. İşçi sınıfı uyanmaya başlamış, bu rüzgâr kentteki ezilen sınıfları, göçmenleri, memurları da etkilemiştir. Bu rüzgâr sadece kentte esmemiş, kırda da toprak sahiplerine karşı ciddi oranda radikalleşme yaşanmıştır. Bu bağlamda, TİP'in kuruluşunu ve aldığı desteği, özellikle DİSK çerçevesinde temsil bulan, bilinçlenmeye başlayan proletaryanın düzen içinde de temsiliyet krizini aşmaya yönelik bir hamlesi olarak değerlendirebiliriz. TİP yalnız işçiler arasında değil, tüm Anadolu'da örgütlenmiş, köylülerin, esnafın, aydınların, gençliğin, küçük burjuvaların, Kürt ve diğer Türkiye halklarının partisi olmuş ve TBMM'de bunları temsil etmiştir. Türkiye'yi ABD'ye, NATO'ya ve emperyalizme karşı savunan tek legal partisi olmuştur. 60'lı yılların diğer bir yanı da Denizlerin, Çayanların başını çektiği gençliğin yükselen antiemperyalist bağımsızlık ve demokrasi mücadelesidir. İşçi sınıfının ve gençliğin bu mücadeleleri Demirel hükümetini ve emperyalizmi korkutmuştur. Çünkü bu mücadelelerde emperyalizme bağımlı bir Türkiye'nin kalkınamayacağı, Türkiye'nin ancak Sovyet yardımı ve planlı bir ekonomiyle kalkınabileceği savunuluyordu.

Bu noktada, iktisadi ve toplumsal olguların siyasi yansımalarını değerlendirmek uygun olacaktır. Unutulmaması gereken bir nokta, 60'ların 'kalkınma yolunda ilerleyen' Türkiyesi'nin de öncülleriyle ortaklaştığı nokta anti komünizm idi. 60'lardan 80'lere yaşanan siyasal gelişmeler başlı başına bunun ispatıdır. Bunların yanı sıra izlenen iktisadi politikalar da bunun ispatıdır. 60 anayasasının temsil ettiği içe dönük sanayileşme modeli, bu dönemde dünya kapitalist sistemine entegre olmaya çalışan, 'gelişmekte olan ülkelerin' benimsediği, merkez ülkelerde refah devleti olarak ifade bulan modelinin Türkiye yansımasıdır. Bu model, sanayi sınıfının gelirinden elde edilen vergiler ve işçi sınıfına görece sağlanan sosyal haklar ile sa-

nayileşmeyi 'sınıf ayrımını keskinleştirmeden' yürütmek, böylelikle toplumu kalkındırmak gibi, bir nevi 30'lu yıllarda Kadro dergisi ekibinin gördüğü hülyaları içeren bir modeldi. Böylelikle hem toplumda tüketim teşviki arttırılarak sanayi gelişecek, hem de işçi sınıfı sömürüden muaf kalacaktı. Bu modelin bahsettiğimiz dönemdeki koşullarda dünya işçi sınıfını reel sosyalizmden uzak tutma, sosyalizm olmadan sömürüyü engellemenin yolu varmış gibi bir alternatif sunma amacı taşıdığını, sınıf mücadelesinin etrafından dolaştığını görmezden gelirsek, bunları halen hak çare olarak görmemiz işten bile değildir. Sanayi burjuvazisinin, DP'den farklı olarak, hem kırsal kesime ve tüccara göz kırpan, ama aynı zamanda kendi çıkarlarını savunan AP iktidarı ile dikensiz gül bahçesi olarak gördüğü bu hedef, egemen sınıfların çıkar çatışmaları ve işçi sınıfının militan karakteri, Kürt hareketinin siyasi bir hat olarak belirmeye başlamış olması, bilinçli üniversite gençliğinin anti-emperyalist karakteri gibi etmenlerin birleşmesiyle, hiç de beklendiği seyirde ilerlemedi. Ülke kaynayan bir kazandı. Muhafazakâr olarak kodlanan köylüler hak mücadelelerini hızlandırmıştı. Memurlar kendilerine yapılan haksızlıklara direnişle karşılık veriyordu. Bütün bunların yanı sıra, bu yıllar arasında grevler rekor seviyeye ulaşmış, yine belirttiğimiz üzere bu grevler, DİSK'in militan karakteri sayesinde sadece ekonomik bir mücadele temsilinden örgütlü bir sınıf mücadelesi temsiline doğru ilerlemişti. Maden, tekstil, lastik, demir-çelik sektörlerde grevler iyiden iyiye yaygınlaşmıştı. Bu grevler, sınıfın dört bir yandan gelen dayanışmadan aldığı özgüven devlet gücüne karşı korku duvarlarının aşılmasını sağlamış, geri adım atmayan bir karaktere bürünmüştü. Cumhuriyet tarihinin en büyük sınıf direnişi olan 15-16 Haziran'a kadar 10'a yakın militan karakterde olmak üzere birçok grev yaşanmış, sınıfın tarihine geçmiş bu direnişin her sektörde yine militan artçıları ülke tarihine damga vurmuştur. Bu direnişler esnasında çatışmalar yaşanmasına rağmen işçi sınıfı direnişten geri adım atmamış, sınıf karakterini ortaya koymuş, kendisi olmadan tek bir adım dahi atılamayacağını egemenlere ispat etmiştir. Bütün bu gelişmelerin ışığında, egemenler arasındaki çelişkiler de ayyuka çıkıyordu. AP hükümeti sanayi burjuvazisi ile sürtüşmeler yaşamaya başlamış, vergilendirme girişimleriyle egemen sınıfların tepkisini çekmeye başlamıştır. Bunun yanı sıra, yokuş aşağı giden ekonominin sonucu para ciddi anlamda değer kaybetmiş, toplumsal sınıfların tüketim gücü artan fiyatlar sonucu ciddi oranda düşmüştü. Bu noktada AP, 70'lerin sonunda da görebileceğimiz bir sıkışma içerisindeydi. Mevcut krizi sanayi burjuvazisinin çıkarlarını çiğnemeden aşmanın yolu, faturayı yüksek fiyatlarla, ücret düşüşleriyle, işten çıkarmalarla işçi sınıfına kesmekti. Fakat önünde bir engel vardı, işçi sınıfı o güne kadar hiç olmadığı oranda örgütlüydü. Mevcut yapı, sokaktaki militan hareketliliği ve örgütlülüğü paramiliter güçlerle sindirmeye çalışıyordu. Sanayi burjuvazisi ise artık

bayrağı çekip, serpilmelerinin önüne geçen 'istikrarsızlığa' son verilmesini talep ediyordu. Bütün bu gelişmelerin ışığında, düzen içi temsilci siyaset bir kez daha krize girmiş, yönetici sınıfların temsilcisi olan AP hükümeti bu krizi çözemez bir konuma hapsolmuştu. İç pazarda elde edilen birikim olanakları tıkanmıştı. Mevcut paradigmayı aşma hususunda, kendi koşullarında 'pek de tehdit teşkil etmeyen' proletaryaya belirli hakları vermekte beis görmeyen anayasa, dönüp dolaşıp burjuvaziyi vurmuştu. İşte, 71 darbesine uzanan sürecin ana izleğini bu tarz gelişmeler oluşturuyordu.

71 darbesinin amacı, yukarıda çizdiğimiz çerçeve içerisinden yorumlandığında, işçi sınıfının militan karakterinin önünü kesmek, öğrenci hareketlerini bastırmak, bu bağlamda egemenlerin ürünü olan fakat dönüp dolaşıp kendilerini vuran 61 anayasasını değiştirmekti. Toplumsal yaşamın hâkim üretim ilişkileri içinde yeniden üretilmesini, bir başka ifadeyle 'istikrarı' garanti altına almaktı. Bunun yolu, elbette, devlet otoritesini daha da güçlendirmek, ezilen toplumsal sınıfları DGM'ler ile zapturapt altına almaktan geçiyordu.

Şimdiye kadar sözünü ettiğimiz olgular dışında, belirtmek gerekir ki, 70'ler dünya kapitalist sisteminin de krizler yaşadığı bir dönemdir. Bu bağlamda, Keynesci ve ithal ikameci politikaların 'doğal sınırlarına' ulaşmasının sonucu yaşanan mücadelelerin her ülkede özgül yansımaları olmuştur. 50'li yıllarda ABD hegemonyasındaki Batı'nın savaş sonrası yeniden yapılanması amaçlı izlenen tarım odaklı politikaların yerini, ithal ikameci model almıştı. Fakat, Türkiye gibi az gelişmiş bir ülkede, toplumun bu ilişkiler çerçevesinde yeniden organizasyonu planlanmamış, bir sanayi burjuvazisinin serpilmesiyle ülkenin kendiliğinden kalkınacağına yönelik saf bir inançla ve günübirlik politikalarla hareket edilmişti. Bu burjuvazi, tabiatı gereği bu birikimleri planlı bir refah bölüşümü noktasında, altyapısal yatırımlar noktasında kullanmamış, kısa yoldan kârını arttırmayı hedefleyen hamleler yapmıştı. Bu, gerekli atılımı yapamayan sanayinin teknoloji gibi kendisi için hayati şeyleri ithal etmesi anlamına geliyordu. Sanayinin dövizle ithal edilen ürünler ve teknolojiyi karşılayacak bir ihracat kapasitesi yoktu. Bu da dış borçlanma demekti. Yabancı sermayenin ülkedeki faaliyeti sınırlıydı. İşçi sınıfının örgütlü olması, kâr elde etmek isteyen yabancı sermaye için makul yatırım olanaklarının önüne geçiyordu. İşte bütün bu dinamiklerin bir araya gelişi, Türkiye özelinde, içe dönük stratejinin 'doğal sınırlarına' ulaştığı anlamına geliyordu.

Velhasıl, dünyada yaşanan yapısal kriz, dış kredilerle ve işçi dövizleriyle bir süre ertelenmesine rağmen eninde sonunda kendini gösterecek, IMF'nin kapısı çalınacaktı. Ecevit hükümeti IMF programını uygulama konusunda ikircikli davransa da Türkiye'nin entegre olduğu 'hür dünya'nın koşulları ve iç dinamikler, yolu buraya doğru çizecekti. Kredi yardımlarına bağımlı hale gelmiş bir ülkenin, daha fazla yardım alması için IMF kurallarını uygulamaktan başka çaresi yoktu.

Bütün bunların yanı sıra, ithal ikameciliğin yapısal sınırlarına ulaşması, sermaye sınıfının farklı paradigma arayışı içerisinde olması, farklı kanallarla karı ve artık değeri arttırma girişimleri içinde olması anlamına geliyordu. Bunu yapmasının ön koşulu, emek rejiminin yeniden düzenlenmesi, ücretlerin düşürülmesiydi. Fakat, militan bir işçi sınıfının varlığı, bu düzenlemelerin önünde engel teşkil ediyor, emek-sermaye çelişkisinin bu formu, siyasi krizi git gide derinleştiriyordu. 70-80 arasında işçi sınıfı büyük bir atılım gerçekleştirmiştir. İşçi sınıfının büyük bir kesimi partisi TKP ve devrimci sendikası DİSK'le buluşmuş, gerçekleştirdiği dev 1 Mayıs gösterileri ve burjuvaziye meydan okuyan eylem ve grevleriyle Türkiye politikasında söz sahibi olmuştur. İMF'nin, Mil-

liyetçi Cephe hükümetlerinin halk düşmanı politikalarının önüne set gibi dikilmiştir, bu politikaların uygulanmasını engellemiştir. Bu çelişki, 71 darbesinden 24 Ocak'a ve 12 Eylül'e uzanan sürecin yapı taşı olmuş, 12 Eylül darbesi günün sonunda bu tıkanıklığı burjuvazinin lehine açmış: sömürü ve güvencesizlikle beslenen, ihracat temelli, serbest piyasacı yeni modele geçişte anahtar rolü oynamıştır. Bu dönemde ayyuka çıkan bir başka faktör de yukarıda bahsini ettiğimiz, elde ettiği birikimi farklı sektörlere aktararak korumacılığın avantajlarından yararlanan burjuvazinin birkaç holdingin bütün sektörlerin tekelini eline aldığı bir yapının oluşmasıyla sonuçlanmasıdır. Bu birkaç anlama geliyordu. Birincisi, her sektörde söz sahibi olan burjuvazinin siyaset üzerindeki etkisinin artması anlamına geliyordu. İkincisi, bu burjuvazinin temel çıkarlarının çatışmaması, yek vücut gibi hareket edebilmesi anlamına geliyordu. Bu yapı, 60'lardaki yapısından sıyrılıp evirilerek kabuk değiştirecek, TÜSİAD isimli, sınıf çıkarlarını aktif biçimde savunan bir hegemonik örgüte dönüşecekti. Bu örgütün önderliği altında burjuvazi, toplumsal bir 'vizyona' sahip olduğu görüntüsü altında küçük burjuvaziyi de kendi saflarına eklemlemeyi başaracaktı. İşçi sınıfının militan hareketinin korkusu, siyasal temsil krizini kendi tarafından da hisseden burjuvaziyi kendi çıkarlarını koruma adına örgütlenmelere itmiş, nizamın tehlike altında olduğu vurgusu küçük burjuvaziyi korkutmuştu. Ufukta görünen 'sosyalizm tehlikesi' artık ensede hissedilen bir soluktu. Bütün bunlar yaşanırken, işçi sınıfı boş durmuyor, DİSK önderliğinde kitlesel biçimde örgütleniyor, ülke siyasetinde sözünü söylemeye ve bütün baskı araçlarını kullanmaya devam ediyordu. DGM eylemleri, MESS grevleri işçi sınıfının örgütlü gücünün ispatı niteliğindedir. Bütün bunlar, yeni birikim modeline geçiş hayalleriyle yatıp kalkan sermaye sınıfını ciddi oranda tedirgin eden gelişmelerdi. İlaveten, köylülük bu dönemde radikalleşmesine rağmen mevcut yapı tarafından, sanayi birikimine katkı sağladığı ölçüde doğrudan hedef alınmıyor, köylüler tüketim pazarının gelişmesi hususunda önemli bir yer teşkil ediyorlardı.

70'lerin siyasi konjonktürü ise, yukarıda tespit ettiğimiz, derinleşen emek-sermaye çelişkinin yansımalarını taşıyordu. CHP, reel sosyalizmi içermeyen fakat kitleleri konsolide edebileceği bir demokratik sol anlayışa yaslanmaya başlıyordu. Merkez solda düşünülen yapıların, 'kendilerinden daha sol'a kaymasında, işçi sınıfı ve komünist hareketin gücünün büyük etkisi vardı. Bunlara paralel olarak, sağ, dünya tarihinde birçok örneği görüldüğü üzere, küçük burjuvaziyi düzensizlik tehdidi, içi boş bir burjuva nefreti ile saflarına çekiyor, bu sınıfın çeşitli katmanlarının desteğini kazanıyordu. Bilindiği üzere, buradaki nizam, kapitalist üretim ilişkilerinin devam ettirilmesidir. Bu noktada, aşırı sağ ve faşizan hareketlerin klasik taktiği uygulanmış, korunan bu nizam, vatan ve millet savunusu örtüsü altında meşrulaştırılmıştır. Hâkim sistemin tehdit altında oluşu, sağda safların sıklaşmasına sebep oldu ve ilerleyen günlerde Milliyetçi Cephe hükümetine evirildi.

İçinde İslami muhafazakârlıktan Türk ırkçılığına birçok nüansı içeren bu Cephe'nin ortak noktası elbette anti-komünizmdi. Bu Cephe'nin bileşenleri, işçi sınıfının sınıf bilincinin katlanarak arttığının bilinciydi. Bu durum, işçi sınıfının artık sadece kendi çıkarlarını savunması demek değil, toplumun bütün ezilen kesimlerine mücadelesiyle öncülük edebilecek olması anlamına geliyordu. Dolayısıyla burada kendine ifade bulan anti-komünizm, Kürtleri, Alevileri, kadınları, kısacası sosyal devrim ve ileri demokrasi cephesindeki bütün bileşenleri hedef aldı. Mustafa Suphilerin katliamından beri süregelen, yalan odaklı provokasyonlarla toplumu kutuplaştırmaktan hiç çekinmeyen bu zihniyet, 70'ler boyunca en hafif tabirle terör estirmiştir. Bu dönemde Alevilere yönelik Maraş Katliamı, Çorum Katliamı gibi katliamlar yaşanmıştır. Bunların tek sebebi, kültürel, mezhepsel çatışmalar değildir. Bugün göçmenlere karşı da yürütülen söylemin bir benzeri o zaman Alevilere karşı da yürütülmüştür. Bu Türk egemen güçlerinin ve devletinin Türklük ve Sünni İslam temelinde bir devlet yaratma politikasının sonucudur. Türkiye devletinin kuruluşunda Hristiyanlara, Ermenilere, Pontus Rumlarına, Süryanilere karşı soykırımlar, Müslüman halklardan Kürtlere, Çerkezlere, Alevilere karşı katliam ve asimilasyon vardır. Bu politikayı sürdüren de Erdoğan'dır. Kırdan kente geçiş yapmaya başlayan Alevilerin küçük burjuvalaşmalarının, emek piyasasına girişinin önüne geçilmeye çalışılmıştır.

Bahsettiğimiz üzere, 50'lerden bu yana, toplumsal sınıflar çeşitli biçimlerde düzen içinde temsiliyet sorunu yaşamışlardı. Fakat 70'ler, bunun en derin yaşandığı, hissedildiği dönemdir. Bu dönemde 10 farklı hükümet değişikliği yaşanmıştır.

Milliyetçi Cephe yönetimleri, tutundukları anti-komünist tavırla bu döneme damga vurmuştur. Fakat, bu hükümetler, toplumsal sınıflar nezdinde bir sıkışma da yaşamaya başlamıştı. Sermaye birikim rejimi krizine çare bulamamış, egemen sınıfların çıkarlarını hakkıyla savunamamış, toplumdaki herkesin söylemde de olsa rızasını gözeten görünümünü kaybetmişti.

Burjuvazinin iki kanadı ve iki temsilcisi AP ve CHP arasındaki çelişki çözülemiyordu. Bu her dönemde olduğu gibi şimdi de askerin müdahalesini kolaylaştırıyordu. Asker burjuvazinin uzlaşamadığı ve işçi sınıfının ve halk yığınlarının devrimci mücadelelerini engelleyemedi anlarda hep müdahale etmiştir.

70'lerin sonu, 60'lardan bugüne belirleyici olan çelişkinin son fazını temsil eder.

Bu dönemden bu yana, sermaye lehine birikim stratejilerinin değiştirilmesi, Türkiye işçi sınıfının direnciyle karşılaşmış, bu krizler olağanüstü yöntemlerle aşılmaya çalışılmıştır.

24 Ocak Kararlarına ve 12 Eylül'e giderken, karşılaşılan manzara tam olarak buydu. Serbest piyasaya tam entegrasyon çağrısı yapan, yabancı sermayenin ülkeye girişini hedefleyen, ücretlerin baskılanmasıyla birikimini arttırıp dünya pazarına açılmayı hedefleyen egemen blok ile enflasyona, talana karşı varoluş mücadelesi verirken siyasi öncülüğü de üstlenmeye başlamış olan işçi sınıfı arasındaki çelişki, parlamenter düzeyde çözülemeyecekti. 60'lardan beri başa bela olan bu tehdidin artık tam anlamıyla bertaraf edilmesi gerekiyor, bu işin artık egemen sınıflar lehine keskin biçimde çözülmesi gerekiyordu.

Bugün de farklı biçimlerde devam eden emek-sermaye çelişkisinin yansımalarını, bu 30 yıllık süreci iyi analiz etmeden tespit edemeyiz. Sınıfın kazanımlarını bir kalemde silmeye çalışacak olan 12 Eylül'e giden yolun yapı taşını bu gelişmeler oluşturmuştur. Bu 30 yıllık süreç, Türkiye işçi sınıfı tarihinde, günahı ve sevabıyla çok önemli bir yer teşkil etmekte, bu dönem verilen mücadele bizlere halen birçok konuda ilham vermektedir.

Naciye Hanım'dan İlerici Kadınlar Derneği'ne Komünist Kadınlar

100. Yılında TKP Yaşıyor, Savaşıyor!

Serap AKTEPE

1-7 Eylül 1920 tarihleri arasında gerçekleşen, delegelerinden 55'i kadın olan Bakü Birinci Doğu Halkları Kurultayı'nın altıncı oturumunda 31 kişilik Mustafa Suphi'nin heyetinde bulunan 21 yaşındaki Naciye Hanım Türkiye Komünist Gençler Birliği üyesi olarak 2050 delegeye şöyle sesleniyordu:

"Doğu'da yükselmeye başlayan kadın hareketine, kadının toplumsal hayattaki rolünün narin bir bitkinin ya da kibar bir oyuncak bebeğinki kadar olmasından memnun olan ahmak feministlerin gözünden bakılmamalıdır. Bu hareket, dünya genelinde cereyan eden devrimci hareketin önemli ve kaçınılmaz bir sonucu olarak görülmelidir. Birçok insanın zannettiği gibi Doğulu kadınlar, sadece sokaklarda türban giymeden dolaşma hakkı için mücadele etmiyor. Yüksek ahlâki değerlere sahip Doğulu kadınlar için türban, en az öneme haiz meseledir.

Doğulu komünist kadınların vermesi gereken savaşım daha da zordur, çünkü tüm bunlara ek olarak onlar erkek milletinin baskısına karşı da mücadele etmek zorundadır. Eğer siz Doğulu erkekler, geçmişte olduğu gibi gelecekte de kadınların kaderlerine karşı kayıtsız kalırsanız, beraberce yaşadığımız ülkemiz, bizimle beraber yok olacaktır. Bunun tek alternatifi, tüm ezilenlerle birlikte kanlı bir ölüm-kalım mücadelesi başlatmak ve haklarımızı güç kullanarak kazanmaktır.

Eşit haklara sahip olduğumuzu kabul eden komünistler ellerini bize uzattılar, biz kadınlar da onların en sadık yoldaşları olduğumuzu ispatlayacağız. İzlenecek yolu olmayan karanlıkta sendelediğimiz ya da derin uçurumların kıyısında durduğumuz doğrudur, fakat korkumuz yok, çünkü biz biliyoruz ki, her insan gün doğumunu görmek için karanlığın içinden geçmek zorundadır."

Kurultay'dan hemen sonra Mustafa Suphi önderliğinde kurulacak olan TKP'nin önderleri, komünist kadınları Bakü'de erkeklerle bir araya getirerek Naciye Hanım aracılığı ile geleneksel kadına bakış yargılanıyor ve Doğulu kadınların özgürleşmesi için şu talepler ileri sürülüyordu: Erkeklerle haklarda tam eşitlik, erkeklerle aynı ölçüde genel ve mesleki eğitim, evlilikte tam eşitlik, çok eşliliğin kaldırılması, bütün yönetici kadrolara ve yasal işlevlere kadınların koşulsuz kabulü ve bütün kent, kasaba ve köylerde kadın hakları koruyucu organların kurulması.

Daha kuruluşunda kadın meselesini kadın yoldaşlarla birlikte yürüyerek ve hem işgal altındaki Anadolu'ya geçmek, savaşa katılmak hem de TKP'nin bu topraklarda mücadelesini vermek için Bakü'den yola çı-

kan Mustafa Suphi ve 14 yoldaş Karadeniz'de boğdurulurken, Suphi'nin hem eşi hem yoldaşı Meryem (Maria) Suphi alıkoyulur, kadınlığı ile bir kez daha cezalandırılır ve hunharca katledilir. Suphilerin katlinden sonra Cemile-Rahime Nuşirvanova kardeşler ve Naciye Hanım Clara Zetkin'in yönlendirmesiyle ilk kez 8 Mart 1921'de Uluslararası Kadınlar Günü'nü kutlayıp Ankara'ya telgraf çekerek Suphilerin katlini protesto ederler.

Mustafa Suphi, Ethem Nejat gibi bir Tanzimat aydını olan Naciye Hanım öğretmendir ve Karadeniz'in derinliklerinde anıtlaşan 15'lerden İsmail Hakkı'nın kız kardeşidir. Bir komünist olarak Naciye Hanım işgal altındaki İstanbul'da da binlerce kadının toplandığı Sultanahmet mitinglerinde de söylevler vermiş ama polis tarafından takip edilmiştir.

Kemalistlerin iddia ettiği gibi kadın sorunu onlarla tepeden vahiy gibi inmemiş, Tanzimat hareketiyle birlikte 19. Yüzyıl ortalarından itibaren kadın hakları alanında ilk adımlar atılmaya başlanmıştır. Batı toplumlarına göre Osmanlı toplumunda kadının toplumsal bakımdan oldukça geri bir konumda olduğu, kadının durumunun şeriatla çelişkili bir durum yarattığı ve laikleşmenin kadını modern bir konuma getireceği biçiminde tartışılmıştır. Bu çabalardan hareketle aydın ve bürokratlar cariyelik ve köleliğin kaldırılması, kadınlara miras hukukunda eşit haklar tanınması ve mesleki eğitim verme yönünde ilk adımlar attılar. Ancak, Batı'da ortaya çıkan burjuvazi ve işçi sınıfının eski düzeni- feodaliteyi- bütün kurumlarıyla yıkarak, üzerine uluslaşma ile birlikte sanayileşmenin de koşut gittiği yeni bir toplum inşa etmelerini izleyen bir süreç yaşanmış ve kadınlar çalışma yaşamına daha erken adım atmalarıyla birlikte hayatlarında köklü değişiklikler olmuştur. Osmanlı Devleti'nde böyle bir durum yoktur. Bir burjuva toplumu, sermaye birikimi ve gelişmiş üretici güçleri yoktur. Avrupa'daki gibi yaşanan sürecin alt yapısı olmadığı için dönemin Tanzimat aydınları ile kadınların durumu değiştirilmek istenmekte, ancak değişmeyen alt yapının üzerine böyle bir üst yapının oluşturulmaya çalışılması da çok sınırlı bir çevreyle kısıtlı kalmıştır. O çevre Avrupalı gibi giyinen, birkaç dil bilen, balolarda boy gösteren kadınlar olmuştur. Osmanlı Devleti'nde ilk fabrikalarda çalışan kadınlar, Müslüman kadınlar değil, Ermeni, Rum kadınları olmuştur.

Kemalizm'de ise *"Türk kadını dünyanın en aydın, en faziletli ve en ağır kadını olmalıdır"* cümlesiyle özetlenen medeniyetin aydınlık yüzü, Batılı gibi giyinen modern Türkiye, okumuş ama yönetim kadrolarında temsil edilmeyen, yaşamını kazanmak için değil de bir "işe yarayan", cinsiyetsiz ama hayır kurumlarında çalışan, kamuda çalışan ama kadınlık ve analık görevlerinden feragat etmeyen hayırlı vatan evlatlarını yetiştiren, halkı eğiten, iyi dans eden, erkeği iyi temsil eden, özgürlüğünü babasına veya eşine borçlu ve de bağımsız kadın örgütlenmesine izin verilmeyen ama ona "hakları verilen" bir objeydi. Kadınların çalışma hayatına atılmasında da bir avuç kentlerde yaşayan burjuvalaşmakta olan paşa kızları gibi elit kesim bu ayrıcalıklardan yararlanmıştır. Ne Sultanahmet mitinglerine katılan yüz binlerce kadın ne de Kemalistlerin çok övünerek "kahraman Türk kadını" diye resimlerini pazarladığı Anadolu'da Kara Fatma, Gördesli Makbule Hanım, Tayyar Rahmiye Hanım, Hatice Hanım, Fatma Seher Hanım ve Nezahat Hanım gibi kağnıyla mermi taşıyan, cephelerde savaşan ka-

dınlar bu haklardan yararlanabilmiştir. Hatta Anadolu'da çoğu kadının bu ayrıcalıklardan haberi bile olmamıştır.

Kemalist Türkiye bu anlayışla doğduğu toprakları bombalayan Ermeni devşirmesi Sabiha Gökçen gibi kişilikler, ya da dikte ettirilen tarihin inşasını yazan Afet İnan gibi karakterler yetiştirmiştir. Bugün bu zihniyeti taşıyan CHP'li kadınlar; hâlâ "cahil" halkı eğitmek gibi üstenci tutumlarıyla, Cumhuriyetin değerleriyle donatmak gibi suni gündemlerle emekçi, köylü, aydın kadınlarla bağ kuramıyor, dar bir çerçevede sıkışmışlık yaşıyorlar. "Modern Kemalist" devlet Ermeni Katliamı'nda kadınlara tecavüz ederek, kaçırarak, Ermeni yetim çocukları alıkoyup Müslümanlaştırarak, kimliğini unutturarak, Kürt kadınlara Dersim'de tecavüz ederek, katlederek, Alevi kadınları karınlarını deşecek kadar kana susamışlıklarıyla, yakın tarihlerde de IŞİD'le işbirliği ile Yezidi kadınları Şengal'de pazarlarda köle olarak satacak kadar tescillidir.

Dikte ettirilen bu tarihe göre "Türk kadınına" seçme ve seçilme hakkı dünya kadınlarından çok önce verilmiştir. 1870'den Cumhuriyet'e kadar Nisvan Hareketi gibi 100'e yakın dernek kuran, 30'dan fazla dergi yayımlayan, hatta kendi içinden çıkan burjuva feminist hareketi Kadınlar Halk Fırkası önderi Nezihe Muhiddin'e iftiralar atarak, linç kampanyası başlatarak dünyayı dar etmişlerdir. Hatta TKP'li Naciye Hanım'ın güne göre çok ileri taleplerine rağmen, bir lütuf gibi seçme ve seçilme hakkının dünyada bir ilk olduğu yalanına sarılmışlardır. Finlandiya'da kadınların 1906'da, ABD'nin 1920'de, İngiltere'nin 1928'de bu hakkı aldıkları göz önüne alındığında Kemalistlerin bütün tarih tezleri gözden geçirildiğinde muhaliflerin ve bu topraklarda başta kadın, Kürt, Ermeni, Rum-Pontus, Aleviler; Çerkes katliamları gibi birçok meselenin açıklığa kavuşması ülkeyi Kemalizm heyulasından kurtarıp kadınların ve halkların gerçek kurtuluşuna götüren aydınlık yol aralanacaktır.

1924 Meclisinde bir yanda Osmanlı düzenine son verip demokratik bir ülke yolunda adım atılması yolunda mücadele veren sosyalist bir grup, diğer yanda Osmanlı mebusları, dinci ve hilafetçi bir grup mevcuttur. 1924 Anayasası çalışmaları sırasında sosyalist grup "kadınların nüfustan sayılması, vatandaş olarak kabul edilmeleri"ne ilişkin yaptıkları öneri üzerine meclis birbirine girmiş, öneri reddedilmiştir. Bugün bile bu kesim tüm canlılığı ile yaşamaktadır. "İstanbul Sözleşmesi"nin iptalinin alıcısı bu Osmanlı artıklarıdır. AKP'dir. Kendi de hilafet rüyalarıyla yatan AKP, bu kesime "İstanbul Sözleşmesi" ile göz kırparak, kadınları, bu ağızlarından 'kadın' denince salyalar akan gruba, dinci-hilafetçi, yobaz kesime sunmaktadır. Fakat kadınlar "Cumhuriyetin kazanımları" ile özgürleşmemiş, kendileri dişleri ve tırnaklarıyla mücadele vererek bu geri kalmış topraklarda kendilerini var etmişlerdir.

1926 yılında İsviçre Medeni Kanunu'nun taklit edilmesiyle Batılı olma eşiğini atlayacaklarını sanan Kemalistler; çok eşliliğin yasaklanması, kadına boşanma hakkı, mirasta eşitlik, evlilik yaşında sınırlandırılma, mahkemelerde erkekle eşitlik gibi döneme göre ileri görünen bu yasalarla ve ama hâlâ erkeğin reis olarak belirlendiği, kadının ise aile ve çocukların bakımından sorumlu olduğu, kadının ancak evin ekonomisine katkıda bulunmak için çalışabilmesiyle ataerkil bir toplum yapısını yansıtmaktadır. Bu devleti şeyhlerle, ağalarla kurdukları ve hâlâ onlarla birlikte yönettikleri ve onların imtiyazlarına dokunulmaması bu değişikliklerin şeklen olduğunu göstermektedir. Gerici-feodal geleneklerle savaşılmadığı, kurumların alt üst olmadığı, Şeyhülislam yerine Diyanet gibi bir kurumun geçirildiği, bugün bile çoğu yerlerde hâlâ imamın, tarikatların tahakkümünde kadınların okullaşma oranının yükseltilmediği, karanlıktan kurtulmadıkları ve 100 yıl önce çalışma yaşamına atılan kadının hakları yasal güvence altına alınmış ise de bu çerçeveye sıkıştırıl-

ması ilerici bir adım olarak görülemez.

Daha sonra 60'lı yıllarda kurulan kadın derneklerinde de bu izlere rastlamak mümkündür. Atatürk ilkelerine, sevgisine bağlı, özgürlüğünü ona borçlu Türk kadını bağımsızlık, eşitlik ve özgürlük şiarlarıyla gericilikle savaşacak, aile sorumluluğuna sahip başarılı iyi eş, iyi anne, iyi meslek sahibi olarak mutlu anneyi topluma kazandıracak, sosyal, kültürel ve mesleki çalışmalarla Türk kadınına rehberlik yapacaktır. Bu kadınlara göre ezilen kadın "köylü, emekçi" kadındır, köylerdekırsalda yaşayan kadınlardır, 'kendisi' değildir. O, kendisini özgür saymaktadır, çünkü Ata'sı ona özgürlük bahşetmiştir. Kadınların durumunun erkek egemen sistem sorunu olarak alınmadığı, feodal düzen artıklarının, gericiliğin ve bağnazlığın "devrimleri" engellediği ve daha köklü reformlarla, eğitimle çözümlenmesi gerektiğine işaret edilmiştir.

Kemalist rejim, kadınların siyasal hak taleplerini reddederek, savaştaki "kahramanlıkları" her zaman övgü malzemesi olsa da, "komünizmi de biz getiririz" söylemlerinde olduğu gibi, erkek egemen, cinsiyetçi kafa yapılarıyla kendilerinin kontrol edemediği bir kadın hareketine izin vermemişlerdir. Bu nedenle kadınların, Kadınlar Halk Fırkası olarak meclise girme çabaları engellenmiş, bunun yerine Türk Kadınlar Birliği adı altında örgütlenmelerine izin verilerek rejimin karakterini ortaya koymuşlardır.

68'li yıllarda tüm dünyada yükselen gençlik hareketi içinde, kadın hareketi de canlanmıştır. Ancak arkasından gelen 71 cuntası ile kesintiye uğramıştır.1972 yılında Suat Derviş'in açtığı "Devrimci Kadınlar" derneği kapatılmış, daha yığınsal kadın hareketinin, kadınların özgürleşmesi şiarının çıkması için 1920'den beri illegal olarak çalışan TKP'nin 73 Atılımı beklenecekti. Uluslararası Demokratik Kadınlar Federasyonu'na da üye olan İlerici Kadınlar Derneği, İKD komünist kadınlar öncülüğünde 1975 yılında kuruldu. İKD'nin kuruluşundan sonra kadınların özgül mücadelesinden hareketle ayrı sosyalist kadın örgütlenmeleri, TİP, TSİP gibi partilerin programlarında kadın sorununa ilişkin satırlar eklenmiş, ancak başkanı Behice Boran olan TİP'te ayrı bir kadın örgütlenmesine sıcak bakılmamıştır. Ama TSİP "Demokratik Kadın Birliği" adı altında kadın derneği kurarak kadınları sınıf mücadelesine çekmek için örgütlenmişlerdir.

İKD, 1921'den sonra ilk kez 8 Mart Kadınlar Günü'nü kutlamış, kısa sürede yığınsallaşan dernek 15.000 üye sayısına ulaşmış, tüm sayfalarının kadınlar tarafından hazırlandığı "Kadınların Sesi" dergisi 30.000 baskıya kadar ulaşmıştır. Türkiye'nin batısından Kürdistan'a kadar uzanan 33 şubesi ve 35 temsilciliği ile İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı tarafından kapatılan ilk dernek olmuştur. Kapatıldıktan sonra 1.5 yıl illegal olarak çalışmalarını sürdüren İKD "Kadınların Sesi" etrafında etkinliklerini yürüterek 12 Eylül 1980'e kadar ayakta kalmayı başarmıştır. Kadının sosyal- ekonomik hakları (eşit işe eşit ücret, her iş yerine kreş, emzirme odaları, doğum izinlerinin uzatılması, 20 yılda emeklilik, çocuklara bedava süt gibi kampanyalarla) ve kadınların sosyal kurtuluşunu

amaç edinen İKD, bugünden bakıldığında çalışan kadın nüfusun göreceli az olmasına rağmen işçi kadınlar arasında, gecekondu semtlerinde, aydın ve sanatçılar içinde yaptıkları başarılı, özverili çalışmalarla kadınları hem bilinçlendirerek, sosyalleştirerek- öz güvenlerini artırarak hem de sınıf savaşına çekerek örgütlülüğü yükseltmişlerdir.

İKD'liler bildiriler kaleme aldılar, fabrikalara işçi olarak girdiler, pazarlarda pahalılığa karşı korsan eylemler, mitingler yaptılar, bildiriler, afişler bastılar-dağıttılar, tiyatrolar sahneye koydular, grev alanlarına dayanışmaya koştular, okuma yazma kursları açtılar, kadınları sağlık sorunlarında bilinçlendirmek için mahallelere doktor getirdiler, mahallenin sorunlarına ilişkin dikkat çekici kampanyalar düzenlediler, gündelikçi kadınların sigortalanması için imza kampanyaları, kreş kampanyaları açtılar. Bu kampanyaların sonucu talepleri hayata geçiren iller ve beldeler olmuştur. İKD, siyasi cinayetlerin arttığı o dönemde "Evlat Acısına Son" mitingleri de düzenledi. Uzun bir yürüyüştü İKD…

Bu denli yığınsallaşan, 8 Mart'ın Türkiye'nin gündemine oturmasını sağlayan, hayatında toplum içinde konuşmayan, söyleyecek sözlerini söyleyemeyen kadınları sahnede, miting alanlarında konuşturan, onların önünü açan kadın erkek komünistler, partide, derneklerdeki erkek egemen sistemle, kadının ve erkeğin geleneksel yapısı, feodalleşme ile hesaplaşmadılar. Kadın ve erkek kadrolar birbirlerini eğitmeli, bu görev sosyalist topluma ertelenmemeliydi. Geleceğin toplumunu kuracak olanlar da bu değişen, dönüşen kadrolar olacaklardır. İKD'de eksik kalan bu politika, Kürt Kadın Hareketi ile varlık bulmuş, partilerde, sendikalarda, derneklerde, inisiyatiflerde "eşbaşkanlık" sistemi kadınlarda, erkeklerde, toplumda bilinç sıçramasına yol açmıştır. Nasıl Kürt sorunu aslında Türk sorunu ise kadın sorunu da "erkek" sorunu olmakla, bu bilinçle kadınları mücadeleye katarak, İKD'de eksik kalan bu politikayla, feodal erkeği öldürmenin silahlarını da vererek kadınlar TKP'ni yeni Atılımlara hazırlamalılar.

Başta Meryem Suphi olmak üzere Cemile-Rahime kardeşler, Naciye Hanım, Suat Derviş, Zehra Kosova, Behice Boran gibi TKP nice kadın yoldaşlara okul olmuş, nice kadrolar yetişmiş, yetişecek, sınıf ve kadının kurtuluş mücadelesinde safları sıklaştıracaklardır. 18 yıldır AKP iktidarının erkek egemen diliyle, erkekleri yüreklendirmesiyle kadına yönelik taciz, saldırılar ve katliamlar artmıştır. Tek adamın elindeki yargı ve yürütme katil, tacizci erkekleri aklamakta, sokağa salmaktadır. Bugün her zamankinden daha çok komünist kadınlara, kadın bilinçli erkek yoldaşlara ihtiyaç vardır. Naciye Hanımın dediği gibi *"karanlıkta sendelediğimiz ya da derin uçurumların kıyısında durduğumuz doğrudur, fakat korkumuz yok, çünkü biz biliyoruz ki her insan gün doğumunu görmek için karanlığın içinden geçmek zorundadır."*

Bu karanlıktan geçeceğiz!

TKP'nin 100. yılı, Türkiye İşçi Sınıfına, Türk, Kürt ve tüm Türkiye halklarına, Uluslararası İşçi ve Komünist Hareketine kutlu olsun!

1. Politik Tezler

I- Barış, demokrasi, halkların özgürlüğü ve sosyalizm yolunda bir asırlık mücadele

DÜNYADA ve ülkemizde işçi sınıfının ve emekçilerin, tüm insanlığın sömürü ve talandan, savaş ve saldırganlıktan, ulusal baskı ve zulümden kurtuluşu için, barış, özgürlük, demokrasi ve sosyalizm, halkların özgürlüğü ve dostluğu, enternasyonal birlik ve dayanışması için kapitalizme ve emperyalizme, tekelci burjuvaziye ve gericiliğe karşı yılmadan verilen mücadelelerle dolu, bir asır!

Başarılar ve yenilgilerle, acılar ve sevinçlerle, cinayet ve ölümlerle, zindan ve sürgünlerle, likidasyon ve yeniden atılımlarla dolu bir yüzyıl. İşçi sınıfının yüce davası: sömürüsüz ve baskısız, savaşsız ve zulümsüz, demokratik, özgür, eşitlikçi, barışçıl, dayanışmacı yeni toplum sosyalizmi kurma uğruna dünyada ve Türkiye'de burjuvaziye, tekellere boyun eğmeden mücadele eden komünistlerin kahramanlıklarıyla dolu bir yüzyıl! İşçi sınıfının ve komünistlerin mücadelesi enternasyonaldir. Kurtuluşları da enternasyonaldir. Komintern bu mücadelenin sevk ve idare merkeziydi. Partimiz TKP ve Türkiye işçi sınıfı bu mücadelenin bir parçasıydı ve hâlâ parçasıdır.

II- Reel sosyalizm yenildi, ama insanlığın kurtuluş mücadelesi devam ediyor

Bu bir asrın en büyük olayı Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin zaferi ve insanlığın 72 yıl sömürüsüz, baskısız, gerçek barış, insan hak ve özgürlükleri için savaşan, halkların özgür ve eşit birlikte yaşadığı bir topluma şahit olması ve sosyalizmi tatmasıdır. İnsanlığın kurtuluşa doğru giden umutlarla dolu bu büyük yürüyüşü maalesef 1989'da reel sosyalizmin yıkılması ve Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla büyük bir yenilgi aldı. Dünya İşçi ve Komünist Hareketi kapitalizmle giriştiğimiz sistem savaşını kaybetti, yenildi ama yok olmadı. İnsanlığın kapitalist ve emperyalist sömürü ve baskıdan kurtuluş mücadelesi ve yürüyüşü devam ediyor. Fukuyama gibi emperyalizmin iflah olmaz apologetlerinin dediği gibi tarihin sonu gelmemiştir. Yaşadığımız dönemde sınıf savaşının gözden düşürülmesine, köhne bir olgu olarak gösterilmesine rağmen, bu kapitalist düzende sömüren ve sömürülen, ezen ve ezilen, burjuva ve proleter sınıfları var olduğu sürece bu savaş da sürecektir. Bu bir toplumsal yasallıktır.

Reel sosyalizmin çöküşünde objektif koşulların getirdiği zorlukların yanı sıra yöneticilerin revizyonist, reformist ve oportünist tutumları, subjektif davranışları, Marksist-Leninist ilkelerden sapmalar büyük rol oynamıştır. Bu yenilgiden çıkarılacak en önemli ders, erken gelen devrimimizi yaşatmak için teorimizin gerektiği gibi geliştirilememiş ve pratiğin gerektiği gibi genelleştirilememiş olmasıdır. Marks'ın proletaryanın iktidarı aldıktan sonra kapitalizmden sosyalizme geçiş süreci olarak nitelediği proletarya diktatörlüğü sürecinin kısa değil uzun yıllar alacak olan bir süreç olduğu ve bu sürecin zorunluluğunun halka tekrar tekrar anlatılması gerektiği ortaya çıkmıştır. Yaşadığımız daha sosyalizm değildi ama biz sosyalizm dedik, yaşanan kapitalizmden sosyalizme geçiş, proletarya diktatörlüğü süreci idi. Görüldü ki, bu süreç Marks'ın ve Lenin'in öngördüğü gibi kısa değildi. Alt yapıyı da üst

yapıyı da değiştirmek çok uzun yıllar almaktadır.

Reel sosyalizmin yenilgisinden etkilenmeyen ilerici, devrimci, demokrat, barışçıl hiçbir güç kalmamıştır. En çok etkilenen ise komünist partileri olmuştur. Bunların bir kısmı isim değiştirdi, bir kısmı bölündü, parçalandı, bir kısmı kendini feshetti, büyük bir bölümü, küçüldüler ama varlıklarını koruyabildiler. Bazı Troçkist, revizyonist güçler, devletlerin de desteği ile yeni komünist partileri kurdular. Uğradığı likidasyon nedeniyle Avrupa'da varlığını koruyamayan partilerden biri de partimiz TKP oldu. Varlıklarını sürdüren, mutasyona uğrayan, yeniden oluşan bu partiler zaman zaman toplanarak komünist bir hareketin varlığını ortaya koymaya çalışıyorlar. Ama bunlar bir ülkeden birkaç komünist partisinin katıldığı farklı görüşlere ve anlayışlara sahip, çoğu Marksizmi-Leninizmi kabul etmeyen veya tartışan partilerden oluşan bir konglomerat görünümündedir. Nasıl gelişeceğini izlemek gerekmektedir.

Reel sosyalizmin çöküşü, dünya işçi ve komünist hareketinin yanı sıra, ulusal kurtuluş hareketlerini, barış ve demokrasi hareketini de derinden etkiledi. ABD öncülüğünde oluşan düzen sistem karşıtı güçleri ya kendi etkisine alıp etkisizleştirdi ya da kendine bağımlı hale getirdi ya da içten çökertti, ama yok edemedi. Halkların ulusal kurtuluş, özgürlük ve demokrasi savaşımı, işçi sınıfının sömürü ve baskıya karşı mücadelesi asla durdurulamaz. Ama bu savaş bugün çok zor koşullarda verilmektedir. Geçmişte reel sosyalizm, dünya işçi ve komünist hareketiyle birlikte yürütülen bu savaşlar günümüzde hem ulusal hem bölgesel hem de uluslararası alanda otoriterleşen, faşistleşen, saldırganlaşan emperyalist güçlere karşı çok sınırlı bir dayanışmayla yürütülmektedir. Bu savaşlar ulusal ve uluslararası alanda emperyalist güçler arasındaki çelişkilerden de yararlanarak en geniş demokrasi güçlerinin ittifakı örülerek verilmelidir. Burada küçük de olsa komünist partilerine büyük görevler düşmektedir. Günümüzde kurtuluş savaşlarına örnek olacak bir savaşım Kürt Özgürlük Hareketinin mücadelesidir.

Reel sosyalizmin yenilgisinden, 1989'lardan sonra ideolojik olarak sınıf mücadelesine saldırmak için toplumsal cinsiyet, etnik ve kültürel farklılıklardan doğan postmodernist çoğulculuk anlayışları, 20. Yüzyılın sınıf ideolojisinin yerine geçirilmeye çalışılarak liberalizme kapı açıldı. Liberallerin çok tuttuğu "sivil toplum", "sol"un ileriye sürdüğü çoğulculuk kavramları, sınıf kavramının yerine dayatılarak, bu savlarla örgütlenerek "tarihin sonu; sınıf mücadelesinin sonu" teorileri örülmeye çalışıldı. Dünyada işçi ve emekçi yığınlar, reel sosyalizmin yenilgisinden sonra kapitalizmle hesaplaşma mücadelelerinde zayıfladılar, güçlerini büyük ölçüde yitirdiler. Bugün dünyada işçi ve emekçi yığınların giderek daha geniş kesimleri, kapitale karşı giriştikleri hak arama ve demokrasi mücadelelerinde yenildikçe, dünyada artan savaş tehlikesi ve her ülkede gelişen otoriter ve faşizan eğilimlerle karşılaştıkça reel sosyalizmi aramaktalar ve Marksizm-Leninizm temelinde örgütlenen ve savaşan komünist partilerin yokluğunu hissetmektedirler. Yeniden Marksizm-Leninizm temelinde bu partiler ve bu partilerin enternasyonal birliği yaratılmadan ülkede ve dünyada tekelci burjuvazi daha istediği gibi at koşturacak, dünyayı ateşe vermeye devam edecektir.

III- Emperyalizm insanlığı bir 3. Dünya Savaşı'na sürüklüyor

Dünya ölçüsünde yeniden üstünlüğü elde eden kapitalist, emperyalist sistem "küreselleşme" adı altında ABD'nin önderliğinde tek boyutlu bir dünya düzeni yaratmaya girişti. Ama bu düzen çelişkisiz değildi, olamazdı da. Kapitalizm kendi içinde sınıflar, dünya ölçüsünde emperyal rakip odaklar arasındaki çıkar çelişkileriyle doludur. Günümüzde bu çelişkilerin en belirgini ve tehlikelisi ABD ile Çin arasında ortaya çıkan çatışmalardır.

Emperyalizm bugün Lenin'in zamanına

göre çok farklı olmakla birlikte, sermayenin temel özellikleri yeni biçimlerle yürürlüktedir. Emperyalizm hâlâ tekelleşmedir, tüm yanlarıyla gericilik ve saldırganlıktır. Lenin zamanının tekelleri bugün İMF, Dünya Bankası ve Dünya Ticaret Örgütü gibi örgütleriyle devasa çok uluslu şirketlere dönüştüler. Dünyayı yağmalıyorlar. Geçmişin sömürgeleri ,bağımsız' olmakla birlikte, yoksulluk, bağımlılık, siyasi müdahale ve birikmiş değerlerin ABD ve Avrupa'daki kapitalistlere aktarılmasıyla eşitsizliği sürekli üreten ve destekleyen mekanizmalara tabi kılınmaktalar.

1980'lerde neoliberal saldırılar dünyanın önde gelen emperyalistleri, Reagan'ın ABD'si ve Thatcher'ın İngiltere'siyle birlikte başladı. On yıl sonra Sovyetler Birliği'nin çökmesiyle kendilerine yeni kapitalist genişleme olasılıkları açıldı ve emperyalizmin savaşa, az gelişmiş ülkeleri sömürmesine engel olan askeri güç dengesi de son buldu. Dünyanın yeniden paylaşımı Körfez Savaşları ile başladı, Arap Baharı ile devam et-ti, bugün de Suriye'deki savaşla devam ediyor. Kapitalizmin krizi ilerledikçe, emperyalist devletler, nispeten bağımsız olan devletler üzerinde hem stratejik kaynakları hem de pazarı kontrol etmek üzere eski sömürge sahiplerini rol almaları için zorladılar ve Irak'tan sonra savaş açtıkları bu ülkelerin bağımsızlıklarını yok ettiler. ABD emperyalizminin girişimleriyle emperyalist güçlerin yarattığı savaşlar, sadece çok büyük insan felaketine yol açmamış, aynı zamanda ABD'de de felaketlere neden olmuştur. ABD emperyalizmi kanlı bir dizi savaşlar yaratarak, birbiri ardına felaketlere neden olurken, karakteristik bir kibirle, yeni savaş biçimleri ve tehditlerle kendisini ortaya çıkan krizden kurtarmaya çalışmaktadır.

Sovyetler Birliği'nin çöküşüyle birlikte ABD'nin stratejisi, emperyalist bir rakibin ABD'nin üstünlüğüne meydan okumasını önlemek üzerineydi. Strateji, neoliberal dünya düzenine öncülük etmekti. Amaç, dünya devletlerini teşvik, baskı ve gerekirse zorbalıkla bu dünya düzenine dâhil etmekti. Değişen yönetimleriyle, askeri müdahaleyle Irak gibi sözde ,'haydut' devletlere meydan okumaya başladı. Genel amaç; çıkardığı savaşlarla, aynı veya herhangi bir düzeyde emperyalist bir rakibin ortaya çıkmasını engellemekti.

Ama ABD Çin'in yükselişini engelleyemedi. Çin yükselirken kendi düşüşe geçti. Artık 90'lar ve 2000'lerin başlarında olduğu gibi tek kutuplu bir dünya değil, bugün asimetrik birçok kutuplu bir dünya düzeni ortaya çıkmaya başladı. ABD, hâlâ en büyük ekonomik, askeri ve jeopolitik etkiye sahip olmasına rağmen üretimde dünyada birinciliğini 2011'de Çin'e kaptırdı ve üstünlüğünü kaybetti. Çin yeni sanayileşme süreçlerinde, bilişim teknolojilerinin gelişiminde öne geçti. 'Çin 2025' isimli girişimle ekonominin uzun yürüyüşüyle kapitalist değer zincirlerinden geçmeye de kararlı. Yüksek teknoloji alanında özellikle 5G teknolojisinde lider olan ulusal şirketleri, ABD, Avrupa ve Japonya'nın piyasasına hâkim olan şirketlerle rekabet etmek için desteklemektedir. Çin'in "İpek Yolu" projesi daha şimdiden ABD ve AB'yi "korkutmaya" başlamıştır. ABD imalat sanayiini geri getirmek, Çin'den uzaklaştırmak için hamleler yapıyor ve seleflerinin dikkatini ,'Teröre karşı savaştan', özellikle Çin'e karşı rekabete kaydırıyor. ABD bir an evvel Ortadoğu'dan kurtulup tamamen Çin'e yüklenmek istiyor. Avrupalıları bu konuda zorlu-

yor. Çelişkiler keskinleşiyor. Ama Washington'un, tekrar üstünlüğü elde etme kararı, Çin'in kendisini dünya gücü olarak var etme kararı aynı zamanda çatışmaların açık bir çatışmaya dönüşmesini de engelliyor: her iki güç de mevcut var olan ticari anlaşmalarını korumaya çalışıyor ve her iki güç de birbirini imha edecek nükleer silahlara, askeri güç ve donanıma sahipler. Bütün bu eğilimlere rağmen, önümüzdeki yıllarda rekabet beklentilerinin artacağı açıktır. Çin'e uygulanan bu yeni emperyalist strateji ABD'yi yeni bir soğuk savaşa çekiyor, ama her şey bir anda bir çatışmaya da dönüşebilir.

ABD hâlâ en güçlü emperyal odak olmakla birlikte, artık liderliği tartışılır hale gelmiştir. Burada emperyal Rusya ve AB yerini tam belirlemiş değil. Emperyal bloklar arasındaki çelişkilerin çözümü genellikle paylaşım savaşlarıdır, giderek dünya savaşıdır. Bugün dünya hızla, 3. Dünya Savaşı'na doğru gitmektedir. Avrupa ve Ortadoğu'da, bugün Türkiye'nin de müdahil olduğu bölgede yaşanan savaşlar emperyal paylaşım savaşlarıdır ve olasılıkla 3. Dünya savaşının öncüleri veya başlangıcıdır. Reel sosyalizmin varlığı sayesinde Avrupa 45 sene savaş yaşamamıştır. Bugün emperyalist bloklar arasında çıkacak bir 3. Dünya Savaşını önleyecek olanlar yine en başta işçi sınıfı ve emekçiler, demokratik güçlerdir, onların devrimci örgütleri ve enternasyonal birlikleridir.

IV- Reel sosyalizm sonrası değişen strateji ve taktik

Reel sosyalizm döneminde işçi ve komünist partilerinin strateji ve taktikleri sistem savaşında sosyalist sistemin yanında yer almak, kendi ülkesinde emperyalist sistemi zayıflatmak, dünya ölçüsünde ise giden nükleer bir savaşı engellemek ve barışı korumak için tekelci burjuvazinin en saldırgan kesimleri dışında burjuva kesimlerin, işçi sınıfı ve emekçilerin, tüm ilerici ve demokratik, barışsever güçlerin en geniş ittifakını oluşturmaktı. XX. Yüzyılın ikinci yarısından sonra sistem savaşı giderek keskinleşiyordu. Bu nedenle ulusal sorun, kadın, gençlik, çevre sorunları gibi sorunlar sistem savaşı çerçevesinde ona bağlı olarak ele alınıyordu. Çünkü belirleyici olan sistem savaşıydı. Bizler sistem savaşını kaybettik. Artık strateji ve taktiğimizde belirleyici olan sistem savaşı değil, kendi ülkemizdeki sınıf savaşımları, demokrasi ve Kürt halkının özgürlük müca-delesidir, artan savaşa karşı barış, halkların inkâr ve imhasına karşı özgürlük, otokratlığa ve diktatörlüğe karşı demokrasi, doğanın tahribatına karşı ekoloji ve kadına şiddete karşı kadın hakları için mücadelelerdir.

İşçi sınıfının savaşımı yine enternasyonaldir, demokrasi ve özgürlük, insan hakları, savaşa karşı barış mücadelesi, ulusal sorun, çevre ve iklim sorunu, kadın hakları ve diğer sorunlar aynı zamanda uluslararasıdır. Bu mücadeleler hem kendi ülkesindeki hem de uluslararası alandaki emperyalist güçlere, tekelci burjuvaziye karşı verilen mücadelelerdir. Burada öne çıkan önce kendi ülkesinin emperyalizmine, uluslararası alanda savaşı, gerginliği körükleyen, dünyanın ekoloji dengesini tahrip eden tekelci burjuvaziye karşı mücadele etmektir, bu savaşımı diğer ülkelerdeki ilerici güçlerin savaşımıyla bağlamaktır. Bugün internet, sanal dünya dışında değişik şekillerde canlı buluşmalar yapılmaktadır. Bu buluşmalar genellikle kapitalist sistem içinde kalmakta, kapitalist sistemi, modernleştirme, iyileştirme, insancıllaştırma çerçevesini aşamamaktadır. Barış ve ekolojik sorunların köklü çözümü için tutulacak yol ise kapitalizmin tabiatına aykırıdır. Bu arayışları kapitalizme alternatif, devrimci bir zemine oturtmak gerekmektedir. Bu da devrimci komünist partileriyle mümkündür.

Ülkemizde partimizin strateji ve taktiği açısından öne çıkan sorunlar şimdiye kadar çözülmemiş olan sorunlardır. Bunlar başta ulusal sorun, Kürt sorunudur, kadın ve gençlik sorunu, din ve kültür, eğitim ve aydınlanma sorunu, ekoloji sorunu, ülkenin kalkınması ve ekonomik yıkımdan kurtulması, işsizliğin, özellikle genç işsizliğin azaltılması, istihdamın artırılması, yaşam seviyesinin

yükseltilmesi sorunlarıdır, faşizan tek adam rejimine karşı mücadeledir. Bunlar önümüzde duran görevler, savaşım alanlarıdır ve Türkiye'de işçi sınıfının savaşı diğer ülkelerin işçi sınıfının savaşımlarından farklı olan özellikler içerir.

V- Kürt sorunu çözülmeden Türkiye demokratikleşemez, çözmemek savaştır, yıkımdır

Avrupa işçi sınıfı ve burjuvazisi ulusal sorunu, komşularıyla sorunları genel olarak çözmüştür. Türkiye'de ise bu sorunlar hâlâ gündemdedir, çözüm beklemektedir. Türkiye'nin ulusal sorunu bir yönüyle Türklerin çok uluslu bir ülkede yaşadıklarını görmeleri ve tarihleriyle yüzleşmeleri sorunudur. Günümüzde ulusal sorun en başta Kürt sorunudur, Kürt halkının kendi kaderini, ayrılma dâhil özgürce belirleme mücadelesidir, yüzyıllardan beri Türk devletinin baskı, zulüm, inkâr ve imha, asimilasyon politikasına karşı isyanıdır, eşitlik, özgürlük, özerklik ve demokratik cumhuriyet istemidir. Türk devletinin görüşüne göre Kürt sorunu yoktur, Türkiye'de yaşayan herkes kökeni farklı da olsa Türk`tür. Eğer Kürt sorunu olarak çıkan bir sorun varsa bunun çözümü de demokratik hak ve özgürlüklerini isteyenlerle savaştır, onların direnişini zorla ezmektir.

Kürt sorunu karşısında Türk devletinin tutumu budur. İşçi sınıfının, ilerici demokratik güçlerin tutumu ise barışçıl ve demokratik çözümdür. Kürt sorunun aynı zamanda Türklerin kendilerini ve Türkiye'yi tanımaları, Türkiye Cumhuriyeti'nin eşitlik, özgürlük, özerklik, demokratik temelde yeniden yapılanması için bir fırsattır. İşçi sınıfının, sınıf mücadelesinin önünde duran sorun demokrasi mücadelesi, bu mücadelenin de merkezindeki sorun Kürtlerin özgürlüğü ve Türkiye'nin devlet ve toplum olarak demokratik temelde yeniden yapılanmasıdır. Yakın hedefte partinin politik gündeminin odağında olan sorun budur. Kürt sorunu çözülmeden Türkiye demokratikleşemez, sınıf savaşımı gelişemez, sosyalizm yolunda ileri adım atılamaz. Türkiye demokratikleşmeden de Kürt sorunu barışçıl çözülemez, sınıf savaşı ilerleyemez. Bu diyalektik çelişkiyi çözmek komünistlerin ve demokratik güçlerin önünde duran görevdir. Partimizin bu nedenle sınıf mücadelesinde Kürt sorununun önemini Türk işçilerine ve emekçi halkına anlatmak, onlarda milliyetçiliği ve şovenizmi kırmak, Kürt sorununun barışçıl ve demokratik çözümünü sağlayacak sol, demokratik ve ilerici güçlerin ittifakı için çalışmak, Kürt halkının savaşımıyla dayanışmayı örgütlemek ve Erdoğan'ın tek adam rejimini geriletmek ve yenmek için geniş bir demokrasi cephesini örmek görevini önüne koymaktadır.

Erdoğan Kürt sorununu zorla, savaşla "çözmeye" giderken ilk hedefi kendi faşizan tek adam rejimini, iktidarını sağlamlaştırmak, geleceğini garanti altına almaktır. O Kürtlere karşı açtığı savaşla halkı içine düşürdüğü ekonomik sıkıntılardan çekip almakta, onun dikkatini savaşa ve dış sorunlara çekmektedir. Bu savaşla, körüklediği milliyetçilik ve şovenizmle Türk ve Kürt halkı arasına tamiri zor düşmanlıklar ekmekte, iki halkı birbirinden koparmakta ve ortak yaşamı zehirlemektedir. Bir gün Kürtler "yeter" deyip ayrılma kararı alırlarsa bunun sorumlusu Erdoğan'dır, onun politikasıdır, bu politikayı destekleyen Türkler ve işbirlikçi Kürtlerdir. Bölücü olan demokratik hak ve özgürlükleri için mücadele eden Kürtler değil bu haklı istemleri zorbalıkla boğmaya çalışan Erdoğan ve destekçileridir.

Başta Erdoğan, ona destek veren egemen güçler yalnız Türkiye'deki Kürtlere değil, diğer ülkelerdeki Kürtlere de yaşam hakkı tanımıyorlar. Kürtler ve Kürdistan bugün yoğunluk olarak Türkiye, Irak, Suriye ve İran arasında 4 parçaya bölünmüştür. Türk devleti bu 4 parçadaki Kürtleri kendi egemenliği için tehdit olarak görmekte ve onlara karşı savaş açmaktadır. Bugün yoğun olarak Irak'ta Kandil dağlarında olan PKK güçlerine ve Suriye'de Rojava'da oluşan özyönetime, YPG ve SDG'ye karşı aktif bir savaş yürütmektedir. Erdoğan bu savaşlarda İŞİD, El-Kaide gibi en cani ve barbar cihadistleri kul-

lanmaktadır. Bunlar Erdoğan'ın kiralık askerleri, lejyonerleridir. O bunları bugün Libya'da da çarpıştırmaktadır. Erdoğan için Kürtlere saldırı demek, komşulara saldırı, Ortadoğu'da yayılma, Yeni Osmanlıcı emperyal hayallerini hayata geçirme, İŞİD ve diğer cihadistlerle işbirliği demektir. Erdoğan ülkede desteğini kaybettikçe daha da saldırganlaşmakta, Doğu Akdeniz ve Ege'de yeni gerginlikler yaratmakta, savaş tamtamları çalmaktadır, Türkiye'nin Ortadoğu batağından çıkması, komşularıyla iyi ilişkiler kurabilmesi için Kürtlerle savaşa son vermesi, barış masasına dönmesi gerekmektedir. Aksi takdirde bölgeyi ateşe veren, dünyada yalnızlaşan, izole olan bir Türkiye kaçınılmaz olacaktır.

Kürtlerle ve komşularla savaş aynı zamanda Türkiye için ekonomik bir yıkımdır, halk için enflasyon ve pahalılıktır. Kürtlerle savaşta atılan her bir bomba, uçan her bir SİHA ve İHA, sıkılan her bir kurşunun parası, zamlarla, vergilerle halkın cebinden zorla alınmaktadır. Savaş bir ülkenin insan ve mali kaynaklarını yutar, bitirir. Savaşan bir ülke ekonomisini düzlüğe çıkaramaz. Kalkınmak isteyen bir Türkiye, istihdam, refah, demokratik bir yaşam isteyen Türk halkının Kürtlerle savaşa karşı çıkması gerekmektedir.

Erdoğan artık iktidarda yalnız savaşla kalabilmekte, demokrasiyi, güçler ayrılığını,

Türkiye Komünist Partisi TKP 100. Yıl Tezleri (2. Bölüm)

VI- Türkiye orta büyüklükte bölgesel emperyalist bir güçtür

TÜRKİYE artık 60'lı, 70'li yıllarda tarif edilen „geri kalmış", emperyalizme bağımlı, kapitalizmin az gelişmiş olduğu bir ülke değildir. Hâlâ geri kalmış, emperyalist güçlere bağımlı olan yanları vardır. Ama belirleyici olan, ülkenin tüm kaynakları yağma edilerek, çarpık da olsa Türkiye'nin kapitalist gelişme yolunda belli bir mesafe katetmiş olması, tekelci burjuvazinin uluslararası alanda iş yapan bir aşamaya ve finans kapitalin uluslararası finans kapitale entegre olan bir hale gelmiş olmasıdır. Türkiye artık orta büyüklükte bölgesel emperyalist bir güç haline gelmiş ve bölgesel bölüşümden pay almak için savaşı bile göze alabilen bir ülke olmuştur. Ama elbette o hâlâ ABD, AB, Rusya gibi büyük emperyalist güçlerden bağımsız olarak hareket edebilen küresel emperyalist bir güç değildir. Her seferinde onlara danışmak ve onlardan „izin almak" zorundadır. Ama büyük emperyalist güçler arasındaki çıkar çelişkilerinden yararlanarak bölgede kendine göreceli bir hareket sahası açabilmekte, kendi emperyalist hedeflerine doğru gidebilmektedir.

Özellikle AKP, Erdoğan döneminde 2000'li yılların başında uluslararası alanda yatırım alanı arayan "yüzer-gezer" Avrupa dolarının Türkiye'ye yönelmesiyle bu emperyal süreç daha da hızlandı. Erdoğan iktidarını adım adım sağlamlaştırdı. Bu gelen paralar sanayiye değil inşaata yatırıldı. Ülke ekonomisinin hacmi büyüdü, ama Türkiye ekonomik olarak gelişemedi. Gelen dolarlar ülkenin kalkınmasına, sanayi üretimine akmadı. Türkiye'de sanayi hâlâ ara malına ve dışardan gelecek dolara bağımlıdır. Gelen dolar en başta savaşa, silahlanmaya, israf ve talana, yağmaya gittiği için, ekonomik kriz sürekli derinleşmektedir.

Krizden çıkışın yolunu Erdoğan bölgede maceracı politikalara yönelmekle aramaktadır. O, Osmanlı yayılmacılığının izinde giderek bölgede gerilimi artırmakta, ülkeyi yeni yeni savaşlara sürüklemektedir. Böyle bir politika ise Türkiye'nin çöküşü demektir. Erdoğan'ın ülke gerçeğini inkâr eden, baskı, yasak ve zindana dayalı iç politikası da bu savaş politikasının bir parçasıdır. Bu emperyalist, yayılmacı savaş politikalarına karşı çıkmak, kaynakların ülkenin kalkınmasına akmasını sağlamak günümüzde acil bir görevdir.

VII- Savaşa karşı barış için mücadele hâlâ yakıcıdır

Savaş emperyalizmin karakteristik özelliğidir. O savaşsız duramaz, emperyalist bloklar arasındaki çelişkilerin ve oluşan yeni güç dengesine göre dünyayı paylaşmanın yolu savaştır. Bunun için silahlanmayı körüklemektir. Büyüğü, ortası ve küçüğü ile emperyalist ülkeler nükleer silahlar dâhil hızla silahlanmakta, karada, suda ve havada askeri manevralar sıklaştırılmaktadır. ABD ve AB gibi büyük emperyalist güçler Rusya ve Çin sınırına batıdan ve doğudan askeri yığınaklar yapmakta, Ortadoğu'da, Akdeniz'de bölgesel savaşları körüklemektedir. Erdoğan Türkiye'si Ortadoğu'daki bu savaş ve gerilimin ortasında yer almaktadır. Kürtlere, komşulara saldırmakta ve tehdit etmektedir.

Emperyalist güçlerin bu saldırganlığını geriletecek, dünyayı yaşanmaz hale getirecek ve hatta yok edecek düzeyde nükleer silahlarla yürütülecek bir paylaşım savaşını önleyecek, bölgesel savaşlara ve gerilimlere son verecek ve silahlanmaya karşı çıkacak güç; yaratılacak güçlü bir barış hareketidir. Şimdiye kadar gerilime ve savaşa karşı diyaloğu, ikili ve çoklu görüşmeleri, devletlerarası ilişkilerde maceracılığın değil aklın ve soğukkanlılığın egemen olması hep barış mücadelesi sayesinde olmuştur. Kürtlerle ve komşularıyla savaş halinde olan Türkiye'de güçlü bir barış hareketinin yaratılması, savaşa karşı barış mücadelesinin yükseltilmesi hayati bir sorundur. Barış mücadelesinin merkezinde Erdoğan'ın yayılmacı maceralarını gemlemek, Kürt sorununun demokratik çözümünü sağlamak, Kürtlerle barış masasını yeniden kurmak olmalıdır. Savaş yıkımdır, açlık, yokluktur, pahalılıktır, acıdır, ölümdür, demokrasi ve özgürlüklerin yok olmasıdır.

Barış yaşamdır, inşadır, halkların ve insanların dostluğu ve mutluluğudur, ülkenin refah ve kalkınmasıdır, demokrasi ve özgürlüğün serpilip gelişmesidir.

Türkiye'de güçlü bir barış hareketi yaratmak önümüzde duran acil görevdir.

VIII- Türkiye: Ekonomik kalkınması zor bir ülkedir

19. Yüzyılda kapitalist gelişmeyi yakalayamayan ülkelerin 20. Ve 21. Yüzyılda emperyalizm koşullarında kalkınması çok zordur. Emperyalizm kendi egemenliği altında sömüreceği ve yağmalayacağı, hükmedeceği bir ülkeyi hiçbir zaman kalkındırmaz. 20. Yüzyılda Sovyetler Birliği ve reel sosyalizmin yaşadığı dönemlerde onların yardımıyla, emperyalist egemenlikten ve sömürgeden kurtulabilen ülkelerin bir kalkınma şansı vardı. Biz de ülkemizde kalkınma stratejisi olarak, ilerici ve demokratik güçlerin işçi sınıfı öncülüğünde iktidarı aldığında Sovyet ve sosyalist ülkeler yardımıyla ülkemizi kısa zamanda kalkındırabileceğimizi ve çağdaş ülkeler arasına katabileceğimizi söylüyorduk. Artık Sovyetler ve sosyalist ülkeler yok. Emperyalizm koşullarında kalkınma ise geri kalmış ve gelişmekte olan, özellikle Türkiye gibi "eşik" atlama sürecinde olan ülkeler için imkânsız denecek kadar zordur. Bunlar bir türlü eşiği atlayamazlar, ekonomileri büyür, şişer, kendileri de bölgesel emperyal konumlara yükselirler, ama ekonomik olarak gelişemezler, kalkınamazlar, emperyalizmin kıskacından bir türlü kurtulamazlar. Bunların kurtuluşları bir bütün olarak emperyalist sistemin çökmesi, yeni bir dünyanın, sosyalizme açılan özgürlükçü, eşitlikçi, adil, ekolojik, demokratik bir düzenin kurulmasıdır.

Emperyalizmin çöküşünü hızlandırmak kendi ülkesinin emperyalist güçlerine karşı mücadeleyi artırmayı, ülkenin kalkınabileceğini halka somut olarak göstermeyi, yığınları bunun için motive etmeyi gerektirmektedir. Bu da israfçı, talancı, yağmacı, yiyici, savaşçı yönetimin değişmesi ve halkın ülkenin zenginlik kaynaklarına sahip çıkması, yeni bir tasarruf, yatırım, istihdam ve üretim politikası uygulamasıyla mümkündür. Büyük emperyalist ülkeler ise bunu engelleyip ülkeyi İMF ve Dünya Bankası kredilerine bağımlı, halkı yabancı malı tüketmeye alışık hale getirmektedir. Krediler yine gelişmiş ül-

kelere fazlasıyla geri akmaktadır. Bu şeytan üçgenini kırmak gerekmektedir.

Türkiye bugünkü tek adam diktatörlüğü altında israfı, yağması, talanı, giderleri büyük olan, ürettiğinden fazlasını yiyen, kontrolü olmayan bir ülkedir. Özellikle devlet ve hükümet katında bunların hemen sonlandırılması ve tasarrufa geçilmesi şarttır. Türkiye karıştığı savaşları hemen sonlandırmalı, savaşa giden paralar tasarrufa ve yatırıma yönlendirilmelidir. Ülkenin yabancı paraya olan ihtiyaçtan ve bağımlılıktan kurtulması gerekmektedir. Yatırımlar için gerekli olan mali kaynağı tasarruflardan karşılamayı planlamalı, yatırımları inşaata değil, üretime, araştırma ve geliştirmeye yapmalıdır. Döviz ihtiyacını borçla değil, üretim fazlasından yapılan ihracattan karşılamalıdır. Tasarruf, yatırım, istihdam, üretim ve kalkınmayı bir bütün gören bir politika geliştirmelidir.

İlerici, devrimci Marksist solun ise "kendi yağımızla kavrulacağımız" kalkınma projesi geliştirmesi gerekmektedir. Bu proje yakın hedefte değilse de orta hedefte yığınları kazanacak, Türkiye'de değişimi sağlayacak olan projedir.

IX- Ekolojik yeniden üretim sürdürülebilir kalkınmadır

Azami kâr hedefleyen kapitalist üretim doğayı, çevreyi sürekli tahrip etmekte, bitirmektedir. Değişen iklim koşulları, çevre, hava ve su kirliliği bu kapitalist üretimin bir sonucudur. Bu gidişle gelecek kuşaklara yaşanabilecek bir dünya kalmayacaktır. Acilen üretimi sınırlamak, tüketim ve israf toplumuna son vermek, doğanın tahribatını durdurmak ve onun kendini sürekli yenileyebilecek bir üretime geçilmesini savunan bir ekolojik hareket günümüzde büyük önem taşımaktadır. Ekolojik mücadele sınıf ve demokrasi savaşının önemli bir parçasıdır ve ekolojik hareket tüm dünyada büyüyerek gelişmekte, uluslararası tekellere karşı mücadelenin bir parçası haline gelmektedir.

Türkiye'de doğaya en büyük tahribat Erdoğan döneminde yapılmıştır ve hâlâ yapılmaktadır. HES'lerle Karadeniz bölgesi, altın arama adına Kaz Dağları, rant adına İstanbul, Kürt Özgürlük hareketini boğmak için barajlarla en başta Hasankeyf olmak üzere Kürdistan ve ülkenin bir çok bölgeleri mahvedilmektedir. Köylüler ve çiftçiler tarlalarının, ormanlarının ve sularının kirlenmesine ve zehirlenmesine, bölgenin ekolojik dengesinin değişmesine, çevrenin çirkinleşmesine karşı direnişe geçmekteler, ülkenin zenginliklerine sahip çıkmaktadırlar. Onların bu direnişini mühendisler, akademisyenler, aydınlar ve sanatçılar desteklemektedir. Özellikle kırsal kesimde tarımla uğraşanlar, köylü ve çiftçiler, inşaat ve para hırsıyla Erdoğan'ın doğaya karşı bu fütursuzca saldırısı ve müdahalesiyle, onun otoriter, demokrasi karşıtı, savaşı yücelten politikası arasındaki ilişkiyi kurmaya başlamışlardır. Ekoloji bilinci yükselen, doğaya ve çevreye sahip çıkan kesimler Erdoğan'ın otoriter tek adam rejimine karşı savaşın, demokrasi mücadelesinin çok önemli bir bileşeni haline gelmiştir.

X- Kadın Hareketi: Demokrasi mücadelesinin güçlü bileşeni

Dünyada toplumların yarısını oluşturan kadınlardır. Ama kadınlar sınıflı toplumlar oluştuğundan beri toplumsal yaşamın her alanında erkeklerle eşit değillerdir. Toplumların gelişmişlik düzeyine göre kadınlar değişik biçimlerde horlanmakta, aşağılanmakta, ezilmekte, tecavüze uğramakta, katledilmekte ve sömürülmektedir. Bir toplumun gelişmişlik düzeyinin ölçüsü o toplumdaki kadın-erkek ilişkilerinin düzeyidir. Kadınlar verdikleri çetin mücadeleler sonunda seçme ve seçilmeden, eşit işe eşit ücret, toplumsal alanda kadınlara kota uygulamasına kadar birçok haklar elde etmişlerdir. Bu mücadelelerde işçi ve emekçi kadınlar başı çekmiştir ve hâlâ çekmektedir. Tüm mücadelelere rağmen kapitalist toplumda toplumsal tam bir eşitliğin sağlanması mümkün değildir. Gerçek kadın-erkek eşitliği ve kadın özgürlüğü ancak sosyalizmde mümkündür. Bu nedenle kadın mücadelesi sınıf ve demokrasi mücadelesinin bir parçasıdır.

Türkiye'de kadınların sosyal, toplumsal zaten zor olan konumu AKP iktidarıyla birlikte daha da kötüleşmiştir. Erdoğan kadının yaşamını çocuk doğurma, mutfak ve cami arasına sıkıştırmakta, erkeğe mutlak itaat ve biatı getirmekte, dayak dâhil Kuran ve Vahabi İslam kurallarına göre bir yaşam dayatmaktadır. Kadına şiddet, sürekli artan kadın cinayetleri ve tecavüzleri Erdoğan politikasının bir sonucudur. AKP önce kabul ettiği, ama şimdi karşı çıktığı İstanbul Sözleşmesi'nin kaldırılmasıyla kadını erkek karşısında tamamen haksız ve hukuksuz bir konuma düşürmektedir.

Kadınlar Erdoğan'ın bu politikasına karşı feryat ve isyan etmektedirler. Örgütlenmekteler ve bu çağ dışı uygulamaları kabul etmeyeceklerini ilan etmektedirler. Kadınların bu çıkışları direk Erdoğan'ın faşizan tek adam rejimini hedef almakta, Erdoğan'ın demokrasiyi yok etmekle kendilerine öngörülen uygulamalar arasında bağı görmekteler ve Erdoğan rejimi değişmeden kadınların durumunda bir değişikliğin olmayacağını, kadınların özgürleşemeyeceğini bilinçlerine çıkarmaktadırlar. Kadın hareketi ve mücadelesi Erdoğan'a karşı verilen demokrasi mücadelesinin ayrılmaz bir parçasıdır. Bu hareketin güçlenmesi için demokratik güçlerin kadınların yanında yer alması gerekmektedir.

XI- Yeni bir ittifak politikası zorunludur

Dünya ölçüsünde emperyalist sistem objektif olarak gelişmesinin sınırlarına dayanmıştır. Üretim ilişkilerinin ve üretici güçlerin maddi gelişmişlik düzeyi toplumun kapitalizmden sosyalizme geçişinin maddi ön koşullarını yaratıyor. İnsanlık artan bir ölçüde, sırf azami kâr elde etmeyi hedefleyen, yaşamın güvencesi tabiatı mahveden toplum sisteminden tabiatı koruyan, sosyal ve ekolojik ölçütlere göre üreten bir topluma geçmenin zorunluğunu görmektedir. Bu geçişi sağlayacak güçleri kapitalist toplum her gün üretmekte, ama onların kapitalizmi yıkacak bir güce ve örgütlülüğe gelmesini engellemektedir. Bunun için gelişmekte olan ülkelerden en gelişmiş kapitalist ülkelere kadar gitgide daha fazla otoriter, faşist yöntem ve yönetimler uygulanmaktadır. Tekelci kapital böylece her gün deklase ettiği, toplumda sosyal ve ekonomik statüsünü kaybeden veya kaybetmekten korkan, bir aşağı sınıfa düşen, işsiz kalmaktan korkan veya kalan insanları ve katmanları devrimin değil kendi kontrolünde karşı devrimin, gerici, faşizan eğilimlerin tabanı yapmaya çalışmaktadır. Bunu önlemek, tüm antitekelci güçleri işçi sınıfıyla birlikte bir cephede toplamak, demokrat, ilerici, devrimci güçlerin birliğini ve Marksçı-Leninci komünist partilerini gerekli kılmaktadır. Tekellere karşı bir cephe oluşturmak için tekellerin yığınları şaşırtmak için uyguladıkları güncel ırkçı, saldırgan politikalarına karşı demokrasiyi savunan ve geniş-

leten eylemlerle, insanları fakirleştiren ve işsizleştiren ekonomik uygulamalara karşı örgütlenen mücadelelerle yığınları kazanmak gerekmektedir.

Türkiye'de tekellere karşı savaşta temel sorun demokrasidir, demokrasinin işler hale getirilmesidir. Bunun için Türk ırkçılığının ve şovenizminin yenilmesi, Kürt sorununu çözülmesi, Türkiye Cumhuriyeti'nin demokrasi temelinde yeniden inşa edilmesi, bu cumhuriyette tüm Türkiye halklarının eşitlik, özgürlük ve barış içinde birlikte yaşamının sağlanması gerekmektedir. Buna ise tek millet, tek devlet, tek vatan, tek dil, tek din, tek bayrak söylemini savunanlar karşı çıkmaktadır. Bunların bu direnişini kırmak ve ülkeye demokrasi yolunu açmak ancak en geniş güçlerin demokratik ittifakını oluşturmakla mümkündür. Günümüzde bu ittifakı

baltalamaya çalışan, engelleyen Erdoğan'dır, onun AKP'sinin MHP ile kurduğu faşist rejimdir. Demokratik ittifakın yaratılmasıyla Erdoğan'ın bu faşizan, baskıcı, demokrasi düşmanı tek adam rejimine, insanları yokluğa, sefalete sürükleyen ekonomi politikasına karşı savaş iç içedir.

Günümüzdeki demokratik ittifakların ayırt edici özelliği Kürt sorunu konusunda alınacak tavırdır. Kürt sorununun, Kürtlere politik bir statüyü ön gören demokratik bir çözümü kabul etmeyen demokratik bir ittifak güdük bir ittifaktır, Türkiye'yi demokratikleştiremez ve Erdoğan'ı iktidardan uzaklaştıramaz. Başta CHP yönetimi olmak üzere muhalefet partileri demokratik ittifakı Erdoğan'ı yenip parlamenter sisteme geçmekle, Kürt sorununu parlamento tartışmalarına hapsetmekle sınırlandırmaktadırlar. Bu Kürtleri Erdoğan'ın bir zamanlar yaptığı gibi oyalamak ve Kürt sorununu ipe sermektir. Buna karşı başta HDP olmak üzere devrimci ve demokratik güçlerin Türk emekçi yığınlarına, halkın tüm kesimlerine Kürt sorununun barışçıl ve demokratik çözümünün önemini anlatması büyük önem taşıyor, Yığınlardan gelecek etkinliklerle zamanla politik güç dengesi Kürt sorununun demokratik çözümü ve Türkiye'nin gerçek demokrasiye kavuşması yönünde değiştirilebilir. Demokratik ittifakla Erdoğan'ın faşizan tek adam rejimine karşı mücadele iç içedir.

XII- Demokrasiye açılan yol Erdoğan'a karşı birleşmeden geçer

Günümüz Türkiye'sinde demokrasinin önünde en büyük engel Erdoğan'ın otoriter, faşist tek adam rejimidir. Baskı ve terörle güçlü gözüken bu rejim aynı zamanda en zayıf anlarından birini yaşamaktadır. Bugün Erdoğan'ın bu rejime karşı en geniş güçleri toplama ve birleştirme olanağı bulunmaktadır, çünkü Erdoğan uyguladığı faşizan tek adam politikasıyla halkın en geniş kesimlerini karşısına aldı. O, ülkede demokrasiyi rafa kaldırdı, toplumun her kesiminde baskı ve terör uyguluyor. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi denen „ucube" sistemle güçler ayrılığı ortadan kaldırıldı. Parlamento işlevsiz hale getirildi, hükümet, bakanlıklar Erdoğan'ın sekreteryasına dönüştürüldü, yargı tarafsızlığı ve bağımsızlığı yok edildi, Erdoğan'ın direktifleri karar ve hüküm olarak uygulanmaktadır. Bekçi, polis, bürokrasi, ordu tamamen onun emrinde, baskı ve savaş sisteminin uygulayıcıları oldu. Zaten durma noktasına gelmekte olan ekonomi korona pandemisiyle çöküşe geçti. Ortadoğu'da özellikle Kürtlere karşı savaş tüm şiddetiyle devam ediyor. Erdoğan'ın bu politikasına karşı emekçi yığınlarda, tüm muhalif güçlerde tepkiler yükselmektedir, onlar zaman zaman harekete geçmektedirler:

- İşçi ve emekçi yığınlar korona pandemisinin yarattığı ekonomik yıkıma, işsizliğe, işsizlik fonu ve kıdem tazminatlarının talanına, yokluğa, pahalılığa, zam ve vergilere, enflasyona, açlığa karşı seslerini yükseltmekte, yer yer direnmektedirler,
- Köylü ve kırsal kesim dağların ve suların, tarlaların ve arazilerin ekolojik tahribatına karşı savaşmakta, şehirlerde halk çevre kirliliğine, iklim değişikliğine karşı direnmektedir
- Kadınlar erkek egemenliğine, kadın cinayetlerine, kadına karşı şiddete, AKP'nin İstanbul Sözleşmesi'nden çıkıp kadını tekrar erkek karşısında hukuksuz ve savunmasız hale getirmek istemesine karşı aktif bir mücadele yürütmekteler, kadının toplumsal dönüşümde gücünü ortaya koymakta, anneler tutuklulukta kaybolan çocuklarının akıbetini sormaktadırlar,
- Gençler, özellikle Z kuşağı denen genç nesil baskıya, eğitimdeki kalitesizliğe, işsizliğe, sosyal medyaya getirilen kısıtlamalara karşı özgürce kendini ifade etmeyi savunmakta, güvenli bir gelecek için mücadele etmekte, dindar ve kindar bir gençlik anlayışına kaşı çıkmaktadırlar.
- Avukatlar barolarının bölünmesine karşı aktif bir savaş yürütüyorlar, başta Odalar olmak üzere diğer meslek kuruluşları,

kendi örgütlerinin bağımsızlığını savunuyorlar.

- Muhalefet partileri Cumhurbaşkanlığı Sisteminden tekrar parlamenter sisteme geçmek, güçler ayrılığını yeniden ikame etmek, burjuva demokrasisini ve özgürlüklerini uygulamak için Erdoğan'ın tek adam rejimine karşı seslerini yükseltmekteler ve erken seçim talep etmekteler.
- Aydınlar ve akademisyenler, "aksaçlılar" basın ve fikir özgürlüğü için, kimsenin fikir ve görüşlerinden, demokratik eylemlerinden ve ülkesi için yüklendiği demokratik sorumluluktan dolayı hapse girmediği, sürgüne gitmediği, demokratik ve özgür, laik ve modern bir Türkiye, Anadolu'nun Hanefi ve Alevi, akıl ve aydınlanmacı kültürünün korunması için, Vahabi biat ve itaat kültürüne karşı seslerini yükseltmekteler,
- Kürtler barışçıl ve barışçıl olmayan yollardan baskıya, inkâr ve imhaya, asimilasyona karşı mücadelelerini yürütmekte, Türkiye Cumhuriyeti'nin eşitlik, özgürlük, özerklik, demokratik temelde ortak bir yaşam için yeniden yapılanmasını istemekteler.
- HDP Erdoğan'ın başta Kürtlere karşı Ortadoğu'da yürüttüğü savaşın durdurulması ve Türkiye'de gerçek bir demokratikleşme yolunu açacak olan Kürt sorununun demokratik çözümü için, Erdoğan'ın faşizan tek adam rejimine karşı direnen güçleri geniş demokratik bir ittifakta toparlamak için mücadele etmektedir. HDP'nin Türk ve Kürt işçi ve emekçilerinin, devrimci ve demokratik güçlerinin, aydınların, kadınların, gençlerin ve çevrecilerin ortak mücadele örgütü yapıldığı ölçüde Erdoğan'ın faşizan tek adam rejimine karşı savaşta başarıya ulaşabilecektir.

Bu mücadeleler içinde Erdoğan yenildikçe yığınlar demokratik bir Türkiye'nin yaratılmasının, Türkler, Kürtler ve diğer Türkiye halklarının ortak demokrasi mücadelesinin önemini daha çok anlayacaklardır. Demokratik ittifaka doğru yol alacaklardır. Son İstanbul yerel seçimleri buna iyi bir örnek olmuştur. Şimdi görev Erdoğan'a karşı olan tüm güçleri birleştirmek ve Erdoğan'ı yenmek, halkı baskı, terör ve şiddetten kurtarmak, korkan değil, düşünen, tartışan ve konuşan bir Türkiye yaratmak, demokrasiye giden yolun önünü açmaktır.

TKP'nin Dünü, Bugünü, Yarını (1. Bölüm)

I- TKP: Türkiye işçi sınıfının politik örgütü, savaşkan öncü koludur

TÜRKİYE Komünist Partisi TKP, Türkiye toplumunun en ilerici ve devrimci gücü olan işçi sınıfının politik örgütü, onun savaşkan öncü koludur. O, proletaryanın, köylülerin, bütün emekçilerin çıkarlarını, tüm Türkiye halklarının eşitlik ve özgürlüğünü, ülkenin bağımsızlığını savunur, emperyalistlerle işbirliğine, onların ülkemize ve bölgemize müdahalelerine karşı çıkar.

TKP, ülkemizde egemenliği gasp etmiş, uluslararası emperyalist tekellerle kaynaşan, halkı sömüren ve ezen, ülkeyi yağmalayan tekelci burjuvaziye, onun saldırgan, yayılmacı, savaşçı, halkların varlığını, Türkiye'nin gerçeğini inkâr eden gerici, faşizan iktidarına, otoriter tek adam rejimine karşı savaşır. Bu savaşın başarıyla yürütülmesi için işçi sınıfının birliği ve tüm emekçi güçlerin eylem birliği, ulusal baskıya, demokrasinin, özgürlüklerin rafa kaldırılmasına karşı Türkiye'nin köklü bir demokratik değişimini isteyen demokratik güçlerin demokratik ittifakı, Erdoğan'ın faşizan tek adam rejimine karşı tüm muhalif güçlerin birleşmesi ve Erdoğan iktidarına son verilmesi için çalışır.

TKP'nin yakın amacı 100 yıldan beri ülkede hüküm süren, işçi sınıfını ve emekçileri ezen, Türkiye halklarını inkâr ve imha

eden, sırtını emperyalist güçlere ve NATO'ya dayayan otoriter, faşizan, antidemokratik düzeni kökten değiştirmek, bu baskıcı cumhuriyetin yerine insanların ve halkların kendilerini özgürce ifade ettikleri ve örgütlendikleri, eşitlik ve özerklik temelinde yükselen demokratik bir cumhuriyeti yaratmaktır. Bunun için her şeyden önce gerici faşizan hükümetlere son verilmesi, demokratik hak ve özgürlüklerin geniş yığınlar tarafından kullanılır hale gelmesi, Kürt sorununun barışçıl ve demokratik yollardan çözülmesi, komşularla iyi dostluk ve dayanışma ilişkilerinin geliştirilmesi, emperyalistlerle her türlü saldırganlık anlaşmalarının lağvedilmesi, NATO'dan ve askeri paktlardan çıkılması, halka refah sağlayacak, işsizliği, pahalılığı önleyecek, ülkenin kendi kaynaklarına dayalı bir kalkınma modeli geliştirmek gerekmektedir.

TKP'nin uzak amacı her türlü sömürünün yok edildiği, eşitsizliğin ve baskının kaldırıldığı, savaşın ve düşmanlıkların son bulduğu demokratik, özgür, eşitlikçi, barışçıl, dayanışmacı yeni toplum sosyalizme varmaktır. Bu işçi sınıfının tüm emekçilerle hep birlikte enternasyonal düzeyde tekellere karşı verilecek bir savaşla mümkündür. İnsanlığın sömürüden ve baskıdan kurtuluşu enternasyonaldir. Türkiye işçi sınıfı bu mücadeleye ülkede tekellerin gücünü kırarak, işçi sınıfı öncülüğünde tüm ilerici ve demokratik, antitekelci güçlerin ortak iktidarını kurarak, güçler dengesini sosyalizm lehine değiştirerek katılacaktır. Sosyalizme giden yol, toplumun ve insanın, alt ve üstyapının değişim yolu uzun bir yoldur, sabır isteyen, başarı ve yenilgilerle, acı ve sevinçlerle, cinayet ve ölümlerle, zindan ve sürgünlerle, likidasyon ve yeniden atılımlarla dolu bir yoldur.

TKP bir asırdan beri bu yoldan yürüyerek bugünlere gelmiştir. O bu yolu, teorik bir görüş üzerinde elele veren, tek ülkü ve tek fikri paylaşan, halklarımızın ulusal, demokratik, devrimci geleneklerine, deneylerine sahip çıkan, proletarya enternasyonalizmine dayanan, çağımızın en devrimci bilimini: Marksizm-Leninizm ülkü ve ilkeleriyle yoğrula yoğrula yetişen ve bunu eylemlerine kılavuz edinen komünistlerle kat etmiştir. TKP bu komünistlerin gönüllü birliğidir ve öyle olmaya devam edecektir.

II- TKP'nin kuruluşu ve enternasyonal dayanışma

Partimiz 10 Eylül 1920'de Mustafa Suphi'nin öncülüğünde Bakü'de kuruldu. Böylece partimizin üç kolu yurt dışında Sovyetlerdeki parti örgütü, Ankara merkezli Anadolu'daki parti örgütü ve İstanbul parti örgütü birleşmiş oldu. Bu, birbirinden bağımsız oluşmuş örgütlerin bir birleşmesi değil, Mustafa Suphi ve Komintern'in önderliğinde oluşmuş parti birimlerinin bir çatı ve merkez altında toplanmasıydı. TKP Marksçı-Leninci ilkelere bağlı, dünya ölçüsünde kapitalizme ve emperyalizme karşı yürüyen enternasyonalist mücadelenin bir parçası olarak Ekim Devrimi'nin ateşleri ve ülkedeki ulusal kurtuluş savaşının içinde doğmuştur. Enternasyonal dayanışma onun halklarımızın kurtuluşu için verdiği mücadelede güç

kaynağı olmuştur. Proleter enternasyonalizmi devletin tüm baskı ve saldırılarına rağmen partimizi yaşatmış, radyo ve basılı yayınla partimiz sesini işçi ve emekçi yığınlara ulaştırmıştır. Bu mücadelelerde partimiz TKP'nin şaşmaz pusulası Marksizm-Leninizm, başta Sovyetler Birliği ve reel sosyalizm olmak üzere dünya işçi ve komünist hareketinin zengin deneyleri olmuştur. Marksizm-Leninizm ve bu deneyler onun

günümüz ve gelecekteki mücadeleleri için dayandığı ve dayanacağı en büyük güçtür.

TKP'nin kurulmasıyla Türkiye işçi sınıfı, emekçileri ve köylüleri, Türkiye halkları hem padişahlığa ve halifeliğe, hem kapitalizme ve emperyalizme karşı ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelesinde tüm güçleri birleştirmeyi amaçlayan bir örgüte, sahip olmuştur. O gün Türkiye halklarının önünde duran sorun I. Dünya Savaşı'nda yenilmiş ve emperyalistlerin yağmasına uğramış, fiilen çökmekte olan Osmanlı Devleti'nin yerine nasıl bir devletin geleceği sorunu idi. Burada örnek kuzeyde doğmakta olan Sovyet Devleti idi.

III- TKP'nin doğuşu ve gelişmesi ile Türkiye'nin doğuş ve gelişmesindeki içiçelik

Ekim Devrimi ülkeye dalan emperyalistlerin atılabileceğini ve halkların Şuralar Cumhuriyeti şeklinde birlikte yaşayabileceğini göstermişti. Ama başta Mustafa Kemal olmak üzere Osmanlı paşaları emperyalizme bağımlı ağaların ve burjuvazinin egemenliğinde bir Türkiye yaratmaya çalışıyorlardı. Onların ideali Misak-ı Milli sınırları içinde kendi iktidarlarını kurmak, büyük ölçüde katlettikleri Hıristiyanlar dışında Müslüman Kürtlere ve diğer azınlıklara belli bir muhtariyetin öngörüldüğü bir Türk-İslam devleti yaratmaktı. Buna karşılık TKP ve onun kurucuları Mustafa Suphiler ise işçi sınıfı ve köylülerin, geniş emekçi yığınların ve aydınların egemenliğinde emperyalizmden bağımsız Sovyetlere dost bir ülkenin yaratılması, Kürtlerin ve diğer Türkiye halklarının eşitlik, özerklik ve özgür birliktelik temelinde barışçıl ortak bir yaşamın sağlandığı, plebisit (referandum) yoluyla her halkın ayrılmaya veya birlikte yaşamaya özgürce karar verdiği federatif şuralar cumhuriyetinin kurulması idi.

Bunlar özde iki ayrı politikaydı. Ama Sovyetlerin desteği ile emperyalizme karşı savaşırken ortak bir yol bulunabilirdi. Çünkü Mustafa Kemal emperyalistlere karşı savaşmak ve onlardan kurtulmak için Sovyetlere muhtaçtı, Mustafa Suphi'nin desteğine ihtiyacı vardı. Bu dönemde Mustafa Kemal Mustafa Suphi'yi hem bir rakip, bir hasım, hem de mecburi bir müttefik görüyordu. Birlikte yol almak gerekiyordu. Sovyet yardımı ve TKP'ye karşı tavır Türkiye'nin kuruluş ve gelişmesinde hep belirli bir rol oynamıştır. TKP'nin doğuş ve gelişme tarihi ile Türkiye Cumhuriyeti'nin doğuş ve gelişme tarihinde böylesi bir içiçe durum vardır. O gün yaratılamayan Kürtlerin ve diğer Türkiye halklarının eşitlik, özerklik ve özgürlük temelinde demokratik, federal bir şuralar cumhuriyeti bugün hâlâ savaşım gündemde duruyor.

IV- Ekim Devrimi'nin zaferi, iki sistemli dünya ve Suphilerin katli

Mustafa Kemal'in Sovyetlerle zorunlu dostluğu 1920 yılının sonuna doğru değişmeye başladı. 1920 yılının Ekim ve Kasım aylarında Rusya'nın Avrupa kısmında iç savaş Beyaz Ordu'nun yenilgisi ve Kızıl Ordu'nun zaferiyle sonuçlandı. İngilizler doğmakta olan yeni dünya koşullarında Ankara'ya Mustafa Kemal'e yanaşmanın zorunluğunu saptadılar. Sevr'i gözden geçirmek üzere hemen Ankara ve İstanbul hükümetleriyle birlikte Şubat 1921'de Londra'da bir konferans toplamaya karar verdiler. Anadolu'nun parçalanması değil, Sovyetlerin güneyinde Batı yanlısı modern bir Türkiye Cumhuriyeti İngiliz emperyalizminin çıkarınaydı.

Tam bu sırada, 28 Aralık 1920'de Suphiler Kars'a gelmişlerdi. Artık Mustafa Kemal'in Mustafa Suphi ile ittifaka ve zorunlu Sovyet dostluğuna ihtiyacı yoktu. Mustafa Kemal Londra'ya giderken İngilizlere komünistlerin üstesinden gelebileceğini göstermek istiyordu. İlk önce Yeşil Ordu ve Çerkes Ethem'in Kuvvay-ı Seyyare birlikleri yok edildi, sonra 28-29 Ocak 1921 gecesi Mustafa Suphi ve 14 yoldaşımız Karadeniz'de katledildi, alı koyulan Mustafa Suphi'nin eşi Maria (Meryem) da daha sonra hunharca katledildi. Sonra da Halk İştirakiyun Fırkası kapatıldı ve yöneticileri tutuklandı, ağır kürek cezasına çarptırıldı.

Mustafa Suphilerin katli Türkiye genç

işçi sınıfı ve Türkiye halkları için büyük bir kayıptı. Onlar en yiğit evlatlarını, en bilinçli Marksçı-Leninci kadrolarını, en deneyimli önderlerini kaybetti. Bu ağır darbeden sonra işçi sınıfı, emekçiler uzun yıllar toparlanamadı. Partiye bir dönem Şefik Hüsnü egemen oldu. Partiye revizyonistler, likidatörler ve Menşevikler gelip gittiler, ama parti her seferinde Mustafa Suphi'nin Marksçı-Leninci yolunu buldu. Parti ancak Mustafa Suphilerin yolu savunularak yaşatılabilir.

V- Suphilerin katli sonrası Mustafa Kemal'in Ulusal Kurtuluş Savaşı antiemperyalist değildir

Mustafa Suphilerin katlinin Türkiye için bugüne kadar gelen derin sonuçları olmuştur. Londra Konferansı'yla birlikte, artık Ulusal Kurtuluş Savaşı'nın belirleyici niteliği antiemperyalizm değildir. Batı Anadolu'nun kimde kalacağı meselesidir. İngilizler Sovyetlerin güneyinde güçlü bir Türk devleti istemekteydi. Bu zaten Mustafa Kemal'in ve diğer Osmanlı paşalarının amacıydı.

Bu paşaların önüne ilk kez yıllardan beri hayalini kurdukları Anadolu'da Hıristiyan halkların yok edildiği ve Müslüman halkların da inkâr ve asimile edileceği bir Türk devleti yaratma olanağı doğmuştu. Onlar çoktan Ermenileri soykırıma tabi tutmuşlar, Süryanilerin, Keldanilerin, Pontus Rumlarının birçoğunu katletmişlerdi.

Londra Konferansı'yla birlikte artık Türkiye'nin antiemperyalist, demokratik bir devlet olarak kurulması suya düşmüştür. Türkiye esas yerinin Batı'nın, emperyalizmin yanında olduğuna karar veriyordu. Buna rağmen Sovyetler güney sınırının güvenliği için komşusu Türkiye ile iyi ilişkiler kurmaya çalışıyordu. Mustafa Kemal ve paşalar da Batıya karşı ellerinde Sovyet kartını tutabilmek ve Sovyetlerin yardımlarından yararlanabilmek için onlarla da ilişkilerini iyi tutmaya çalışıyordu. Böylece Türkiye Cumhuriyeti daha başından Sovyetlerle emperyalist Batı arasında tampon bir ülke olarak doğmuştur. Onun bu karakteri bugün hâlâ devam etmektedir. Çözüm bundan 100 yıl önce olduğu gibi içerde başta Kürtler olmak üzere kendi halklarıyla, dışarıda komşuları ve bölge halklarıyla barış içinde, eşit, özgür, paylaşımcı ve dayanışmacı bir Türkiye yaratmak için çalışmaktır.

VI-.TKP'nin İkinci Kongresi ve partiye getirilen 100 yıllık yasak

Ulusal Kurtuluş Savaşı'nı kazanmak, Yunanlılarla savaşmak için silah, para ve malzeme yardımına ihtiyaç vardı. Bu yardımın geleceği tek yer Sovyetlerdi. Mustafa Kemal bir süre komünist faaliyetleri serbest bıraktı. Komünistler örgütlenmeye ve yayın çıkartmaya başladılar. Yasağa rağmen ülkede 15 Ağustos 1922'de gizlice Komintern'den bir heyetin de katıldığı kongre topladılar. Halk İştirakiyun Fırkası'nın bu kongresi TKP'nin II. Kongresi'dir. Kongre, partinin ilkesel tutumunun emperyalistlere, sömürücülere karşı savaştığı sürece ulusal burjuvaziyi “tutmak”, onu bu savaşa zorlamak olduğunu, en başta, ulusal egemenliği kazanmak gerektiğini, proletarya diktatörlüğünün güncel değil, daha ileriki bir hedef olduğunu saptadı.

Kongre sonrası parti çalışmalarına hız verdi. Ama legal çalışma dönemi uzun sürmedi. Lozan'a giderken İngilizlere yine Sovyetlerin ve komünistlerin etkisinde olmadığını göstermek istiyordu. Ekim 1922'de hükümet Ankara'da partinin merkezini kapattı, parti teşkilatını dağıttı. Bugün hâlâ partimizin üzerinde demoklesin kılıcı gibi sallanan yasak bu 1922'deki yasaktır.

VII- TKP Üçüncü Kongresi ve partide ortaya çıkan iki çizgi

Ankara'da örgütün kapatılmasıyla parti çalışmaları İstanbul'da yoğunlaştı. Ankara'dan tutuklanmaktan kurtulanlar ve 1922'deki Komintern 4. Kongresine Ankara'dan katılanlar İstanbul'dan gelen heyetle birlikte İstanbul'a döndüler. Böylece Anadolu ve İstanbul örgütleri fiilen birleşmiş oldu. Komintern 4. Kongresinde Kemalist hükümetin İngilizlere, emperyalizme yaklaşma politikası ve partiye koyduğu yasak protesto edildi. İstanbul o zaman daha Ankara Hükümeti'nin kontrolünde değildi. Orada komünist ve işçi faaliyetleri görece serbestti. İstanbul'daki parti örgütü yarı legal çalışıyordu. İstanbul örgütüne Türkiye İşçi ve Çiftçi Sosyalist Fırkası'ndan (TİÇSF) kalma çoğu küçük burjuva aydını olan kadrosuyla Aydınlık, Orak-Çekiç gibi yayınlar çıkartan Şefik Hüsnü hâkimdir. Şefik Hüsnü Komintern 5. Kongresi'ne katıldıktan sonra 1925 senesinde İstanbul'da partinin III. Kongresini topladı. Bu kongrede Şefik Hüsnü genel sekreter seçildi.

III. Kongre partide aynı zamanda bir kırılmaydı. Çünkü Şefik Hüsnü başından beri partide ayrı bir baş çekiyordu. Çağrılmasına rağmen ne Bakü'deki I. Kongre'ye ne de Ankara'daki II. Kongre'ye katıldı. Onun kongrelere katılmamasında politik tutumu belirleyici bir rol oynuyordu. Ankara'daki Kongre ulusal burjuvazinin, yani Mustafa Kemal'in emperyalizme ve sömürgecilere karşı savaştığı sürece tutulacağı, onun bu savaşa zorlanacağı ilkesini savunurken, Şefik Hüsnü ise Ankara hükümetinin partiye saldırılarını ve kapatma kararını göz ardı ederek zaferden dolayı hükümeti, Mustafa Kemal'i kutluyor ve ondan "gelişme yolundaki mücadelede bütün emekçilerin devrimcilerle sonuna kadar birlikte olacağını temin ve yakın gelecekte işçi ve çiftçilerimizi gerçek kurtuluşa eriştirecek biricik çare olan kolektif üretim, kolektif mülkiyete dayanan sosyal devrimin gerçekleştireceğini kuvvetle ümit" ettiğini söylüyordu.

İstanbul ve Ankara örgütleri arasında Kemalist hükümete karşı bu iki yaklaşım değişik biçimlerde partide sürekli ortaya çıkmış, zaman zaman iki ayrı politik çizgi görünümünü almıştır. Özellikle 1920'li yıllarda Şefik Hüsnü'nün çıkarttığı Aydınlık dergisinde Mustafa Kemal'i ve milli sermayeyi destekleyen yazıların Komintern 5. Kongresi'nde "Struvecilik" olarak eleştirilmesi ve partide Vedat Nedim Tör ve Sevket Süreyya gibi Kemalistlerle çalışmayı tercih etmesi, onun bu politikasına Nazım'ın, İ.Bilen'in ve Ankara'dan gelenlerin karşı çıkması, bunların Kemalistlerin politikasına daha kararlı tavır konmasını istemeleri ve diğerlerinin bunu reddetmesi partide uzun zaman iki çizginin çatıştığını göstermektedir. Bu iki çizgiden Kemalistlerle "uzlaşmayı" tercih eden çizgiye şefik Hüsnü çizgisi, Kemalistlere karşı daha tutarlı bir tavır isteyen çizgiye de Mustafa Suphi çizgisi diyoruz. Mustafa Suphi'nin ve Ankara örgütünün çizgisi emperyalizme karşı, Sovyetlere dost olduğu sürece Kemalist hükümetin desteklenmesi, tersi durumda ona karşı ardıcıl bir tavır sergilenmesidir. Şefik Hüsnü ve çevresi bu politikayı uygulamakta zorlanmışlardır. Burada onların Fransa'dan Jean Jaures ve Almanya'dan Spartaküs ekolünden olmalarının ve Moskova'da tahsil görmemelerinin de bir rolü olmuştur. Nazım, Bilen ve diğer Ankara'dan gelen üyeler Moskova'da tahsil etmiş, bir kısmı Bakü'de bulunmuş Bolşevik kadrolardı. Şefik Hüsnü bu kadroları değerlendirmekten hep çekinmiştir.

Şefik Hüsnü, Vedat Nedim Tör ve Şevket Süreyya'dan sonra çevresinde Hikmet Kıvılcımlı, Mihri Belli gibi Kemalistleri toplaması ve bunlarla birlikte olmayı tercih etmesi Kemalizm'le bir sorunu olduğunu göstermektedir. Bu sorun belli bir ölçüde Komintern'den de kaynaklanmaktadır. Komintern'in hem sosyaldemokratlara, hem Kemalistlere karşı tavrı zaman zaman değişmiştir. Bundan Türkiyeli komünistler çok etkilenmiş, Kemalistlere karşı tutarlı bir tavır almakta zorlanmışlardır. Oysa tutulacak politika hem Bakü, hem Ankara kongrelerinde saptanan tavırdır. Emperyalizme karşı ol-

dukları sürece Kemalistlerin desteklenmesi, işbirliği yaptıkları zamanda karşı çıkılmasıdır. Bu o günün koşullarında uygulanması zor olan bir politika olmuştur.

Daha çok Şefik Hüsnü ve çevresindekilerde, Vedat Nedim Tör, Kıvılcımlı, Mihri gibilerinde çıkan bu Kemalist yaklaşım partiye büyük zararlar vermiştir. Bunların etkisi kesinkes 1973 atılımıyla sonlandırılmıştır.

VIII- Şefik Hüsnü ve Kürt isyanları

İstanbul'da partinin yarı legal çalışması da uzun sürmedi. Hükümet 1925 Şubat-Nisan aylarında Şeyh Sait yönetimindeki Kürt isyanını bahane ederek Aydınlık ve diğer yayınları kapattı, yarı legal parti faaliyetlerine son verdi. Gelmekte olan tehlikeyi gören Şefik Hüsnü ve Nazım Hikmet yurt dışına çıktılar, kalanlar 1 Mayıs'taki eylemleri nedeniyle Ankara'da İstiklal Mahkemesi'nde yargılandılar. Orak-Çekiç'te Kürt isyanı karşısında alınan hükümet yanlısı tutum ve Kemalist tavır da yarı legal parti ve yayın faaliyetlerini sürdürmeye fayda etmedi.

Orak-Çekiç'de yayınlanan Şeyh Sait isyanının değerlendirmesi komünist bir yaklaşımdan çok uzaktı. Dergide Şeyh Said isyanının bir irticaa hareketi, İngilizlerin kışkırtmasıyla gerici güçlerin, şeyhlerin, ağaların, derebeylerin, halife yanlılarının Cumhuriyet hükümetine, onun inkılâplarına karşı bir isyanı olarak değerlendirilmiş, "kara kuvvete" karşı işçilerin ve burjuvazinin birlikte hareketinin zorunluluğu vurgulanarak hükümetin isyanı bastırması desteklenmiştir, Şeyh Sait isyanının Kürtler üzerindeki ulusal baskıya, inkâr ve imha politikasına karşı Kürt halkının bir başkaldırısı olduğu ve bu isyanın demokratik bir içerik ihtiva ettiği görülmemiştir. Şefik Hüsnü'den habersiz yapılamayacak olan bu değerlendirmeler bundan sonraki Kürt isyanlarının değerlendirilmesinde, özellikle Dersim isyanının değerlendirilmesinde de etkili olmuş, uzun zaman Kürt isyanlarının derinlemesine bir analizinin yapılmasını engellemiştir.

Şefik Hüsnü'nün ve diğer Türk komünistlerinin Kürt sorunundaki bu tutumu Komintern ve Sovyetler'in politikasından ayrı düşünülemez. Ama Kürt isyanlarının İngilizlerin müdahalesi ve şeyhlerin hilafet istemesinin dışında esas nedeninin Kemalist hükümetin inkâr, imha ve asimilasyon politikasından kaynaklandığını Komintern'e anlatmak, Komintern temsilcisi olarak en başta Şefik Hüsnü'nün göreviydi. Görüldüğü kadarıyla Şefik Hüsnü bu görevi yerine getirmemiştir. Her kes Kürt isyanlarını izahta İngilizlerin kışkırtması olduğu kolaycılığına kaçmıştır. Komintern ve Sovyetlerin Kemalist hükümete karşı uygulamak zorunda olduğu dostça politikaya rağmen, onlara Kürt isyanlarının gerçek nedenini izah edememek Şefik Hüsnü ve Türk komünistlerinin büyük bir eksikliği olmuştur.

Günümüzde de birçok sol, demokratik çevrede Kürt konusunda hâlâ Kemalist konumlarda olmasının o dönemdeki bu tutumların payı vardır. Artık bugün partimizin Kürt ve genel olarak Türkiye halkları konusunda tutumu açıktır. Bu tutum 1920'de Bakü'de I. Kongrede saptanan politikadır: Kongrede kabul edilen programda "dil ve kültür açısından her ulusun tam özgürlüğü" vurgulanmakta, "herhangi bir ulusa özgü her türlü ayrıcalığın" ortadan kalkacağı belirtilmekte, "devlet örgütlenmesinde farklı uluslara mensup işçi ve köylülerin şuralar cumhuriyetinin kurulması" ve "'özgür ulusların özgürce birliği' esasında olmak üzere federasyon usulünün öngörüldüğü açıklanmakta, " ulusların "tamamen ayrı bağımsız yaşama isteğini ifade" etmeleri durumunda, "uluslar arasında kanlı kavgalar çıkmasına yer vermemek için, bu gibi sorunların 'plebisit', genel oya başvurarak çözülmesi yolunda" partinin öncülük edeceği belirtilmektedir. Bugün de partimiz Suphilerin yolunda her ulusun ayrılma, ayrı devlet kurma hakkı da dâhil kendi kaderini özgürce belirleme hakkını tanır. Eğer bir halk birlikte yaşama yönünde karar verirse, bu hakkın ancak eşitlik, özgürlük ve özerklik temelinde örgütlen-

miş demokratik bir cumhuriyette olabileceğini savunur.

IX- Partide yeni çalışma biçimi: Yurt Dışı Bürosu, Yurt İçi Parti Sekreteri ve Desantralizasyon

Şefik Hüsnü yurt dışına çıkarken yerine bir MK oluşturdu ve MK'nin başına parti sekreteri olarak Vedat Nedim Tör'ü bıraktı. Böylece zorunlu olarak partide iki yönetim merkezi oluştu: Biri yurt dışında, diğeri yurt içinde. Yurt dışında ilk başlarda Moskova'da Komintern'de parti temsilcisi bir kişi veya grup bulundurulmuş, 60'lardan sonra da politik ideolojik ve yayın çalışmalarını yürüten bir büro oluşturulmuştur. Diğeri ülke içinde pratik-örgütsel işleyiş ve çalışmaları yürüten bir MK ve örgüt sekreteri olmuştur. Bu çalışma yöntemi uzun zaman, 1990'da TBKP'nin legal kongresine kadar partide yürürlükte kalmıştır. Parti üst yönetiminin işleyişi, yurt dışında bir büro ve ülkede bir parti sekreteri yönetiminde bir MK şeklinde teşekkül etmiştir.

Parti sekreteri olarak görev yapanlar arasında polise teslim olan Vedat Nedim Tör'den sonra Hasan Ali Ediz (o da polise teslim oldu), Reşat Fuat, Zeki Baştımar bulunmaktadır. Bu çalışma yöntemi genel olarak doğru olmakla birlikte ülke ile iyi bağlar kurulamadığı veya bencil, *"benim adamım"* anlayışıyla kadrolar seçildiği, bürokratça yanaşıldığı durumda partiye zarar verebilmektedir. Bu işleyiş ülke parti örgütlerinin kendi başına buyruk hareket etmesine, yatay ilişkilerin kurulmasına, disiplinsizliğe, dış büronun etkisinin azalmasına, likidasyonlara neden olabilmektedir.

Partide diğer bir çalışma yöntemi de desantralizasyondur. Desantralizasyon faşizm ve ağır terör koşullarında illegal parti çalışmasında uygulanan bir yöntemdir ve içeriği üsten alta ve alttan üsse olan akışları durdurmak ve her parti biriminin kendi başına otonom çalışması sağlamak demektir. Böylece partinin fabrika ve mahalle birimleri, hücreleri tutuklanmadan korunmuş, parti çalışmalarını sürekliliği sağlanmış olmaktadır. Bunların merkeze bağları pamuk ipliği ile bağ gibidir, daha çok radyolar üzerindendir. Günümüzde illegal çalışmalarda modern iletişim ağının iyi düşünülmesi gerekmektedir, bunlar iktidarların kontrolünde olan teknolojilerdir.

X- Vedat Nedim Tör ve partide "menşeviklik"

Şefik Hüsnü'ün ilk sekreteri Vedat Nedim Tör, Şevket Süreyya ile birlikte Komintern kararlarını dinlemeyerek, partinin politikasını hükümetin politikasıyla uyumlu hale getirerek parti çalışmalarını dumura uğratmışlardır. Viyana konferansında partinin içine düştüğü kötü durum ve Vedat Nedim Tör'ün hataları eleştirilmesine rağmen Şefik Hüsnü Nedim Tör'ü *"benim adamım"* anlayışıyla yine parti sekreteri tayin etmiştir. Ama Vedat Nedim Tör ve Şevket Süreyya Kemalist anlayışla parti politikasını sürdürdüler. Komintern kararlarını dinlememeye devam ettiler.

Bu gelişmeler karşısında Komintern bunların çalışmalarını "menşeviklik" olarak niteledi ve parti çalışmalarını düzenlemek üzere Şefik Hüsnü'yü Türkiye'ye yolladı. Görevden alınacağını sezen Vedat Nedim Tör Partinin bütün evraklarını polise teslim etti ve Şefik Hüsnü'nün yerini de polise ihbar etti. Şefik Hüsnü dâhil parti bir tutuklama daha yaşadı. Vedat Nedim Tör ve Şevket Süreyya da Kemalist ideolojinin yapımcısı olan "Kadro" dergisini çıkartmaya başlayarak yerlerini buldular. Tutuklanan Şefik Hüsnü hapisten çıkınca yurt dışına gitmeden önce geçici bir MK oluşturdu, Bu MK'ya Komintern'in önerisiyle İ. Bilen ve Hüsamettin Özdoğu da girdi. Böylece Suphici kadrolarla Şefik Hüsnü taraftarları arasında bir denge sağlanmış oldu.

XI- Nazım Hikmet başkaldırıyor ve kongre topluyor

Şefik Hüsnü'nün kurduğu MK uzun ömürlü olmadı, Kıvılcımlı'nın hatası yüzünden İzmir'de yeni bir tutuklama başladı. MK'nın çoğu tutuklandı, hüküm giydi. Bundan sonra partide tutuklamanın yaşanmadığı

bir yıl olmamıştır. Devlet komünistlere karşı savaş açmıştır. Mustafa Kemal 1929'da bizzat Yargıtay üyelerinden komünistlerin en ağır şekilde cezalandırılmasını istemiştir. O bu istemiyle Türkiye ve dünyada baş gösteren ekonomik ve politik krizin halkta yol açtığı ve özellikle kendisine yönelen tepkileri komünistlerin üstüne yıkmaya çalışmıştır,

Arka arkaya gelen tutuklamalar ülkedeki parti yönetimine karşı tepkileri daha da büyütmüştür. Partinin bir kongre yapıp MK'sını seçmesini isteyen Nazım Hikmet sesini duyuramayınca 1929'da Pavli adasında bir Kongre toplamış, ağır suçlamalarla karşı karşıya kalmıştır. Komintern Nazım'ın topladığı kongreyi tanımamıştır. Nazım'ın bu yaptığı doğru değildi. Zira partide kongre Komintern'in izniyle toplanır. Nazım sonra hatasını görmüş, özeleştiri yapmıştır.

Nazım'ın girişiminden sonra par-tide sorunlar daha da keskinleşti. Dağınık bir dönem yaşandı. Komintern, kadroların Nazım "muhalefetinden" kopup yeniden Şefik Hüs-nü önderliğinde Komintern kararlarına göre toparlanmasını istedi. Bu dağınıklığa son vermek için bir kongre top-lanmasının aciliyeti doğdu. 1932 Şubatı'nda Haliç-Defterdar'da partinin 4. Kongresi toplandı. Şeklen de olsa partinin birliği sağ-landı, ama tartışmalar devam etti.

Nazım geri çekildi, 1938'de hem Kara Harp Okulu hem Donanma davalarından tutuklandı, 28 sene 4 aya mahkûm oldu. Hükümet Nazım'a ceza verebilmek için Faşist İtalya'dan alınan Ceza Kanununun 141 ve 142 maddelerindeki "cebir" unsurunu çıkarttı, böylece düşünce suç sayılır hale getirildi. Nazım yaptığı açlık grevinin ve geniş bir dayanışma hareketinin etkisiyle 1951'de hapisten çıkınca Moskova'ya gitti, 1963 yılında ölünceye kadar TKP saflarında ve aynı zamanda dünya barış hareketi içinde aktif olarak mücadele etti.

XII- II. Dünya Savaşı ve partinin antifaşist cephe çalışmaları

1930'lu yılların sonunda partinin varlığı ve yokluğu tartışılır hale gelmiştir. Komintern Yürütme Kurulu partinin durumunu görüşmek üzere bir toplantı yaptı. TKP'den toplantıya Şefik Hüsnü ve Reşat Fuat katıldı. Partinin güçlendirilmesi ve faşizm koşullarında çalışmaların düzenlenmesi konusunda önemli kararlar alındı. Komintern Şefik Hüsnü'yü illegal parti çalışmalarından aldı, sırf legal alanda, ittifaklar konusunda çalışmak üzere 1939'da Türkiye'ye gönderdi. Moskova'da partiyi temsilen İ. Bilen kaldı.

Komintern'in VII. Kongre kararlarına uygun partinin legal ve illegal çalışmalarını uyumlu bir şekilde yürütmek ve örgütü ye-niden ayağa kaldırmak için Reşat Fuat ve Zeki Baştımar da Türkiye'ye döndüler. Reşat Fuat örgüt işleriyle görevlendirildi. II. Dünya Savaşı öncesinde ve esnasında, 40'lı yıllarda parti başarılı bir çalışma götürdü. Hem parti yeniden toparlandı hem ülkede hızla yayılmaya başlayan faşizmin etkisine karşı Sovyet dostluğunu savunan güçlü bir antifaşist cephe çalışması yürütüldü. Legal yayınlar geniş çevrelerde etkili oldu. Partinin güçlenmesi gözüne batan iktidar Reşat Fuat'ı tutukladı. Ama parti çalışmaları devam etti.

Birinci Dünya Savaşı sonunda dünyada esen demokrasi rüzgârının Türkiye'ye de getirdiği hava içinde hükümet sol partilerin ve sendikaların kurulmasına izin vermek zorunda kaldı. 1946 senesinde önce Adil Müstecap-

lı'nın yönetiminde bir sosyalist partisi kuruldu. Kendi dışında gelişen ve güçlenen bu parti girişimi karşısında Şefik Hüsnü kendi liderliğinde Türkiye Sosyalist Emekçi ve Köylü Partisi TSEKP'yi kurdu, partinin illegal kadrolarının ortaya çıkmasına neden oldu. Böylece polis partinin üyelerini rahatça tespit edebilir konumuna geldi. Aralık 1946'da partiler eski komünistlerce yönetiliyor diye kapatıldı, yönetici ve üyelerinin çoğu tutuklandı. Hükümetin saldırısı yalnız partiye değil, tüm demokratik güçlere, bu arada Tan Gazetesine de yönelikti. Hükümet başlayan soğuk savaş döneminde Sovyetlerle olan ilişkilerini kesip, Batı'ya, ABD'ye yöneldi. Amerikalılar İkili Anlaşmalarla Türkiye'ye gelip oturdular,Partiyi yeniden canlandırmak için Zeki Baştımar parti çalışmalarının başına geçti. Tam parti ayağa kalkarken 1951 senesinde Mihri Belli ve Sevim Tarı'nın provakatif tutumları nedeniyle yeni bir tutuklama başladı.

TKP'nin Dünü, Bugünü, Yarını (2. Bölüm)

XIII- 1951/52 Tevkifatı: Partide bölünmeler ve ayrışmalar

1951/52 Tevkifatı olarak tarihe geçen bu tutuklama parti tarihinde yaşanan en büyük yıkımlardan biridir. Tutuklamaların esas nedeni iktidara yeni gelen Menderes-Bayar yönetiminin ABD ve Batı yanlısı politikalarına engel çıkaracak esas güç olan komünistlerin faaliyetlerinin önlenmesiydi. Hükümetin NATO'ya giriş bileti olan Kore Savaşı'na asker gönderilmesine Behice Boran'ın başında olduğu Barışseverler Cemiyeti karşı çıkmış ve hükümet zor durumda kalmıştı. Bu tutuklamalar aynı zamanda dünya ölçüsünde giden antikomünist kampanyanın da bir parçasıydı. Türkiye artık Sovyetler`le iyi komşuluk ilişkilerini terk ediyor ve Batı Bloku'nun içinde daha kesin yer alıyordu. Bu Türkiye politikasında sonuçlarını hâlâ yaşamakta olduğumuz yeni bir dönemin başlangıcıydı.

Sansaryan Hanı'nda ağır işkence koşullarında tutukluluk ve soruşturma döneminde partililer arasında gruplaşmalar meydana geldi. Duruşmada Zeki Baştımar parti ve komünizmin savunmasını yaptı. Hükümet mahkemenin komünistlere idama kadar ağır cezalar vermesi için 141 ve 142. Maddelerin ceza hükümlerini ağırlaştırdı.

51/52 Tevkifatının partimiz için sonuçları çok ağır oldu. Bu tutuklamalar partiyi 20 sene felç etti. Hapishanede çıkan gruplaşma ileride partinin yurtiçi ve yurtdışı diye bölünmesinin temelini oluşturdu. 10 sene boyunca Türkiye'de parti faaliyetleri tamamen durdu. Partinin ve ilerici güçlerin sesini duyuran İ. Bilen'in girişimiyle kurulan ve Demokratik Almanya'dan yayın yapan "Bizim Radyo" oldu. Bizim Radyo'nun kurulması Parti tarihinde önemli bir dönüm noktasıdır.

XIV- Yurt içi Yurt dışı ayrılığı

1960'lı yıllar da TKP'nin zor yıllarıdır. 10 yıllık cezaları ve sürgün süreleri bitenler tahliye edildiler. Zeki Baştımar 1961 yılında yurt dışına çıktı, Demokratik Almanya'ya geldi. Hapishanede başlayan gruplaşmalar daha da keskinleşti. İ. Bilen Türkiye'deki yoldaşların çağrılıp yurtdışında bir konferans toplanması önerisi ülkedeki yoldaşlar tarafından olumsuz karşılandı. Ülkedekiler *"esas parti biziz, onlar yurtdışında `mülte-*

*ci`"*dir şeklinde tutum aldılar. Onlar bu tutumlarıyla disiplinsizlik yapıyor, bölücülük yapıyorlardı. Komünist harekette bir ülkenin esas komünist partisinin Sovyetler Birliği Komünist Partisi SBKP'nin ve diğer kardeş partilerin, kabul ettiği parti olduğu gerçeğini ülkedeki yoldaşlar görmezlikten geldiler. Türkiye'de 27 Mayıs darbesinden sonra yığınlarda bir hareketlilik başlamış, Türkiye İşçi Partisi TİP kurulmuş, Meclis'e girmiş, antiemperyalist, demokratik, Marksist, sosyalist fikirler işçi sınıfı, gençlik arasında, ülkede yayılmaya başlamıştı. Sendikal harekette sınıf sendikacılığı güçleniyordu. Sovyetler Birliği ve sosyalist sistem için önemli olan komünistlerin bu gelişmelerin içinde yer almasıydı. .

Zeki Baştımar yurt dışında Yakup Demir parti adıyla TKP MK Birinci Sekreteri olarak partinin başına geçti. 1962'de yurt dışı parti aktiflerinin konferansı toplandı. TKP, SBKP'nin ve diğer kardeş partilerin kongrelerine katıldı ve gerçek komünist partisinin Bizim Radyo çevresindeki örgüt olduğu dünyaya ilan edildi. Öte yandan ülkeden uzak kalmak hem Bizim Radyo redaksiyonunda, hem de yurt dışı parti birimlerinde sürekli sorunlar yarattı. Konferanstan sonra kurulan Dış Büro hep işlevsiz kaldı, dağılmalar, ayrılmalar oldu. Buna karşılık yayın faaliyetlerine hız verildi. Batı Almanya'daki işçi ve öğrencilerle ilk ilişkiler kuruldu.

XV- Mihri ve Kıvılcımlı'nın bozgunculuğu ve TİP'e saldırıları

60'lı yıllarda önemli olaylardan biri Türkiye'de Mihri Belli ve Hikmet Kıvılcımlı'nın başını çektiği grubun bozgunculuk ve ihanetlerdir. Bu grup 60'lı yıllarda gelişmeye başlayan işçi hareketine, işçi ve emekçi, gençlik yığınlarda büyük bir ilgi uyandıran Türkiye İşçi Partisi TİP'e cephe aldılar. Doğan Avcıoğlu, İlhan Selçuk, Uğur Mumcu gibi Kemalist küçük burjuva radikalleriyle birlikte asker sivil aydın öncülüğünde Milli Demokratik Devrim MDD stratejisini işçi ve emekçiler, gençler arasında yaymaya kalktılar. Parti Mihricilerin bu politikasına, TİP'e saldırılarına karşı çıktı, TIP'i onlara karşı korudu. Mihricilerin bu tutumuna Reşat Fuat da karşı çıktı ve TİP'in desteklenmesi gerektiğini savundu.

Sol Kemalistler gibi MDD'cilere göre de devrime öncülük edecek olan işçi sınıfı değil, asker sivil aydın zümredir. Onlar bu tutumlarıyla gelişen işçi hareketini, TİP'in ve DİSK'in mücadelesini göz ardı etmekle kalmadılar, TİP çevresinde sosyalist fikirlerle tanışıp güçlenen, başını Deniz Gezmişlerin, Mahir Çayanların, Sinan Cemgillerin çektiği devrimci gençliğin TİP'ten koparılmasına, bir kısmının Kemalist hareketin kuyruğuna takılmasına ve bu gençlik hareketinin bölünüp paramparça olmasına aracı oldular. Gençlerin Maoculuğa, Enver Hocacılığa yönelmelerine ve değişik isimlerle komünist partileri kurmalarına önayak oldular. Bu ihanetleri nedeniyle onlar partiden atıldılar.

60'lı yıllarda en önemli olay işçi direnişlerinin ve örgütlenmesinin, sendikal hareketin gelişmesi, bölücülerin tüm çabalarına rağmen TİP'in güçlenmesi ve Meclis'e girmesiydi. Partimiz her türlü saldırılara karşı TİP'i korudu, TİP'in güçlenip gelişmesine büyük önem verdi. TİP'in başındaki Aybar-Boran-Aren üçlüsü TKP üyesiydiler. Onlarla bağlanmak çok önemliydi. Ama TİP yöneticileri yurt dışı parti yönetimiyle bağ kurmak istemediler. Bu TİP yöneticilerinin en büyük hatalarından biriydi. Onların bu tutumunda *"komünist partisi biziz"* anlayışı yatıyordu.

XVI- SBKP'nin TKP ve TİP'in birleşme sorunu

60'lı yıllarda Türkiye'deki olaylar ve TİP'in gelişmesi SBKP açısından da ilginçti. SBKP yığınlarla bağlı, mecliste temsilcisi olan legal bir sol harekete büyük önem veriyorlardı.

Hatta SBKP komünistlerin yönetimde olduğu TİP'i kardeş parti olarak görmeye başlamıştı. Bu durum TKP ve TİP'in birleşme konusunu gündeme getirdi. Bu konu SBKP tarafından partimize sık sık önerildi.

1980 darbesinden sonra Boran ve Sargın'ın yurtdışına çıkmasıyla birleşme yeniden gündeme geldi. Oysa TİP komünist bir parti değildi, sosyalist bir partiydi ve ayrı bir parti olarak yaşaması daha yararlıydı. SBKP bu konuda farklı düşünüyordu. SBKP ile TKP arasında bu konu uzun süre bir sorun olarak gündemde kalmıştır. SBKP hem partinin güçlenmesine hem de TİP ve diğer sosyalist hareketle birlikteliğe büyük önem vermiştir.

SBKP'nin 60'lı yıllardaki bu tutumunda anlaşılır bir yan vardı. Partinin yayın faaliyetleri vardı, ama yurtdışında yığınlardan kopuk kalmıştı. 1963'de Nazım'ın ölmesiyle ve bazı yoldaşların Bizim Radyo'dan ayrılmasıyla bu durum daha da ciddileşti. Partide bu durumun değişmesi, onun Türkiye'de yığınlarla bağlanması gerekiyordu. Bunun için TİP'le kaynaşmak bir olanaktı. Ama 71 darbesiyle birlikte bu olanak da suya düştü Parti bu sorunu, yığınlarla bağlanma sorununu çözmek için nereden ve nasıl başlamalıydı?

XVII. Türkiye ile yeni bir bağ, Köprübaşı: Avrupa'da çalışan Türkiyeliler

Yurtdışına çalışmaya gelen Türkiyeli işçilerin sayısı 60'lı yılların sonunda 1 milyona yaklaştı. Partinin önünde hem bu işçiler içinde örgütlenmek, hem de onların aracılığı ile Türkiye'de bağlar kurmak görevleri duruyordu. 60'lı yıllarında ortasından sonra Batı Avrupa'daki işçiler ve öğrenciler hem Türkiye hem de Almanya ile ilgili kendi sorunlarını tartışmak ve çözmek için dernekler kurmanın, örgütlenmenin zorunluğunu gördüler. İşçiler, *"Neden kendi ülkemizde değil de yaban ellerde çalışmak zorunda kalıyoruz?"* sorusuyla karşı karşıya kalıyorlardı. Bu soru sorulduksa onların politikleşmesi, Türkiye'nin içinde bulunduğu geri kalmışlıktan kurtuluşu üzerine düşünmeleri de, kaçınılmaz oluyordu.

Avrupa'daki 68 hareketinde yer alan Türkiyeli öğrenciler de Türkiye'nin emperyalist bağımlılıktan nasıl kurtulacağını tartışıyorlardı. Zamanla bu işçi-öğrenci buluşmasından sol ve demokratik örgütler doğdu. Bu örgütler Avrupa Toplumcular Federasyonu ATTF olarak birleşti. Nasıl bir politika izleneceği konusunda da, dünya çapında giden sınıf savaşında, ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelesinde Sovyetler Birliği'nin ve dünya sosyalist sisteminin yanında yer alınmasının en doğru tutum olacağı saptandı. İşçiler ve öğrenciler giderek artan bir ölçüde, bu doğrultuda hareket eden Türkiye Komünist Partisi TKP ile ilişkiye geçmeye karar verdiler. Bu çalışmalarda Alman Komünist Partisi'nin, Batı Berlin Sosyalist Birlik Partisi'nin, Fransa Komünist Partisi'nin, Belçika Komünist Partisi'nin, Yunanistan Komünist Partisi'nin ve diğer komünist partilerinin paha biçilmez enternasyonal dayanışmaları oldu.

XVIII- 1973 Atılımı: Fabrikalar kalemizdir

Parti yönetiminde önce parti örgütlenmesine mi yoksa geniş bir ittifakla bir cephe hareketine mi ağırlık verilmesi gerektiği tartışıldı. İsmail Bilen ve Aram Pehlivanyan yoldaşların görüşü ağır bastı ve Batı Berlin'de ilk parti komitesi kuruldu. İki yoldaş, Şiko ve Yelkenci Batı Almanya ve Batı Avrupa'da partiyi örgütlemek üzere görevlendirildi. Hem geniş bir cephe oluşturma, hem de partiyi örgütleme çalışmaları başladı.

Demir Yoldaşın ağırlaşan hastalığı nedeniyle parti çalışmaları iyi yürümüyordu. Polit Büro 24 Mayıs 1973'de Sovyet ve Alman yoldaşların da izlediği toplantıda Demir Yoldaşı MK Birinci Sekreterliği görevinden

aldı, emekliye ayırdı. Bilen ve Pehlivanyan yoldaşlardan oluşan Polit Büroya Şiko ve Yelkenci yoldaşlar da alınarak, Polit Büronun güçlendirilmesine karar verildi. Polit Büro ilk toplantısında Bilen Yoldaş`ı Genel Sekreter seçti ve partiyi ayağa kaldırmak için her alanda acil adımlar atılmasını saptadı.

Merkez Organ olarak Atılım'ın çıkarılmasına, "TKP'nin Sesi Radyosu"nun kurulmasına, yeni bir program ve tüzüğün hazırlanmasına, Batı Avrupa ve Türkiye'de belli bir örgütlülük düzeyine ulaştıktan sonra bir parti konferansının toplanmasına karar verildi. Batı Almanya'da Türkiye ile ilişkileri kurmak ve geliştirmek için bir köprübaşı kuruldu. Türkiye'den yeni çevreler ve kadrolar kazanıldı, Türkiye'nin her bölgesinde parti komiteleri oluşturuldu, komiteler çalışmaya başladı, parti yığınlarla bağlandı. Başta DİSK olmak üzere sendikalarda, işçi yataklarında gençler ve kadınlar arasında örgütlendi, fabrikalar kalemiz oldu. Dev 1 Mayıs gösterileri gerçekleşti. Burada ilerici sınıf ve yığın sendikacılığının kararlı uygulayıcısı Kemal Türkler'i ve İbrahim Güzelce yoldaşı özellikle anmak gerekir. Parti Türkiye'de ayağa kalkmıştı, varlığı artık her köşede hissediliyordu. Gelişen bu koşullarda 1977'de partinin 'Konya Konferansı' yapıldı, partinin tüm organları oluştu, çalışmalar yeni bir ivme kazandı. 20 yıl aradan sonra parti Türkiye'de yaşıyor ve savaşıyordu.

TKP tarihindeki 1973 Atılımı böyle gerçekleşti. 1973 Atılımı partide yalnız örgütsel ayağa kalkmanın simgesi değil aynı zamanda ideolojik, politik, pratik ve ilkeli çalışma anlayışı açısından da bir dönüm noktasıydı. 50 yıl boyunca dönem dönem somut olaylarda su yüzüne çıkan ve belirginleşen Şefik Hüsnü anlayışı kesinkes kapanmış, Mustafa Suphi'nin Marksçı-Leninci çizgisi yeniden patide egemen olmuştur. İşçi ve köylü, emekçi yığınlarına, Kürt halkına karşı sömürücü, baskıcı, ırkçı, şoven karakterli devletin aşılıp özgürlük ve eşitlik anlayışı temelinde demokratik bir devlet için mücadeleyi net ifade eden, bu işbirlikçi burjuva devletiyle ve onun emperyalist dayanaklarıyla mücadeleyi esas alan ve bu devletle her türlü ideolojik uzlaşmayı reddeden bir anlayış getirmiştir. 1973 Atılımı'nın özü burada yatmaktadır. Programdaki ileri demokrasi yepyeni bir demokratik Türkiye anlayışını içeriyordu.

Parti kadrolarının Marksçı-Leninci temelde kaynaşmaları, düşünce ve harekette birlikteliğinin sağlanması, gerekiyordu. Bu ise bir süreçti. Özelikle programdaki ileri demokrasi stratejisi zaman zaman ve yer yer tartışmalara neden oluyordu. Bu stratejinin temelinde ülkede güçler dengesini işçi sınıfı öncülüğünde ulusal ve demokratik bir cephe çerçevesinde demokratik devrime, oradan da değişen güçler dengesiyle sosyalizme doğru dönüştürmek görüşü yatıyordu. Başta İngiltere olmak üzere bazı parti örgütleri ülkede güçler dengesinin çoktan değiştiğini, ülkede devrimci bir durumun olduğunu, gündemde devrimin durduğunu ileri sürerken, Partinin diğer örgütlerinin çoğunluğu da, sağ ve sol güçler arasında çatışmaların artığını, ama henüz devrimci bir durumun olmadığını, en geniş katılımlı demokratik bir cephenin henüz oluşmadığını ve yığınların büyük çoğunluğunun henüz kazanılamadığını iler sürdüler ve İngiltere örgütünün goşist bir tutumda olduğunu belirttiler. İngiltere örgütü partiye bu görüşünü kabul ettirmeye ve parti içinde bu yönde bir örgütlenmeye gitmeye kalkınca, yaptığı disiplinsizlik yüzünden partiden atıldı. "Goşist" tavır başka bazı parti örgütlerinde de ortaya çıkıyordu.

XIX. 12 Eylül darbesi: Yeni bir dönem

Bu gelişmenin önüne 1980 darbesi bir set çekti. Darbe neoliberal ekonomik bir anlayışla Kemalist Türk devletinin Türk-İslam sentezi üzerinde zorla yeniden inşa ve tahkim edilmesiydi. Darbenin yıkım ve sonuçları çok ağır oldu. Darbe sol ve demokratik güçler üzerinden silindir gibi geçti. Silindirin altında kalmayan tek güç Kürt Özgürlük Hareketi oldu. Partimiz darbeden ağır yaralar aldı. Üstümüze büyük bir tutuklama dalgası geldi. Kadroların büyük bir kıs-

mı yurtdışına çıktı. Yurt dışında parti çalışmalarının stabilize edilmesi, hataların araştırılması, dersler çıkarılması gerekiyordu. Çıkarılacak en önemli ders bir yanda partinin Türkiye'de kalan birimlerinin hızla yeniden reorganize edilmesi, diğer yandan 12 Eylül darbe öncesi gelmekte olan faşist tehlikeye karşı başarılamayan sol ve demokratik güçlerin eylem birliğinin şimdi faşizan askeri cuntaya karşı yurtdışında gerçekleştirilmesiydi.

Parti birimlerinin reorganizasyonu iyi gitmiyordu. Bir sorumlu gerekiyordu, bulundu: H. Erdal. Dolaylı olarak Bilen Yoldaşın da sorumluluğu vardı. H. Erdal bu görevden alındı. Yerine Türkiye örgütlerini tanıyan üye olarak Kutlu partinin reorganizasyonunu üslendi. Türkiye'ye gönderilen ilk yoldaşlar maalesef kısa zamanda tutuklandı. Türkiye ile bağlar kurmak, toparlanmak zaman alıyordu. Sonunda 5. Kongreye Türkiye'den bir katılım sağlandı. Böylece Kutlu Türkiye'de kendine bağlı bir örgütlenme yaratmış oldu. Ama bu örgütlenmede Marksçı-Leninci anlayıştan çok, goşistçe anlayışlar egemendi.

Yurt dışına çıkan kadroların Avrupa'ya dağıtım ve yerleştirilmesi de kolay olmadı. Kutlu Türkiye'den tanıdığı ve güvendiği bu kadroları Batı Avrupa örgütlerine yerleştirerek bu örgütleri direk kendine bağlamayı planlıyordu. Bat Avrupa, özellikle Batı Almanya örgütü buna tepki gösterdi. Nabi zorla bu uygulamasını dayatınca Batı Berlin ve Batı Almanya örgütlerinde parçalanmalar, ayrılmalar oldu. Nabi bu tutumuyla daha o zaman kolektif çalışmadan uzak, keyfi ve bencil tutumuyla, kendi hırs ve kariyeri için partinin parçalanmasını ve yok olmasını bile göze alabileceğini ortaya koymuştu. Onun bu tutumu TİP ve sol güçlerle birleşme sürecinde daha belirgin ortaya çıktı. Sansasyonel, ani, goşistçe hesapsız kararlar, oldu bittiler onun karakteristik çalışma yöntemiydi Türkiye'ye dönüş de onun bu anlayışının bir parçasıydı. Birleşme ve dönüşler Türkiye'de iyi gitmeyen parti reorganizasyonunun ve hem TKP'de hem TİP'de hazmedilmeyen birleşme politikasına karşı yükselen tepkileri bastırmanın da bir yolu idi. Onun için önemli olan ilkeli bir örgütlülük ve birlik değil, dışa göstermelik sansasyonel bir hareket yaratmak, örgüt üzerinde otorite kurmak, kariyer yapmaktı. Örgütlerin likidasyonu uğruna bunu da başardı. Zira birleşme Marksçı-Leninci ilkeler temelinde değil, iradeci, *"ben yaptım oldu"* anlayışıyla ne idüğü "belirsiz" bir sol birlik adına yapılan bir likidasyondu.

XX.TİP'le birleşme: Likidasyona giden yol

12 Eylül darbesinden sonra hemen hemen tüm sol ve demokratik güçlerin yöneticileri Batı Avrupa'ya geldiler. Bunlar arasında TİP'ten Boran ve Sargın, TSİP'ten Kaçmaz, Yusufoğlu, Gazioğlu gibi yöneticiler bulunuyordu. 80'li yılları başında sol ve demokratik güçlerle ittifak çalışmaları bunların tutumu nedeniyle yavaş yürüyordu. Zira onlar, özellikle TİP TKP ile birleşmeyi dayatıyordu. TKP ise onlara gündemde eylem birliği olduğunu açıklıyordu. Onlar ise, özellikle TİP, kendilerinin Marksçı-Leninci parti olarak kabul edilmelerini, gündemde eylem birliği değil, birleşme olduğunu belirtiyorlardı. Hele Boran esas komünist partisinin TİP olduğunu, TKP'nin TİP'e katılması gerektiğini değişik biçimlerde vurguluyordu. Sovyetler, Almanlar ve Bulgarlar ise birleşmeyi dayatıyorlardı. Politbüro'da Bilen, Şiko ve Yelkenci birleşmeye karşı çıkıyorlardı. Onlara göre TİP içinde komünistlerin de, sosyaldemokratların da, küçük burjuva sol ve demokratik aydınların da olduğu legal sosyalist, ilerici, demokrat bir partidir. Türkiye'nin böyle bir partiye ihtiyacı vardır, TİP'in yaşaması ve gelişmesi gerekmektedir. TİP'i illegal bir komünist partisi yapmak büyük bir hatadır. *"Gündemde olan birlik değil, eylem birliğidir, Boran'ın yeri hem TİP başkanlığı, hem de TKP Polit Bürosu'dur, birleşme likidasyonun yolunu açar"*, diyorlardı. Nabi, Veysi ve diğerleri ise birleşmeden yana tavır koyuyorlardı.

Sovyetlerin baskısı sonunda Bilen yoldaş da birleşmenin yanında yer almak zorunda kaldı. Bunun üzerine TİP, TSİP ve diğer parti ve gruplarla görüşmelerden sorumlu Şiko yoldaş bu görevden alındı. Sovyetler hem Türkiye'de parti reorganizasyonunun, hem TİP'le birleşmenin hızlı gitmesi için Nabi'nin genel sekreter olmasını önerdiler. Partinin 5. Kongre öncesinde bu değişiklikler gerçekleşti. 5. Kongre bu değişikliklerin onayı oldu. Kongre parti tarihinde yeni bir kırılmaydı. Bu kırılmayı Nabi daha sonra TÜSTAV sitesinde *1983'deki "TKP 5. Kongresi ile 'resmi tarih' anlayışının dışına çıkmaya başlamıştık"* diyerek *"TİP-TKP birliğine sıcak bakmayan Bilen'in tarih tezinin... TKP 5. Kongresi'nde kalkmış"* olduğunu ifade ediyordu. Nabi'nin terk ettiğini ve kaldırdığını söylediği "resmi tarih" ve Bilen'in "tarih tezi" yukarda anlatılan Mustafa Suphilerin Marksçı-Leninci yoludur. 1983'de 5. Kongre ile 73 Atılımı dönemi kapandı, bir kez daha Mustafa Suphilerin yolu terk edildi. Şefik Hüsnü partiye Kemalist küçük burjuvaları doldurmuştu. Nabi ise bu yeni küçük burjuva solcularıyla birleşerek partiyi likide ediyor, varlığına son veriyordu. Önce TİP'le birleşildi. TBKP oluşturuldu. Bunu TSİP, Kurtuluş ve diğer sol gruplarla birleşerek SBP ve BSP izledi. Burjuvaziye hizmette hızını alamayanlar Cem Boyner'in YDH'sına gitti. Birlik yolu en sonunda ÖDP'nin kurulmasıyla partinin Kemalist Dev-Yol'a teslim edilmesiyle sonlandı. Böylece partinin likidasyon süreci de tamamlanmış oldu. Nabi'nin çevresi de küçük burjuvalıktan, Kemalizmden bir türlü kurtulamadı. Kemalist anlayıştan kurtulmak, "arınmak" partiyi yeniden ayağa kaldırırken en önemli sorundur.

ÖDP'de komünistlerin, Marksistlerin Dev-Yolcu Kemalistlerle birliği uzun ömürlü olmadı, olmazdı da. Bu ateşle suyun birliği, sonunda ateşin sönmesi gibi bir şeydi. ÖDP sayesinde Oğuzhan Müftüoğlu dağılmakta olan Dev-Yolu toparladı ve güçlendirdi. ÖDP'de egemen kıldı. Bu ise ÖDP'de Kemalizmin egemen olması demekti. Artık ÖDP'de "Marksistlere" yer yoktu. ÖDP eski bileşenlerine ayrıştı, kendine Marksist diyenler ayrıldı, herkes kendi hareketini bir biçimde yeniden yaratmaya koyuldu. TKP'liler, kendine Marksist, komünist diyenler de kendilerine bir yol aramaya başladılar. TKP'liler partinin yokluğunu belki ilk kez hissettiler. Bir başlangıç yapmak için Gümüldür'de toplandılar. Toplantıya komünistlerin birliği adına yine "herkes" katıldı. Herkesin katıldığı bir toplantıdan bir şey çıkmayacağı ortada idi. Yine de "Ürün" dergisini yeniden çıkarmak üzere bir komisyon kuruldu. Kaplan kardeşlerin sekter ve bencil tutumları nedeniyle Rasim Öz ve yoldaşları "Ürün"den ayrılıp "Savaş Yolu"nu çıkartmaya başladılar. Bunlar için ilkeli bir birlikten çok Mevlana gibi *"Gel, ne olursan ol, yine gel"* anlayışı belirleyiciydi. Onun için likidasyon batağından bit türlü çıkamıyorlardı.

XXI- Likidasyon, ilkesizlik ve yozlaşma: komünistleri birliği yanlış bir tezdir

TİP ve diğer parti ve gruplarla birleşme yalnız partimizi likide etmekle kalmadı, hem diğer partileri likide etti hem de komünist kadrolarda, sol kadrolarda ilkesizliği ve yozlaşmayı getirdi. Yaşananlar her soydan ve boydan kendine komünist diyenlerle birliğin yanlış bir tez olduğunu gösterdi. Bu tezi savunanlar devrimi yapmanın, burjuva düzenini yıkmanın Marksçı-Leninci temellerde kurulan, demokratik merkeziyetçilik ilkelerine göre çalışan, disiplinli, birlik içinde hareket eden bir partiyle, komünist partisiyle değil, kendine sol, komünist, devrimci diyen herkesin katıldığı, hatta "en aykırı düşüncelerle de beraber olabilen" geniş tabanlı hareketlerin yaratacağı bir partiyle gerçekleştirebileceğini yaymaya başladılar. Yani *"devrimci olabilmen için gömleğini değiştirmek yetmez, derini değiştireceksin"* dendi. İlkesizlik erdemliğe yükseltildi. Bunların karıştırdığı veya karıştırmak istedikleri yığınlarda kök salmış Marksçı-Leninci bir komünist partisiyle, her boydan ve soydan

en geniş güçlerle oluşturulacak cephe ve eylem birlikleridir. Partiyi en geniş güçlerin oluşturacağı cephe ye feda etmektir.

Gorbaçov'la birlikte yaygınlaşan bu "yenilenme" yani burjuvalaşma, yani geniş tabanlı olma hareketi Sovyetler Birliği'nin yıkılmasıyla birlikte tüm Avrupa'ya yayıldı. Yenilenemediysen "beton kafalı" oldun. Sonuç ortada. "En aykırı düşünceler"in beraber olduğu bir parti komünist partisi, devrime öncülük edecek parti olamayacağı görüldü. Bu partiler en sonunda burjuva düzeninin partileri oldular. Hem Avrupa'daki hem Türkiye'deki deneyler bunu göstermiştir ki, somut konularda en geniş tabanlı eylem birliklerinin, ittifakların oluşabilmesi ve işleyebilmesi, Marksçı-Leninci, çelik disiplinli, yığınlarla bağlı bir komünist partisinin varlığına bağlıdır. Böyle bir komünist partisi olmadan ittifaklar da işlemez. KP'ler ittifakların çekici gücü, motorudur. Güçlü komünist partisine sahip olmayan bir toplum kapitale teslimdir.

XXII- SİP-TKP sıradan bir olay değildir, devlet müdahalesidir

Sosyalist sistemin yıkılmasından sonra burjuvazi bazı ülkelerde işçi ve emekçiler özellikle de gençler arasında hâlâ var olan komünist, Marksist-Leninist akımları kontrol altına alabilmek, onları burjuva düzenine entegre edebilmek için devlete bağlı komünist partileri kurdurttu. Bunlardan bir tanesi de bizim ülkemizdeki SİP-TKP'dir. 2001 senesinde ortaya çıkan bu parti 1920'de Mustafa Kemal'in kurdurduğu komünist partisinin bir benzeriydi. İşlevleri aynıydı. Egemen güçlerin onların partinin ismini çalmasına müsaade etmelerinin nedeni sol, devrimci gençlerin ve emekçi yığınların partiye yönelmesini engellemek, onları egemen burjuva ideolojisinin, Kemalizm'in peşine, kuyruğuna takmaktı.

SİP-TKP'nin kuruluşu sıradan bir olay değildir, Bu parti bir devlet partisidir. Cumhuriyet Başsavcısı "TKP" isimli bu partinin kapatılması için dava açmayacağını belirtirken, kendi partileri SİP'in ismini TKP olarak değiştirenler için *"bunlar iyi çocuktur, eski TKP ile ilişkileri yoktur"* demesi boşuna değildir. TKP ismi Mustafa Suphilerin ismidir. TKP ismi Nazım Hikmet ve Bilenlerin ismidir. Partimizin şanlı ismini bu küçük burjuva Kemalistlerinin ve emperyalizm kuyrukçularının elinden kurtarmak her komünistin, her proleterin görevidir.

XXIII- Partiyi Marksçı-Leninci temelde ayağa kaldırma girişimi

SİP-TKP'nin kurulması ve yaşanan gelişmeler açık olarak TKP-TİP birleşme sürecinin başarısızlıkla bittiğini gösteriyordu. Artık bu gelişme karşısında *"ben hâlâ TKP'liyim"* diyenlerin harekete geçmesi gerekiyordu. Bunun için son 10 yılda yaşanan birlik sürecinden ders çıkarmak, TİP'le birleşmenin yanlış olduğunu görmek, TİP'le yalnız reformist değil devrimci bir birleşmenin de olmaması gerektiğini anlamak, likidasyon bataklığından çıkmak, ilkesizliğe ve yozlaşmaya son vermek gerekiyordu. Kalkınma ancak Marksçı-Leninci ilkelerde, partinin savaş geleneği, strateji ve taktiği, legal ve illegal savaş deneyleri temelinde olabilirdi. Partiyi ayağa kaldırmaya çalışanlar arasında Şiko ve Yelkenci de vardı.

2001 yılında SİP-TKP'nin kurulmasından sonra Şiko ve Yelkenci harekete geçtiler. Bir arayış içinde olan değişik gruplarla ilişki kurdular. Onların görüşlerini sordular, kendi görüşlerini onlara anlattılar. Ama bu görüşmelerin tecrübeleri gösteriyordu ki, eski partililerle yol almak, partiyi ayağa kaldırmak çok zordu. Likidasyon onları büyük ölçüde çürütmüştü. Likidasyon legalizmi mutlaklaştırmayı getirmiş, illegal çalışmanın gereksizliğini yaygınlaştırmıştı. Bu ise Türkiye koşullarında devletin ceberrutluğuna, terörüne gözleri kapalı teslim olmak demekti.

Tüm bu görüşülen grupların çıkışlarında ortak bazı tutumlar vardı. Bunlar Nabi'ye karşıydılar, ama birlik sürecine karşı değillerdi. Onlar da kendine komünist diyen "herkesin" katıldığı bir kongre toplansın, bir MK, bir PB seçilsin, parti kurulsun diyorlardı. Ama komünist partisi ise böyle

kurulmaz ve ayağa kaldırılamazdı. Onlar bu yolun Nabi'nin birlik ve yenilenme yolundan bir farkı olmadığını görmek istemiyorlardı. Onların birçoğunun amacı MK veya PB üyesi olup kendilerine otorite ve kariyer sağlamak, egolarını tatmin etmekti. Burada Leninci yeni tür parti anlayışı, Marksizm-Leninizm ise hiç yoktu. Konferans veya kongresinin partinin belli bir örgütlülük düzeyine ulaştıktan sonra toplanabileceğini, Konya Konferansı'nın da böyle gerçekleştiğini görmek ve anlamak istemiyorlardı. Önce partinin temel hücre ve komitelerini kurup sonra konferans toplamak onlar için beklenemeyecek uzak bir yoldu. Şimdi bu uzak yolda yürüyecek TKP'lileri aramak ve bulmak gerekiyordu.

XXIV. Partiyi ayağa kaldırmanın ilkeleri

Şiko ve Yelkenci yoldaşlar birlik adına bir birlik olsun, kendine komünist diyen herkesin her telden çaldığı, ama ismi TKP olan bir parti kurulsun diye hareket etmiyorlardı. Onlar belli ilkeler koyuyorlardı. Bu ilkeler etrafında toplanan, ideolojide, politikada, eylemde bir yumruk olan Leninci yeni türden bir partiyi, Suphilerin, Nazımların, Bilenlerin TKP'sini yaratmak istiyorlardı. Bu parti dünyada, bölgede ve Türkiye'de gelişmeleri değerlendiren, politikalar üreten, işçi sınıfının ve halklarımızın mücadelesinin içinde yer alan bir parti olmalıydı.

Böyle bir partinin oluşturulmasında dayanılacak olan ilke ve anlayışların başlıcaları onlara göre şunlardı:

1. Komünist partileri hâlâ Marksizm-Leninizm ilkelerini temel alan, demokratik-merkeziyetçilik esasına göre çalışan Leninci yeni tür bir partilerdir. Leninci parti içinde bulunduğumuz emperyalist dönemin gereğidir.

2. Bu parti Marks, Engels, Lenin'in ve Stalin dönemi de dâhil dünya işçi ve komünist hareketi ve Sovyet Birliği'nin deneyinden yararlanan, proletarya diktatörlüğünü, proleter enternasyonalizmini savunan partidir.

3. Sovyetler Birliği'nin ve reel sosyalizmin çöküşünden sorumlu olan dünya görüşümüz, ideolojimiz Marksizm-Leninizm değildir, Marksizmi-Leninizmi revize etmeye, onu reformist ve oportunist bir anlayışla uygulamaya kalkan yöneticilerdir. Marksizm-Leninizm toplumsal yaşam ve mücadele içinde geliştirilmesi gereken canlı bir teori ve bilimdir. Proletarya diktatörlüğü bürokratik değil, demokratik anlayış gerektiren kapitalizmden sosyalizme giden uzun bir geçiş sürecidir. Bu parti bu anlayışlara sahip olanların partisidir.

4. Bu parti Türkiye özelinde Kemalizmle ve Kemalist devletle, Kemalisti, liberali, İslamcısıyla genel olarak her türden burjuva iktidarı ve devletiyle bağını koparan, ekonomik, politik, ideolojik yanıyla egemen burjuvaziye karşı sınıf savaşımını esas alan komünistlerin partisidir.

5. Türkiye'yi ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütün gören Kemalist ideolojiyi, tek millet, tek devlet, tek vatan, tek dil, tek din anlayışını aşamayanların bu partide yeri yoktur. Bu parti Türkiye'yi çok uluslu, çok

dilli, çok dinli, çok kültürlü bir ülke olduğunu görenlerin, ülkenin bu gerçeğini inkâr edenlere karşı çıkanların, geçmişte işlenen Ermeni soykırımını, Süryani, Keldani, Ezidi, Pontus Rum katliamlarını lanetleyenlerin, Türkiye'nin tarihiyle yüzleşmesini savunanların, Türkiye'nin yalnız Türklerin değil, Türkiye'de yaşayan tüm halkların ülkesi diyenlerin partisidir.

6. Bu parti günümüzde baskı altındaki Kürt halkının Türk devletine karşı direnişini, ayaklanmasını haklı bulan, destekleyen, onun ayrılma dâhil kendi kaderini özgürce belirleme hakkını kayıtsız şartsız savunanların partisidir. Bu parti Türk devletinin Kürt halkına karşı yürüttüğü inkâr ve imha politikasına, Kürt Özgürlük Hareketine, onun örgütleri PKK ve KCK'ya karşı yürüttüğü kirli savaşa karşı çıkan, HDP ve onların haklı savaşımını destekleyen Türk aydın ve devrimcilerine karşı yürütülen faşist, barbar saldırılara karşı çıkanların, Kürt sorununun demokratik yollardan barışçıl çözümünü savunanların partisidir.

7. Bu parti sınıf mücadelesinde demokratik ve sosyalist devrimlerini aşamalı bir bütün olarak anlayan, günümüzde sınıf savaşının önünde duran ilk görevin demokrasiyi kazanmak olduğunu gören, Kürt ve ulusal sorun çözülmeden demokrasinin kazanılamayacağını kavrayanların partisidir. Kürt sorunu çözülmeden Türkiye demokratikleşemez, sosyalizm yolunda sınıf savaşı gelişemez. Erdoğan'ı iktidarda tutan milliyetçilikten ve şovenizmden kurtulamaz.

8. Bu partinin günümüzde strateji ve taktiğinin tüm ilerici, devrimci, demokratik güçlerin, işçi sınıfının ve emekçilerin demokratik hak ve özgürlükler için, ekonomik yıkıma, pahalılığa, yoksulluğa karşı mücadelelerini, kadınların erkek egemenliğine, kadın cinayetlerine ve şiddete karşı savaşlarını, çevreye sahip çıkanların mücadelelerini yalnız Erdoğan'ın faşist tek adam rejimine karşı değil, Erdoğan'ın Ortadoğu'daki savaşına karşı, Kürt sorununun demokratik çözümü için yönlendirilmesi gerektiğini görenlerin partisidir. Erdoğan'ın yıkılması, güçler ayrılığına dayalı parlamenter sisteme geçilmesi, Türkiye'nin demokratikleşmesi için, yeterli değildir. Türkiye ancak Kürt sorununun barışçıl, demokratik yollardan çözümüyle demokratikleşir.

9. Bu ilkeleri savunan parti her boydan ve soydan komünistlerin birliği ile oluşmaz, komünistlerin birliği yanlış bir tezdir. Çünkü Türkiye'de temelde hep iki tür komünist olmuş ve partide hep iki ideolojik ve politik çizgi savaşa gelmiştir. Bunlardan biri Mustafa Suphilerin Marksçı-Leninci devrimci çizgisi, diğeri Şefik Hüsnü'nün küçük burjuva Kemalist ve Menşevik çizgisi. Mustafa Suphi'nin yolunu ardıcıl savunanlar Nazım ve Bilen'dir, günümüzde Şiko ve Yelkenci'dir, onlarla birlikte olan komünistlerdir. Şefik Hüsnü'nün yolunda gidenler Mihri ve Kıvılcımlı ve onlarla birlikte olan kendilerine sözde komünist diyenlerdir, günümüzde de Nabi ve "Partizan" grubudur TİP'le ve diğer sol parti ve gruplarla birleşme yanlış bir yoldu, likidasyon yoluydu, bir çeşit Şefik Hüsnü yoluydu. Gündemde duran komünistlerin birliği değil, ayrışmasıydı, doğru yolun, Suphilerin yolunun kavranması ve bu yolda partinin ayağa kaldırılmasıydı. Parti başka bir kurumdur, her türlü boydan ve soydan komünistlerle, solcu ve devrimcilerle, küçük burjuva demokratik güçlerle kurulacak eylem birlikleri, cephe ve ittifaklar başka bir kuruluşlardır.

10. Komünist partisi dünyada ve ülkemizde işçi sınıfının ve insanlığın kurtuluşu, barış, demokrasi ve sosyalizm için mücadele eden, işçi sınıfı ve emekçi yığınlarla bağlı, onların barışçıl ve barışçıl olmayan mücadele yollarını, legal ve illegal savaşlarını karşı karşıya koymayan, işçi sınıfının çelik disiplinine uyan Marksçı-Leninci kadroların, komünistlerin, devrimcilerin gönüllü birliğidir, Bu kadrolar yaratılmadan parti ayağa kaldırılamaz.

Bugün bu ilkeleri benimseyen partili yoldaşlar partiyi ayağa kaldırıp yeni bir

atılım yapmak için işçi sınıfı ve emekçi yığınlar arasında çalışmaktalar, gençlik, kadın ve demokratik güçlerin, Kürt halkının özgürlük mücadelelerini desteklemekteler, Erdoğan'ın tek adam rejimine karşı tüm güçlerin demokratik ittifakını savunmaktadırlar.

XXV- Fabrikalar kalelerimizdir! Nerede bir komünist varsa parti oradadır!

Ülkemize, halklarımıza, işçi sınıfımıza karşı sorumluluğumuzu yerine getirmek, bizi bekleyen sorunların üstesinden gelebilmek için önce partimizi toparlayıp ayağa kaldırmamız gerekmektedir. Bu bilinçle çalışan yoldaşlar 30 yıldan fazla bir zamandır devam eden partimizin örgütsel yokluğuna son vermektedirler. Artık nerede gerçek bir komünist varsa TKP oradadır, vardır, yaşamakta ve savaşmaktadır. Onlar partiyi ayağa kaldıracak, yeni bir atılımı başlatacak olanlardır.

Partimizi ayağa kaldırma, yeni bir atılımı gerçekleştirme mücadelesi devam ediyor. Bu mücadele aynı zamanda TKP tarih oldu, miadını doldurdu, dönem yeni sol parti dönemi diyen likidatörlere, revizyonistlere, oportünistlere karşı verilen bir mücadeledir. Bu mücadele *"işçi sınıfı yoktur, onun tarihi misyonu iflas etmiştir, sosyalizm için değil „bir başka dünya" için savaşmak gerekir"* diyenlere karşı verilen bir mücadeledir. Kapitalizmde sömürü ve baskıdan başka bir dünya yoktur. Kapitalizmin sonu ya barbarlık, ya sosyalizmdir. Bu mücadele kapitalizmden sonra sosyalizm diyenlerin mücadelesidir. Bunun için işçi sınıfı ve emekçi yığınları örgütleyenlerin mücadelesidir.

Bu mücadele bugün Türkiye'de Türklerin ve Kürtlerin ve diğer Türkiye halklarının demokratik bir cumhuriyette ortak yaşamı için halklarımızın TKP'ye ihtiyacı vardır diyenlerin mücadelesidir. Bu mücadele 100 yıldan beri gelen Suphilerin, Nazımların, Bilenlerin savaşımını yaşatma mücadelesidir.

Yaşasın TKP'miz!

Kavga sesleri geliyor
Köylerden ve şehirlerden
TKP'miz ilerliyor
Bugün esir yarın herşey, hey hey

TKP - 1920 www.tkp-online.com

AÇIKLAMA: *100. Kuruluş Yıldönümü Coşkuyla Kutlandı*

PARTİMİZİN 100. Kuruluş yıl dönümünü; pandemi nedeniyle Anadolu'da bir ceviz ağacının altında büyük bir coşkuyla kutladık. Toplantı Mustafa Suphi, 15'ler başta olmak üzere katledilen ve yitirdiğimiz tüm yoldaşlarımız ve devrimcilerin anısına saygı duruşu ve parti marşıyla açıldı. Ölenlerin yasını tutmadan güneşi zapt edeceğimiz haykırıldı.

Açılış Türkçe ve Kürtçe konuşmalarla yapıldı.

Toplantıda dünyadaki ve Türkiye'deki gelişmeler tartışıldı. Dünyada ve Türkiye'deki işçi ve emekçilerin önünde duran nihai hedefin, burjuvazinin iktidarını yıkıp kapitalist sömürü düzenine son vermek için; iki aşamalı demokratik ve sosyalist devrim yolunda sınıf mücadelesini yükseltmek olduğu vurgulandı. Dünyada emperyalist rekabetin ve gerginliğin arttığı ve savaş tehlikesinin yükselmekte olduğu, buna karşın dünyada ve Türkiye'de barış hareketinin yükseltilmesi gerektiği belirtildi. Türk emperyalizminin temsilcisi Erdoğan'ın faşizan rejimi de Ortadoğu'da ve Akdeniz'de gerilimi artırmakta, Kürt Halkına ve komşulara saldırmakta, Osmanlı yayılmacılığını hortlatmakta olduğu belirtilerek, özellikle Kürt Halkına karşı yürüttüğü kirli savaşa şiddetle karşı çıkıldı. Kürt sorununun barışçıl, eşitlik, özerklik ve özgürlük temelinde demokratik yollardan çözülmesi gerektiği, Kürt Halkının özgürlük ve demokrasi savaşının Türk Halkının da özgürlük ve demokrasi savaşı olduğu; Kürt sorunu çözülmeden Türkiye'nin demokratikleşemeyeceği, sınıf savaşının da gelişemeyeceği saptandı. Toplantıda şu an en acil görevin Erdoğan'ın faşizan tek adam rejimini yıkmak, demokratik hak ve özgürlüklerin kazanılması mücadelesini yükseltmek olduğu önemle belirtildi. Bu mücadele için başta HDP'nin güçlendirilmesi ve yığınlar arasında çalışmanın önemi üzerinde duruldu ve tüm muhalif güçlerin ittifakının gerçekleştirilmesi, en acil görev olarak önümüze koyuldu ve zaman kaybetmeden harekete geçilmesinin zorunluluğunun altı önemle çizildi.

TKP tüm ilerici, demokratik, devrimci ve muhalif güçlerin ortak mücadele hattını örmek için üzerine düşen bütün görevleri yerine getirecektir. Partimiz; 1920'den beri Mustafa Suphi ve Ethem Nejatların, onların yolundan giden Nazımların, Bilenlerin mücadele ruhuyla; bu mücadeleler içinden yeni Atılımlarla ortaya daha güçlü çıkacak, işçi sınıfının kurtuluşunda öncülüğü yerine getirmek için, sınıf savaşının olduğu her yerde kök salacak, mücadele bayrağını yükseltecektir.

TKP 1920

www.tkp-online.com

Yaşasın TKP!

Yaşasın Marksizm-Leninizm!

Yaşasın Proletarya enternasyonalizmi!

Nerede bir yoldaş varsa parti orada vardır! Yaşıyor ve savaşıyordur!

1. Sayfadan Devam

Mustafa Suphilerin ve Ethem Nejatların kurduğu, Salih Hacıoğullarının, Nazım Hikmetlerin, Reşat Fuatların, Hüsamettin Özdoğuların, Yakup Demirlerin, Aram Pehlivanyan ve İsmail Bilenlerin yaşattığı ve bizlerin yaşatmaya çalıştığı partimiz Türkiye Komünist Partisi TKP'mizin 100. yılını kutlamak için toplanmış bulunuyoruz. 100 yıl, bir asır, dile kolay! Başarılar ve yenilgilerle, acılar ve sevinçlerle, cinayet ve ölümlerle, zindan ve sürgünlerle dolu bir yüzyıl. İşçi sınıfının yüce davası, hem kendi halkını hem insanlığı sömürü ve talandan, baskı ve zulümden, savaş ve saldırganlıktan kurtarma, sosyalist devrimi gerçekleştirme, sömürüsüz ve baskısız, demokratik, özgür, eşitlikçi, barışçıl yeni toplum sosyalizmi kurma uğruna burjuvaziye boyun eğmeden mücadele eden komünistlerin kahramanlıklarıyla dolu bir yüzyıl!

Bu mücadele enternasyonaldir. Partimiz TKP bu mücadelenin bir parçasıdır. Partimiz bu enternasyonal mücadeleler içerisinde doğmuş, 10 Eylül 1920'de Bakü'de kurulmuş, ülkemizde ve dünyada ulusal kurtuluş, sınıf, demokrasi ve sosyalizm mücadeleleri içinde gelişmiştir. Enternasyonalizm onun halklarımızın kurtuluşu için verdiği mücadelede güç kaynağı olmuştur. Bu mücadelelerde onun şaşmaz pusulası Marksizm-Leninizm, dünya işçi ve komünist hareketinin zengin deneyleri olmuştur.

İnsanlığın kurtuluşuna doğru büyük yürüyüş

Bu bir asrın en büyük olayı Ekim Devrimi'nin zaferidir. Ekim Devrimi insanlığa kapitalist sömürü ve baskıdan kurtuluşun mümkün ve nasıl olduğunu göstermiştir. Ekim Devrimi'nin zaferiyle şahlanan, dünya sosyalist sisteminin kurulmasıyla yükselen insanlığın kurtuluşa doğru giden umutlarla dolu büyük yürüyüşü maalesef 1989'da reel sosyalizmin yıkılması ve Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla büyük bir yenilgi almıştır. Kapitalizmle giriştiğimiz sistem savaşını kaybettik, yenildik, ama yok olmadık. Bugün bu toplantımız bunun bir ispatıdır. Savaş devam ediyor. Tarihin sonu gelmemiştir. Bu kapitalist düzende sömüren ve sömürülen, ezen ve ezilen, burjuva ve proleter sınıfları var olduğu sürece bu savaş da sürecektir. Bu bir toplumsal yasallıktır.

Reel sosyalizmin çöküşü dünya işçi ve komünist hareketini, ulusal kurtuluş hareketlerini, barış ve demokrasi hareketini derinden etkilemiştir. Dünya ölçüsünde yeniden üstünlüğü elde eden kapitalist, emperyalist sistem karşısında, bu sistem karşıtı hareketlerin hepsi ya gerilemiş, ya dağılmış ya da etkisiz hale gelmiştir. Yenilgiden en çok etkilenen ise komünist partileri olmuştur. Bir kısmı isim değiştirdi, bir kısmı bölündü, parçalandı, atomize oldu, bir kısmı kendini feshetti, büyük bir bölümü, özellikle Batı Avrupa'dakiler küçüldüler ama etkinliklerini ve varlıklarını sürdürmeyi başardılar.

Tüm bu gelişmeler içinde varlığını koruyamayan tek parti partimiz TKP oldu. Bunun en büyük nedeni partimizin 80'li ve 90'lı yıllarda yaşadığı büyük likidasyondur. Bu likidasyon anlaşılmadan partiyi yeniden ayağa kaldırmak mümkün değildir. Eğer bugün Türkiye komünist hareketinde dağınıklık

devam ediyorsa bunun en önemli nedenlerinden biri onların kendilerini hâlâ bu likidasyon batağından kurtaramamış olmalarıdır. O zaman sormamız gerekiyor, nedir bu likidasyonun özü?

Partimizde iki politik çizgi ve likidasyon

Yukarıda partimizi yaşatanların ismini sayarken uzun yıllar partimizin yöneticiliğini yapmış iki kişiye değinilmedi: Şefik Hüsnü Değmer ve Nabi Yağcı. Şefik Hüsnü bazı dönemler hariç 1925'den hemen hemen öldüğü 1959 yılına kadar partinin genel sekreteri veya önde gelen yöneticilerinden biri olmuştur. Nabi Yağcı da 1983'ten 1988'e kadar. Bu kadar zaman parti yöneticisi olan bunların partiye hiçbir katkıları olmadı demek doğru olmaz. Ama onların bu dönem içinde partiye verdikleri öylesine büyük zararlar var ki, onlar yaptıklarıyla değil verdikleri zararla anılan kişiler olmuştur. Bu partide iki damar olagelmiştir. Biri Marksçı-Leninci damar, diğeri burjuva damar. Marksçı-Leninci damar Suphilerin, Nazımların, Bilen'lerin yoludur. Bu partide Şefik Hüsnü ve Nabi Yağcı burjuva damardır. Bunlar partiye Kemalist, genel olarak burjuva görüşlerini, küçük burjuva anlayışlarını, oportünizmi getiren kişilerdir. Şefik Hüsnü partiye Kemalist Vedat Nedim Tör ve Şevket Süreyya'yı, Hikmet Kıvılcımlı ve Mihri Belli'yi bela etmiştir. Nabi Yağcı ise birleşme sürecinde partinin Boyner'in YDH'sına gitmesini, Kemalist Dev-Yol'la birleşmesini sağlayan kişi olmuştur. Partimizin tarihi boyunca bu birbiriyle zıt iki görüş hep mücadele edegelmiştir. Mustafa Suphilerin Marksçı-Leninci devrimci görüş ve tutumuyla, partiyi Kemalist ve burjuva kuyrukçuluğuna götüren Şefik Hüsnü'nün ve daha sonra da Nabi Yağcı'nın görüşleri. Bu iki görüş bugün de hâlâ yaşamakta ve bunlar arasındaki mücadele devam etmektedir. Partinin belli aşamalarda sürekli bir likidasyon yaşaması, yokluk ve varlık sorunuyla karşı karşıya kalması Şefik Hüsnü ve Nabi Yağcı'nın tutum ve politikalarının sonucu olmuştur. En son likidasyonun sorumlusu Nabi Yağcı'dır.

TİP yaşamalıydı ve TKP ile dirsek teması içinde olması yeterliydi. Birleşme yanlış bir yoldu.

Şüphesiz burada Komintern ve Sovyet yöneticilerinin Kemalist Türkiye ile ilgili tutum ve politikalarının rolü de vardır. Komintern'in Sosyaldemokratlara karşı olduğu gibi Kemalistlere karşı politikalarında da gelgitler olmuştur. Burada belirleyici olan Sovyetlerin güney komşusu Kemalist Türkiye'nin Sovyetlerle Batı arasında ikili oynamasıdır. Sovyetler Türkiye ile hep dost kalmaya çalışmış, emperyalist ve faşist saldırılara karşı onu savunmuştur. Kemalist devletin komünistlere sürekli saldırı karşısında parti Sovyetlerin politikasını uygulamakta zorlanmıştır. Bunun tipik bir örneği Kürt isyanlarına karşı tutumdur. Parti Kürt isyanlarında ki demokratik içeriği Komintern'e anlatamamış, isyanları İngilizlerin Kemalist hükümete karşı bir müdahalesi olarak görme kolaylığına kaçmıştır. Bunun sorumlusu Komintern temsilcisi olarak Şefik Hüsnü'dür.

Diğer bir örnek Sovyetlerin TİP ve diğer sosyalist partilerle birleşme konusundaki tutumudur. 60'lı yıllarda ve 70'li yılların başında partinin yayınlardan başka bir faaliyetinin olmadığı dönemlerde TİP'le partinin bir birlikteliğine Sovyetlerin büyük önem vermesi doğru ve anlaşılır bir tutumdu. Ama partinin Türkiye'de kök saldığı 70'li yılların ortasından sonra TİP'le birlikteliği başka bir düzeyde ele almak gerekiyordu. TİP yaşamalıydı ve TKP ile dirsek teması içinde olması yeterliydi. Birleşme yanlış bir yoldu. Likidasyon yoluydu. Nitekim öyle oldu. Yalnız TKP değil TİP ve diğer partiler de likide oldular. Sovyetler'e birleşmenin yanlış olduğunu anlatmayan, tam tersine birleşmenin üstüne atlayan ve Sovyetler çöktükten sonra bu süreci Kemalistlerle birliğe kadar götüren, kadroları yozlaştıran, likidasyon batağını derinleştiren Nabi ve "Partizan" grubu olmuştur.

Tüm bu likidasyonlara rağmen burjuva-

zinin TKP yok oldu dediği anda partimizin yeniden onun karşısına dikilmesini sağlayanlar ise Suphilerin ve Nejatların Marksçı-Leninci yolunda giden komünistler olmuştur. Bunlar yukarıda ismini saydığım Salih Hacıoğulları, Nazım Hikmetler, Reşat Fuat Baranerler, Hüsamettin Özdoğular, Yakup Demirler, Aram Pehlivanyanlar, İ. Bilenlerdir. Bugün bu mücadeleyi yürütme misyonunu üstlenenler bizleriz, burada toplananlardır. Önümüzde partimizi yeniden ayağa kaldırma görevi durmaktadır. Bu görevi başarmak bizlerin omuzlarındadır. Bu bizim bugün savaşan ve yarın gelecek olan nesillere karşı yükümlülüğümüzdür. Nasıl tüm dünyada kapitalist, emperyalist sömürü ve talana karşı devrimci komünist partilerinin eksikliği hissediliyorsa, ülkemizde de işçi sınıfımızın ve halklarımızın demokrasi, özgürlük ve sosyalizm mücadelesinde TKP'nin eksikliği de hissedilmektedir.

Bizim çalışmalarımızda esas olan işçi ve emekçi yığınlarla bağlanmaktır. İşimiz zor, yolumuz taşlı ve dikenli.

Sonu gelmeyen tutuklamalar

Yoldaşlar,

Partimizin tarihinde tutuklamaların olmadığı, hapishanelerin komünistlerle doldurulmadığı bir yıl hemen hemen olmamıştır. Nasıl bugün Kürtlerin ve tek adam rejimine karşı duranların tutuklanmadığı bir gün yoksa, o zamanlarda komünistlerin tutuklanmadığı, çalışmaların kesintiye uğramadığı bir yıl olmamıştır. Partimizin en uzun çalışma dönemi 73 Atılımı dönemidir. Dünde bugünde bu ceberut Türk devleti her zaman komünistlerin, Kürtlerin, ilerici ve devrimci güçlerin, demokratların karşısına bir zebani gibi dikilmiş, onlara yaşam hakkı tanımamaya kalkışmıştır. Ermenilere ve Hristiyan halklara soykırım uygulamış, partimizin önderleri Mustafa Suphileri Karadeniz'de katletmiş, Kürt isyanlarını kanla boğmuş, Denizleri, Çayanları yok etmiş, partimize sürekli saldırmıştır. En ağır saldırı 51/52 Tevkifatı ve 12 Eylül dönemi tutuklamalarıdır. 12 Eylül darbesi tüm devrimci ve demokratik güçlerin üstünden silindir gibi geçmiş, ama onun karşısına dikilen, savaşan ve yaşayan güç Kürt Özgürlük Hareketi olmuştur.

Partimizi yeniden ayağa kaldırmaya çalışırken, partimizin kaderi, alın yazısı haline gelen her sene gerçekleşen bu tutuklama zincirini kırmamız gerekmektedir. Bu devlet daha da ceberrutlaşmıştır. Bize yine yaşam hakkı tanımayacak, ama biz bu hakkı alacağız. Bunun yolu bir yanıyla konspirasyon kurallarına uymaksa, diğer yolu yığınlar içinde, fabrikalarda kök salmak, sendikalarda ve diğer legal yığın örgütlerinde çalışmak, legal olanaklar yaratmaktır. Legalle illegal çalışmayı iyi değerlendirmek ve uygulamaktır. İşimiz kolay değildir. Çevrede hâlâ birleşmenin yarattığı likidasyon batağında dolaşan, *"TKP sönümlendi, tarih oldu, işçi sınıfı yok, tarihi misyonu iflas etti"* diyenlerle, Nabilerin ve devletin ilkesizleştirdiği, yozlaştırdığı; disiplinsizliği, kendi başına buyrukluğu, küçük burjuva milliyetçiliğini erdem sayan bir sol, devrimci, demokrat ve kendine komünist diyen bir yığınla karşı karşıyayız. Bunlar bizleri daha uğraştıracaktır. Ama bizim çalışmalarımızda esas olan işçi ve emekçi yığınlarla bağlanmaktır. İşimiz zor, yolumuz taşlı ve dikenli. Kaplumbağa, karınca gibi yürüyeceğiz, iğneyle kuyu kazacağız, yığınlarla bağlanacağız, yeni atılımı gerçekleştireceğiz.

1973 Atılımı dönemindeki koşullar çok farklıydı. Hatta günümüz koşullarından kat kat iyi idi. Arkamızda bir Sovyetler Birliği, dünya sosyalist sistemi vardı. Hem ülkemizde hem dünyada yükselen bir devrimci hareket vardı. İnsanlar bir şeylerin değişebileceği veya değiştirilebileceği umuduna sahipti. Mücadelenin boşa gitmeyeceği kanısı yaygındı. Harekete katılımlar büyüktü. Bugün ise durum tam tersi: Ne Sovyetler Birliği, ne

sosyalist sistem var, ne de Türkiye'de Kürtler dışında devrimci mücadele veren bir yığın hareketi var. İşçi sınıfının ve halkların taleplerini cesaretle dile getirecek, onları örgütleyecek ne devrimci örgütler var ne de halktan gelen bu faşizan düzeni değiştirmeye yönelik bir hareket var. Ülkenin doğusunda, Kürdistan'da yığınlar ayağa kalkmış baskıya ve zulme karşı özgürlük ve demokrasi için savaşırken, ülkenin batısı üstüne ölü toprağı örtülmüş gibi suskun, büyük bir faşizan baskı, milliyetçilik ve şovenizm dalgası altında esir alınmış durumda ezilmektedir.

Baskıya rağmen Erdoğan'a karşı direniş

Şüphesiz hiçbir şey yok değil, Kürt halkı savaşıyor, Batıda bir şeyler yapılıyor, yapılanlar da az şeyler değil. Tüm baskılara rağmen toplumun değişik kesimlerinde direnişler, yürüyüşler, gösteriler yaşanmaktadır. Bugünün koşullarında bu kolay değildir. Bugün devlet daha güçlü ve saldırgandır. Ülkemizde faşizan bir rejim hüküm sürmektedir. 18 yıllık AKP iktidarı, Erdoğan'ın kurmakta olduğu faşizan, otoriter tek adam rejimi, faşist MHP ile AKP ortaklığı Türkiye'yi oldukça değiştirdi. Burjuva demokrasisi hemen hemen tümüyle rafa kaldırıldı, güçler ayrılığı büyük ölçüde yok edildi. Yasama, Meclis işlevsizleştirildi, Erdoğan'ın torba yasalarına onay veren bir kurum haline geldi. Yargı bağımsızlığı yok edildi, yargı Erdoğan'ın açıklamalarına göre karar veren sarayın bir organı haline döndü. Adli yıl açılışını sarayda Erdoğan yapmakta, yargıya talimatlar vermektedir. Yürütme ise Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi denen bir ucube ile Meclisin kontrolünden çıkarıldı, Erdoğan'ın sekreteri gibi çalışan bakanlardan oluşan bir kuruma dönüştü. Türk milliyetçiliği ve Sünni-Vahabi- İslam değer yargılarıyla Erdoğan'a biat ve itaat eden yeni bir toplum yaratılmaya çalışılmaktadır. Erdoğan'a itaat etmeyen, eleştiren ya FETÖ, ya PKK teröristi yaftasıyla tutuklanmakta, yıllarca hapse mahkum edilmektedir. Kavala'dan Demirtaş'a, Öcalan'a, Figen Yüksekdağ'dan Kışanak'a kadar binlerce insan hapishaneleri doldurmaktadır. Bunlar mahkûm değil rehindirler. Bunların demokrasi mücadelesinden korkan Erdoğan ülkede bir korku imparatorluğu kurmaya çalışmaktadır.

Hapishaneleri dolduran binlerce insan mahkûm değil rehindirler.

Erdoğan bu hedeflerine tam olarak ulaşmış değil. Ama başarma yönünde önemli bir mesafe katetmiştir. Temel hak ve özgürlükleri, düşünce ve ifade özgürlüğü, toplantı, gösteri ve yürüyüş özgürlüklerini kullanılmaz hale getirmekte, bu anayasal hakkı kullanmaya kalkan örgütlere, partilere, Barolara, Odalara, kadınlara, gençlere, akademisyenlere, işçilere ölçüsüz güç ve şiddet uygulamakta, onları susturmaya, sindirmeye kalkmaktadır. Hâlâ ülkemizde klasik ifadeyle bir kim-kimi mücadelesi, yani Erdoğan'ın faşizan tek adam rejimini yaratma mücadelesiyle, halkın geniş kesimlerinin demokratik hak ve özgürlükleri savunma mücadelesi sürmektedir. Erdoğan'la halk arasında için için bir savaş gidiyor. İşte tam burada bizlere, komünistlere, demokrat ve devrimci güçlere büyük görevler düşmektedir.

İç içe iki aşamalı demokrasi mücadelesi

Bugün Türkiye'de demokrasi mücadelesinin önünde iki aşama bulunmaktadır. Birincisi Erdoğan'ın faşist MHP ile birlikte kurmakta olduğu otoriter-selefist tek adam rejimini durdurma ve sonlandırma, demokratik hak ve özgürlükleri yeniden kullanma ve işlerlik kazandırma mücadelesidir. İkincisi Türkiye'nin gerçek demokratikleştirilmesi olan Türk, Kürt ve tüm Türkiye halklarının, işçi ve emekçilerinin, aydın ve sanatçılarının, kadın ve gençlerinin eşitlik, özgürlük, özerk-

lik temelinde barış içinde yaşayacakları demokratik Türkiye Cumhuriyeti yaratma mücadelesidir. Bu iki mücadele hem iç içedir, hem birbirinden ayrılan yanları vardır. Erdoğan'ın otoriter tek adam rejimine karşı mücadeleye katılacak kesimlerden bazıları, demokratik bir Türkiye mücadelesine katılmayabilirler. Ama onlar Erdoğan'a karşı mücadeleler içinde yığınların baskısıyla etkilenebilirler ve güçler dengesi gerçek bir demokrasiden yana değişebilir. En azından Erdoğan'ı yendikten, demokratik hak ve özgürlükleri kazandıktan sonra demokrasi mücadelesi de genişleyecek ve yeni bir boyut kazanacaktır. Onun için bugün önümüzdeki duran ilk görev Erdoğan'ın kurmakta olduğu faşizan tek adam rejimini durduracak ve sonlandıracak demokratik bir hareket yaratmaktır. Tabanda ve tavanda ortak birliktelikler ve ittifaklar, cepheler örmektir. Bunları yaparken bazen "bağrımıza taş basmak" da gerekecektir. İlk hedef bu faşizan rejimi sonlandırmaktır.

Erdoğan'a karşı mücadele ederken komünistlerin, devrimci demokratik güçlerin yığınlar içinde olmaları çok önemlidir. Onların yığınlar içinde olması demek, yığınlardaki ister ekonomik, ister sosyal, ister politik kıpırdanışları iyi değerlendirmek ve bu kıpırdanışları hep birlikte Erdoğan'a karşı bir eylemliliğe çevirmek demektir. Günümüzde işçilerin kıdem tazminatlarının yağmalanmasına karşı direnişleri, çoklu Baro yasasına karşı avukatların eylemleri, işsizliğe ve pahalılığa karşı emekçi yığınların feryatları, basında, özellikle sosyal medyada sesi boğulmaya çalışılan genç neslin ve aydınların baskı ve zulme karşı isyanları, kadınların şiddete ve cinayetlere karşı mücadeleleri, HDP'nin sivil darbe ve baskılara, savaşa karşı demokrasi eylemleri yığınlarda Erdoğan'ın kurmaya çalıştığı faşizan, tek adam rejimine karşı tepkilerin artmakta olduğunu göstermektedir. Bunlar maalesef bugün birbirinden kopuk eylemler olarak gelişmektedir. Birinin diğerinin eylemine sahip çıkması, birbirlerine destek olması, işçi ve sendikaların avukatların, aydınların, gençlerin, kadınların yanında, aydın ve avukatların, gençlerin ve kadınların da işçilerin eylemlerinin yanında yer alması kaçınılmazdır. Bunların hepsinin birden HDP'nin eylemlerine katılması gerekmektedir. Komünistlerin ve devrimcilerin görevi eylemler arasındaki bu kopukluğu gidermek, destek ve dayanışmayı ve bunların hepsinin bir mecraya akmasını sağlamaktır.

Komünistlerin ve devrimcilerin görevi eylemler arasındaki kopukluğu gidermek, destek ve dayanışmayı ve bunların hepsinin bir mecraya akmasını sağlamaktır.

HDP ve demokrasi mücadelesindeki yeri

Bugün yığınların Erdoğan'a karşı vermekte oldukları politik mücadelenin örgütü HDP olması gerekir. HDP çoğunlukla bir Kürt partisi olmakla birlikte, bugün artık o; Kürt ve Türk tüm Türkiye halklarının, sol ve demokratik güçlerinin en geniş ittifakının partisidir. Onun güçlendirilmesi ve Erdoğan'ın karşısına Türkiye halklarının, demokratik güçlerin temsilcisi olarak dikilmesi Erdoğan'ın korkulu rüyasıdır. Çünkü Erdoğan biliyor ki, HDP ile birlikte kendi faşizan tek adam rejimine son verecek olan yığınlar ve demokratik güçler demokrasi mücadelesini daha da derinleştirecekler, Türkiye'nin demokratikleşmesi, savaş ve saldırganlığı bitirip ülkemizin ve bölgemizin barışa, halkımızın huzur ve refaha kavuşması, Türkiye işçi sınıfının ve emekçilerinin, Türk, Kürt ve diğer Türkiye halklarının demokratik cumhuriyetin kurulması için mücadeleyi devam ettireceklerdir. Bu nedenle de HDP'nin ilk etapta Erdoğan'a karşı mücadeleyi başa almakta ve alması gerekmektedir. Erdoğan'ı yenen yığınlar sonra gerçek demokrasiye doğru gideceklerdir.

HDP'nin bir Türkiye partisi olarak bugün ki işlevi 1960'lı yıllardaki TİP'in işlevine benzemektedir. O zaman Türkiye işçi sınıfı, gençliği ve aydını, Kürt ve Türk halkı TİP saflarında yer almış, burjuvaziye meydan okumuş ve onun iktidarını titretmişti. Hatırlamakta yarar var, Behice Boran Urfa milletvekiliydi. Bugün de bu faşizan iktidarı sarsmak, yıkmak HDP saflarında birlikte mücadeleyi gerektirmektedir.

Strateji ve taktiğimizin merkezinde Kürt sorunu

Yoldaşlar,

Dünyada iki sistem, sosyalizm ve kapitalizm varken sınıf savaşı da iki sistem arasında cereyan ediyordu. Her ülkedeki sınıf savaşı, barış ve demokrasi mücadelesi, devrim sorunu, ulusal kurtuluş hareketi sistem savaşının seyrine ve sonucuna bağlıydı. Komünist partileri de strateji ve taktiklerini buna göre saptıyorlardı. Reel sosyalizm yıkıldı, sistem savaşı bitti. Komünist partilerin strateji ve taktikleri de değişikliğe uğradı. İşçi sınıfının mücadelesi yine enternasyonaldir. Ama şimdi çıkış noktası kendi ülkeleri, kendi kapitalizm, emperyalizmine, onun entegre olduğu uluslararası tekellere ve finans kapitale karşı mücadeledir.

Türk devletinin 100 yıldan beri Kürtlere diğer halklara karşı uyguladığı inkâr ve imha politikası ve bu politikaya karşı Kürt halkının direnişi ve Türk devletinin Kürtlere karşı yürüttüğü kirli savaş, strateji ve taktiğimizin merkezinde bulunmaktadır.

Reel sosyalizm sonrasında bizim strateji ve taktik saptamalarımız da değişti. Türk devletinin 100 yıldan beri Kürtlere diğer halklara karşı uyguladığı inkâr ve imha politikası ve bu politikaya karşı Kürt halkının direnişi ve Türk devletinin Kürtlere karşı yürüttüğü kirli savaş, strateji ve taktiğimizin merkezinde bulunmaktadır. Türkiye'nin sınıf mücadelesi demokrasi mücadelesiyle, demokrasi mücadelesi de Kürt sorunuyla iç içedir. Kürt sorunu çözülmeden sınıf, demokrasi ve barış mücadelesinin gelişmesi, önünün açılması çok zordur. Demokrasi gelişmeden Kürt ve diğer sorunların çözümü de çok zordur. Nereden başlamalı sorusuna yanıt, hep birlikte Erdoğan'ın faşizan tek adam rejimini sonlandırmak için mücadele olmalıdır.

Strateji ve taktiğimizi tartışırken, saptarken ülkemizin Kürt ve ulusal sorun, kimlik, din ve kültür sorunu gibi özgüllüklerini enine boyuna ele almamız gerekmektedir. Avrupa'da çoktan çözülmüş olan bu sorunlar 100 yıldan beri devam eden, üstü sürekli örtülen ama tekrar tekrar nükseden Türkiye'nin temel yapısal sorunlarıdır. Bunlar Türkiye'nin nasıl bir ülke olduğu, toplumsal, sosyal, politik yapısının ne olduğu, böyle bir yapının nasıl bir ceberut devlet ve cumhuriyet yarattığı sorunlarıdır. Bu sorunlar 100 yıl önce Osmanlı İmparatorluğu çökerken ortaya çıktı, tartışıldı ve zorbalıkla "çözüldü", ama bu sorunlar bitmedi, bugün o günkünden daha keskin karşımıza çıkmaktadır.

Her şeyden evvel şu saptama yapılmalıdır. Türkiye Anadolu ve Trakya'yla çok halklı, çok dilli ve dinli, çok kültürlü bir ülkedir. Türkler 1000 yıldır bir türlü Anadolu'ya ve Trakya'ya yerleşemediler. Hâlâ bu ülkenin yabancısı gibidirler. Burası yurt mudur, vatan mıdır, karar vermiş değiller. Her sene 29 Mayıs'ta kendi ülkesini, en son 24 Temmuz'da Ayasofya'yı yeniden fetheden, bu ülkenin kıymetini bilmeyen bir anlayış, bir iktidar var karşımızda. Kapılar açılsa bu güzelim ülkede kimse kalmayacak, herkes Avrupa'ya göç edecek. Türkler Anadolu'ya geldiler, ama bu topraklara vatan olarak bakamadılar, bu topraklarda yaşayan kadim halklarla ortak bir yaşam kuramadılar. Bu sorun Osmanlı çökerken daha belirgin ortaya çıktı. Türkler nerede, kimlerle ve nasıl yaşayacaklardı? Cevap bekleyen sorundu.

Nasıl bir Türkiye, nasıl bir devlet konusunda üç öneri

Osmanlı yıkılırken yeni ülkenin ve yeni devletin nasıl olacağı konusunda üç görüş belirdi: Birincisi, İttihatçıların ve Kemalistlerin görüşü. Türkler dışında tüm halklar imha veya asimile edilmelidir. İkincisi padişah ve hilafetçilerin görüşü: Müslüman halklar dışında Hıristiyan ve diğer kültürden olan halklar imha edilmelidir. Halife önderliğinde Müslüman bir devlet yaratılmalıdır. Üçüncüsü azınlıkların ve komünistlerin görüşü: özgür halkların özgür birliği temelinde federatif şuralar cumhuriyeti kurulmalıdır. Bu üç görüşten İttihatçıların ve Kemalistlerin görüşü üstün geldi. Sorunu geçici olarak çözmüş oldular. Önce İttihatçılar ve hilafetçiler birlikte Hristiyan halkı yok ettiler, Ermenilere ve diğer Hristiyan ve başka dinlerden halklara soykırım uyguladılar, insanlık adına utanılacak katliamlar gerçekleştirdiler. Mustafa Kemal Mustafa Suphileri Karadeniz'de katlettirdikten sonra özerk, federatif şuralar cumhuriyeti yaratma olanağı da ortadan kalktı. Cumhuriyet ilan edilirken laik bir devlet kurma adına hilafetçiler baskıyla susturuldu. Cumhuriyeti ilan ettikten sonra da Mustafa Kemal başta Kürtler olmak üzere Anadolu'daki Türk olmayan tüm halkları Türkleştirmeye, asimilasyona, inkâr ve imhaya tabi tuttu. Türkiye Türklerindir, dendi. Kürtler bunu kabul etmedi. Direnişe geçtiler. Bugün hala direniyorlar. Kemalizmin kurduğu laik, ceberrut, inkârcı ve imhacı Türk Cumhuriyetinin sonu gelmiş, miadı dolmuş durumdadır.

Bugün de 100 yıl sonra yine aynı sorunla karşı karşıyayız. Nasıl devlet, nasıl cumhuriyet? Yine üç görüş var. Kemalist görüş, Kürtlerin, azınlıkların ve komünistlerin görüşü, dinci-hilafetçilerin görüşü, Kemalistler Batı yanlısı, modern ve laik cumhuriyetin arkasına sığınarak ceberut, inkâr ve imhacı, baskıcı ve zulümcü Türk devletini devam ettirmek istemektedirler. Kemalistin hangi türü olursa olsun, ister CHP'lisi, ister Ergenekoncusu, inkâr ve imha politikasından geri adım atmadığı, Kürtlerin kendi kaderlerini tayin hakkını kabul etmediği sürece demokrat olamazlar. Onların Erdoğan'ın tek adam rejimine karşı parlamenter demokrasi için mücadelelerini desteklemekle veya onlarla birlikte hareket etmekle, Erdoğan'a karşı bir cephe oluşturmakla demokratik bir ittifak kurulmuş olmaz. Türkiye halklarının eşit, özgür, özerk, demokratik ortak yaşamını savunan bir cephe ancak demokratik bir ittifak olabilir. Ama Erdoğan'ın faşizan tek adam rejimi bizim ve tüm demokratik güçlerin önünde büyük bir engel olduğu için Erdoğan'a karşı her girişimi desteklemek gerekmektedir. Eğer bu mücadelede demokratik güçler yığınları kazanabilirse, Erdoğan rejimine son verme mücadelesinde etkin bir rol oynayabilirse, o zaman ülkenin demokratikleşmesinin önü açılabilir. Ama şu an Erdoğan daha i ktidarda, en güçlü dönemlerinden birini yaşıyor. Ama insanın en güçlü olduğu dönem onun aynı zamanda en güçsüz, zayıf olduğu dönemdir. Eğer o çok güçlü gözüküyorsa, bunun nedeni demokratik güçlerin örgütsüzlüğüdür. Bunun için Erdoğan'a muhalif tüm güçleri bir cephede toplamak günümüzde en acil görevdir.

Eğer Erdoğan çok güçlü gözüküyorsa, bunun nedeni demokratik güçlerin örgütsüzlüğüdür. Bunun için Erdoğan'a muhalif tüm güçleri bir cephede toplamak günümüzde en acil görevdir.

Bugün Kürtlerin, azınlıkların ve komünistlerin görüşü ise hâlâ eşitlik, özgürlük, özerklik temelinde tüm Türkiye halklarının ortak demokratik cumhuriyetini yaratmaktır. Bu mücadele önce Erdoğan'a karşı mücadelede, demokratik hak ve özgürlükleri kazanmayı, buradan da demokratik cumhuriyet için demokratik bir cephe kurmayı gerektir-

mektedir.

Erdoğan'ın faşist, selefist iktidarına karşı çıkalım

Dinci ve hilafetçilerin görüşü de hâlâ faşist, gerici, Vahabist-Selefist bir Müslüman cumhuriyet kurmaktır. Bunlar batı yanlısı Kemalist ceberut devlete karşı alttan alta yürüttükleri iktidar mücadelesini 2002 senesinde AKP-Fethullahçı ortaklığında kazanarak büyük bir hamle yaptılar. Takîyye yaparak Avrupa Birliği, Kürt sorunu, demokrasi gibi sorunlara taraf gözüktüler, vesayetçisi Kemalist devlete karşı saldırıya geçtiler. Erdoğan orduda Kemalist etkiyi kır-dıktan sonra önce Kürtlere ve demokratik güçlere sırt çevirdi. Sonra Fetullahçılarla ittifakı bozdu. 15 Temmuz darbesini Allah'ın lütfu görüp halkın iradesini hiçe sayıp ülkede sivil darbe üstüne sivil darbe yapıp kayyımlar atayıp, Meclis ve yargıyı, polis ve orduyu arkasına, MHP'yi de yanına alıp kendi İslami faşizan tek adam rejimini kurmaya başladı. Toplumda akla dayalı Aleviliğin ve Hanefiliğin yerine nakle dayalı Vahabi-Selefist Sünni-İslamı ikame etmekte çok yol alındı. Diyanet İşleri Başkanı Şeyhülislamdan daha güçlü konumlara getirildi. Elinde kılıç fetih mesajları vermeye başladı. Birçokları son günlerde tartışılan erkek-kadın eşitliğini öngören İstanbul Sözleşmesi'ni kaldırma girişimlerine, Ayasofya'nın camiye dönüştürülmesi, hilafetin geri getirilmesi tartışmalarına bakıp "1923'de laik cumhuriyetin" kaldırılıp İslami cumhuriyetin ilan edilmesine bir ramak kaldı demektedir. Bu Müslüman devlette Kürtlere, diğer halklara ve kültürlere, sol ve demokratik güçlere yer yoktur. Onlara reva görülen ya Erdoğan'a itaat ve biat etmek ya da yok olmaktır.

Kürt sorunu ve CHP-Erdoğan işbirliği

Erdoğan önce İslam kardeşliği ve ümmet anlayışı ile Kürtleri kazanmanın, Kürt Özgürlük Hareketini marjinalleştimenin hesabını yaptı. Ama bu hesap tutmadı. Kürtler özgür olmak ve ortak yaşam için bir statüye sahip olmak istemektedirler. Kürtlerin bu ortak özerk yaşam istemini bölücülük olarak gören Erdoğan her yönden Kürtlere tekrar tekrar saldırıya geçti. Onun planı Kürtlerin önder kadrolarını imha etmek, hapishanelerde çürütmek, kalanını da asimile etmektir. Bu politikayla Erdoğan Kemalistlerle aynı çizgide buluştu. Ergenekonculardan CHP'nin ezici çoğunluğuna kadar Kemalistlerin Erdoğan'ı desteklemelerinin nedeni Erdoğan'ın Kürt Özgürlük Hareketini boğmakta ki kararlı tavrıdır, nerede olursa olsun, Bakur'da, Başur'da, Rojava'da Kürtlere karşı yürüttüğü barbar, kirli savaştır. Erdoğan da Kemalistler gibi vatanı ve milletiyle bölünmez Türk devletini milliyetçilik ve İslam temelinde ilelebet yaşatmak istemektedir. Bir zaman Kemalistlerin dillerinden düşürmedikleri Türk-İslam sentezi temelinde tek millet, tek devlet, tek bayrak, tek dil, tek din söylemi bugün Erdoğan'ın dilinde Kemalistinden yurtsever demokratına kadar geniş yığınları peşine takmakta en önemli belgi olmuştur. O bu çıkışla hem Türklüğün ve Türk devletinin mücahidi kesilmekte hem de kendi faşizan, otoriter tek adam rejimini stabilize etmeye çalışmaktadır.

Türk-İslam sentezi temelinde tek millet, tek devlet, tek bayrak, tek dil, tek din söylemi bugün Erdoğan'ın dilinde Kemalistinden yurtsever demokratına kadar geniş yığınları peşine takmakta en önemli belgi olmuştur.

Zımnen de olsa Kemalist çevrelerin desteğini kazanan Erdoğan, yarattığı milliyetçi, şoven hava içinde geniş yığınları ve ortada olan ilerici, demokrat yurtsever çevreleri nötralize etmekte, Kürtlerin istemlerine hak veren sol, demokratik, devrimci çevreleri de PKK yanlısı, terör destekçisi, bölücü suçlamalarıyla, keyfi tutuklamalarla susturmaya ve sindirmeye çalışmaktadır. Erdoğan'ın bu politik manevralarını çıkmaza sokmanın yo-

lu, yalnız CHP değil Millet İttifakının tüm partilerini ve yeni kurulan Gelecek ve DEVA partisini Erdoğan'ın otoriter tek adam rejimine karşı harekete geçirmek ve Erdoğan'ı yenmek için Kürtlerin, HDP'nin desteğinin gerekli olduğunu kamuoyunda yaygınlaştırmak ve bunu toplumsal bir iradeye dönüştürmektir. Demokratik cumhuriyet için demokratik ittifak bu mücadeleler içinde doğacaktır.

Sınıf savaşı, demokrasi mücadelesi ve Kürtlerin özgürleşmesi iç içe bir süreç

Yoldaşlar,

Erdoğan AKP'si 18 yıldır ülkeyi yönetmekte. Halkın birikimini, ülkenin zenginlik kaynaklarını yağmalayarak tekelci Kemalist burjuvazinin yanında kendine bağlı İslami bir tekelci burjuvazi yarattı. Bunlar hazineyi yağmalayarak palazlandı, uluslararası tekellerle entegre oldu. Artık Türkiye eski Türkiye değildir. O orta büyüklükte bölgesel emperyalist bir güçtür. Türk devleti bölgede hem büyük devletlerin 'taşeronu" konumunda, hem emperyalistleşen Türkiye'nin etki sahasını genişletme çabası içindedir. O bu gücünü Irak'ta, Suriye'de, Libya'da yürüttüğü savaşlarla göstermektedir. O bu savaşlarla hem Osmanlı yayılmacılığını diriltmek, hem de güçlenen Türk tekellerine yeni Pazar olanakları yaratmaktadır. Ama bu savaşlar ülkenin kaynaklarını yiyip bitirmekte, ülkeyi içinden çıkılmaz ekonomik krize sokmakta, pahalılık enflasyon sürekli artmakta, atılan her kurşunun parası halkın cebinden zorla alınmaktadır. Halk yokluk ve sefalet içinde savaşa karşı tepki göstermekte ve savaşın esas nedenini anlamaya çalışmaktadır.

Bu savaşların esas nedeni, Erdoğan'ın Türk devletine ve kendi iktidarına karşı en büyük "tehdit" olarak gördüğü Kürt Özgürlük Hareketini boğmak ve Müslüman kardeşlerin liderliğini, halifeliği elde etmektir. O bu emellere uluşmak için İŞİD'le, El Kaide ile işbirliğinden çekinmemektedir. Bu İŞİD'çi, El Kaide'ci barbar, cani cihadistleri Rojava'da Kürtlere karşı kullanmakta, Libya'da paralı asker olarak savaştırmaktadır. Erdoğan Ege'de, Doğu Akdeniz'de gerilimi arttırmakta, dünyada saldırgan bir Türkiye imajı yaratmaktadır. Erdoğan devletinin barbarlığı Türk halkına mal edilmektedir. Erdoğan'dan kurtulmak, onun bu savaş ve saldırgan politikasını sonlandırmak Türklerin Kürtlerle birlikte ortak mücadelesini gerektirmektedir.

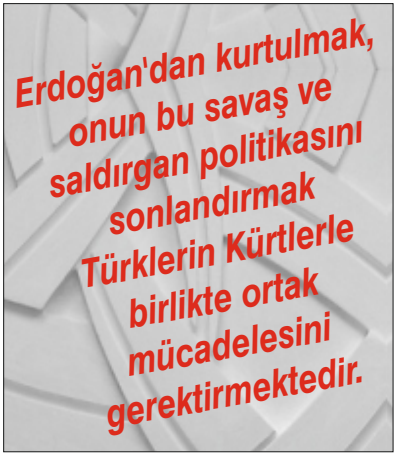

Türklerin Kürtlerle birlikte Erdoğan'a karşı verecekleri bu mücadeleler içinde Türkler hem kendilerini hem de Türkiye'yi tanıyacaklar. Bu ülkede Türklerden başka halklar olduğunu bilince çıkaracaklar. Anadolu'da yaşayabilmek için bu halklardan çoğunu katlettiklerini öğrenecekler, Ermenilere uygulanan soykırımla, Asuri, Süryani, Keldani, Ezidi halklarına, Pontus Rumlarına, Çerkezlere ve diğerlerine yapılan katliamlarla, tüm tarihiyle yüzleşecekler. Cumhuriyet döneminde Kürtlere, en başta Dersimlilere karşı yapılan katliamları sorgulayacaklar. Bu halklardan özür dileyecekler. Sonra isteyenlerle eşitlik, özgürlük, özerklik temelinde demokratik bir cumhuriyette birlikte yaşamak istediklerini beyan edecekler. Türklerden hem Anadolu'daki, hem bölgedeki, hem dünyadaki halklara bir daha bir tehdit ve kötülük gelmeyeceğini taahhüt edecekler. Bunun garantisi de özgür halkların eşitlik temelinde özgür birliği ve istediği an ayrılma hakkının olmasıdır.

Bu nedenle diyoruz ki, sınıf savaşı yalnız işçilerin ekonomik hak arama mücadelesi değildir. Sömürüye karşı, kapitale, emperyalist

tekellere karşı sınıf mücadelesi, Erdoğan'ın Kürtlere ve Ortadoğu halklarına verdiği savaşlara karşı barış mücadelesini yükseltmektir. Sınıf savaşı Türkiye'yi demokratikleştirecek olan Kürt halkının mücadelesini desteklemektir, milliyetçiliği, şovenizmi kırıp enternasyonal anlayışla savaşan Kürt halkının yanında yer almaktır. Kısaca sınıf savaşı bugün Kürtlere, Ortadoğu halklarına, komşularına savaş açan tekelci kapitalin temsilcisi Erdoğan'ın faşizan rejimine karşı savaş açmak, onu yıkmak, demokrasinin önünü açmak, halkların eşit ve özgür demokratik cumhuriyetini yaratmaktır. Sosyalist devrime giden en kestirme yol demokratik cumhuriyet yoludur.

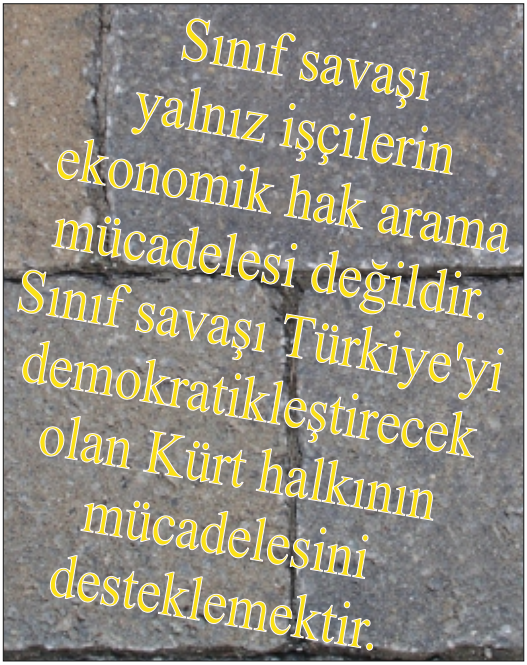

Partimizi ayağa kaldıralım!

Nerede bir komünist varsa TKP ordadır!

Yoldaşlar,

Partinin likidasyonunun ve reel sosyalizmin yıkılışının üstünden 30 seneden fazla zaman geçti. 30 sene sonra bir araya gelebildik. Toplanmamız neden bu kadar uzun sürdü sorusu haklı bir sorudur. 1988'de TİP'le birleşme kararının alındığı son TKP kongresinden sonra Şiko ve Yelkenci yoldaşlar birleşme sürecine engel olmamak için geri çekildiler. Birleşme parti kararıdır, uygulanmasını engellemek disiplinsizliktir**.** Sovyetler Birliği'nin 1989'da beklenmedik çöküşü bu durumu değiştiremezdi. 2001'de "TKP" adında legal bir parti ortaya çıktı. Ortaya çıkan bu partinin ne olduğu araştırılınca Nabilerin de zımnen onay verdiği Troçkist bir grubun TKP ismini diskredite etmek için, hükümetin, devletin izniyle, icazetiyle bir girişim olduğu anlaşıldı. Sanki Ekim 1920'de Mustafa Kemal'in resmi TKP olayı tekrar ediyordu. Bunun üzerine Şiko ve Yelkenci yoldaşlar *"disiplin buraya kadardır"* deyip TKP'yi yeniden T KP'lilerin ele a lması için harekete geçtiler. Yapılan görüşmeler gösterdi ki, herkes Nabilere karşı, ama partiyi ayağa kaldırmanın yolu olarak da, kendine komünist diyen herkesin bir araya gelip çoğulcu bir anlayışla partiyi yeniden kurmayı öneriyorlardı. Bu ise Nabilerin gittiği birleşme yolunun bir başka türüydü. Likidasyonun devamıydı. İlkesizliğin yeni bir örneği idi. Onlara göre Marksçı-Leninci partiye gerek yoktu, "herkesin" katıldığı bir kongre toplansın, bir MK seçilsin, Parti kurulsun. Anlayış bu idi.

Komünist partisi ise böyle kurulmaz ve ayağa kaldırılamazdı. Komünist partisi ancak Marksizm-Leninizm ilkeleri temel alarak kalkındırılabilirdi. Bu parti proletarya diktatörlüğünü, proleter enternasyonalizmini savunan, demokratik ve sosyalist devrimlerini aşamalı bir bütün olarak gören, Türkiye'de Kemalizmle ve Kemalist devletle bağını koparan, sınıf savaşının barışçıl ve barışçıl olmayan yollarını karşı karşıya koymayan, Kürt ve ulusal sorunun demokratik çözümünü sınıf savaşının önünde duran ilk görev olarak anlayan, işçi sınıfının çelik disiplinine uyan komünistlerin, devrimcilerin gönüllü

birliği olmalıydı. Bu ilkeleri savunan komünistleri bulmak kolay olmadı. Bir düzineden fazla toplantılar yapıldı. Geldiğimiz yer burası. Partimiz TKP'yi sayılan ilkeler temelinde yeniden ayağa kaldırma görevi artık burada toplananların omuzlarındadır. Bunu başarıp başaramayacağımızı, bu toplantımızın tarihi bir gün, tarihimizde bir dönüm noktası olup olmayacağını tarih bizlere gösterecektir. Bunu başarmak bizim elimizdedir. Bunu başarmak için Marksizm-Leninizm gibi güçlü bilimsel bir silah, uluslararası alanda Marks, Engels, Lenin'den, Stalin'den, ülkemizde Suphilerden, Bilenlerden gelen zengin bir deney var. Biz bu deneylerle partimizi ayağa kaldırmak için buradayız!

Partimizin 100. kuruluş yılı işçi sınıfımıza, emekçi kitlelere, Türk, Kürt ve tüm Türkiye halklarına kutlu olsun.

Nerede gerçek bir komünist varsa TKP oradadır, vardır, yaşıyor ve savaşıyordur.

Yaşasın TKP!

Yaşasın Marksizm, Leninizm!

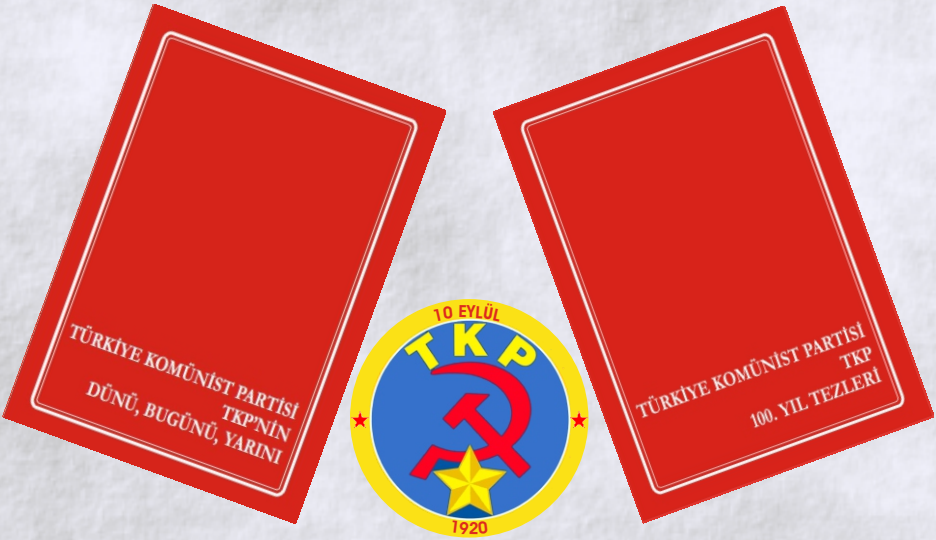

TKP 1920 İmzalı,
Türkiye Komünist Partisi TKP'nin Dünü, Bugünü, Yarını
ve
Türkiye Komünist Partisi TKP 100. Yıl Tezleri
Başlıklı İki Broşürün PDF Dosyaları Web Sayfamızda Erişime Açılmıştır.
İyi Okumalar...

http://durum-online.com/brosurler